

Ewelina Czujko-Moszyk
Olga Olesiak
Adam Szabelski

WIEDZA O UNII
EUROPEJSKIEJ

PODRECZNIK
DLA NAUCZYCIELA



SPIIS TREŚCI

| | |
|---------------------------------------|-----------|
| <u>Wprowadzenie</u> | <u>2</u> |
| <u>Rozdział 1 Demokracja</u> | <u>4</u> |
| <u>Rozdział 2 Różnorodność</u> | <u>10</u> |
| <u>Rozdział 3 Solidarność</u> | <u>16</u> |
| <u>Rozdział 4 Prawa Człowieka</u> | <u>19</u> |
| <u>Rozdział 5 Ochrona Dzieci</u> | <u>22</u> |
| <u>Rozdział 6 Praworządność</u> | <u>24</u> |
| <u>Rozdział 7 Otwartość</u> | <u>28</u> |
| <u>Rozdział 8 Ochrona Prywatności</u> | <u>34</u> |
| <u>Rozdział 9 Godność ludzka</u> | <u>38</u> |
| <u>Rozdział 10 Równość</u> | <u>42</u> |
| <u>Rozdział 11 Wolność</u> | <u>49</u> |
| <u>Rozdział 12 Wspólnota</u> | <u>55</u> |
| <u>Dodatek dydaktyczny</u> | <u>59</u> |
| <u>Przypisy końcowe</u> | <u>72</u> |



WPROWADZENIE

Chcielibyśmy, aby nie był to podręcznik naszpikowany definicjami, datami i wykresami. Takie podręczniki choć zawierają cenną wiedzę, to często nie oddają istoty omawianych problemów. Tymczasem my pragniemy, aby każdy nauczyciel, który weźmie w swoje ręce tę książkę znalazł odpowiedzi na pytanie, co to znaczy tak naprawdę być Europejczykiem. Czy to tylko kwestia zamieszkiwania na terenie tego niewielkiego kontynentu, czy może jednak coś więcej? Chcielibyśmy żebyście traktowali to co trzymacie w ręku, nie jako podręcznik, ale jako mapę, która powiedzie Was drogą przez świat pewnych wartości. Możecie ją wykorzystywać zarówno w trakcie lekcji wszystkich przedmiotów, na których poruszane będą kwestie zawarte w tej książce.

Jeżeli Wasza szkoła uzna, że jest możliwość wprowadzenia przedmiotu Wiedza o Unii Europejskiej, to proponujemy gotowy program. Przygotowaliśmy go uwzględniając standardy metodyki aktywizującej i skoncentrowanej na uczniu.

Podręcznik podzielony jest na 12 rozdziałów - tyle samo ile widnieje złotych gwiazd na fladze Unii Europejskiej. Krąg gwiazd jest symbolem jedności i solidarności państw Unii i nie zależy od ilości państw członkowskich.

Wykorzystujemy w tym podręczniku elementy metodyki design thinking, debaty oksfordzkiej, zasady 4K (czyli wspierania rozwoju kreatywności, kooperacji, komunikacji i krytycznego myślenia). Jednocześnie chcielibyśmy, aby nasi czytelnicy, czyli nauczyciele różnych przedmiotów szkolnych, potraktowali tę książkę jak szwedzki stół tematów, którego można swobodnie wybierać oraz miksować zaproponowane przez nas narzędzia według własnych potrzeb i uwarunkowań.

Nie jesteśmy zwolennikami mnożenia przedmiotów szkolnych, aby wychowywać młodzież w duchu europejskich wartości, dlatego bardziej sugerujemy włączyć opisane tu zagadnienia do ramowego czy rocznego planu pracy szkoły, jako konkretne dni, które warto w ramach szkolnej wspólnoty promować. Swego czasu Rada Europy zaproponowała kalendarz dni ważnych dla kultywowania wartości europejskich. Poniżej zamieszczamy listę tych dni:

- 15 września - Międzynarodowy Dzień Demokracji
- ok. 15 września - Europejskie Dni Dziedzictwa
- 10 października - Światowy Dzień Przeciw Karze Śmierci
- 17 października - Międzynarodowy Dzień Walki z Ubóstwem
- 25 października - Europejski Dzień Sprawiedliwości
- 18 listopada - Światowy Dzień Przeciw Wykorzystywaniu Seksualnemu Dzieci
- 25 listopada - Międzynarodowy Dzień Eliminacji Przemocy Wobec Kobiet
- 10 grudnia - Międzynarodowy Dzień Praw Człowieka
- 18 grudnia - Międzynarodowy Dzień Migrantów
- 27 stycznia - Dzień Pamięci o Holocauście
- 28 stycznia - Europejski Dzień Ochrony Danych Osobowych
- 8 marca - Międzynarodowy Dzień Kobiet
- 3 maja - Światowy Dzień Wolności Prasy
- 9 maja - Dzień Europy (Maj jako miesiąc Europy)
- 17 maja - Międzynarodowy Dzień Przeciw Homofobii

Wokół tej listy zorganizowaliśmy nasze szkolne działania edukacyjne. Są one pretekstem do rozmów o korzyściach płynących do Polski z członkostwa w Unii Europejskiej, a także do promowania wartości, którymi wspólnota europejska się kieruje w swoich działaniach.

AUTORZY OPRACOWANIA:
dr Ewelina Czujko-Moszyk
Olga Olesiak
dr Adam Szabelski



DEMOKRACJA

*Demokracja oznacza rządy ludu,
przez lud i dla ludu.
Abraham Lincoln*

“Demokracja jest jedną z fundamentalnych wartości, na której opiera się Unia Europejska. Oznacza ona, że to obywatele, za pomocą wyborów, decydują, kto będzie sprawował władzę i kształtował prawo. Kluczowe elementy demokracji to wolność słowa, poszanowanie praw człowieka, praworządność oraz możliwość wpływu na decyzje polityczne poprzez wybory. W Unii Europejskiej obywatele mają prawo do głosowania zarówno w krajowych, jak i europejskich wyborach, co podkreśla znaczenie demokracji jako wartości na poziomie ponadnarodowym”.

JAKI DZIEŃ MOŻEMY CELEBROWAĆ?

15 września – Międzynarodowy Dzień Demokracji

Międzynarodowy Dzień Demokracji obchodzimy, aby promować świadomość na temat wartości demokracji oraz jej znaczenia w życiu społecznym i politycznym. Został on ustanowiony przez Zgromadzenie Ogólne ONZ w 2007 roku. Data ta ma na celu przypomnienie, że demokracja jest fundamentem dla rozwoju społeczeństw, ochrony praw człowieka oraz pokojowego rozwiązywania konfliktów. Obchody tego dnia skłaniają do refleksji nad wyzwaniem, przed którym stoi demokracja w różnych częściach świata, oraz zachęcają do działań na rzecz jej wzmocnienia. Różne organizacje, rządy i społeczności podejmują inicjatywy, aby uświadamiać obywateli o ich prawach oraz zachęcać do aktywnego uczestnictwa w procesach demokratycznych.

Przewrotnie również ten dzień może być pretekstem do rozmowy o tym, że demokracja jest też nieodłącznym elementem życia codziennego obywatela wolnego świata, ponieważ doświadczamy tego w życiu społecznym na przykład w sytuacji, gdy poddajemy głosowaniu decyzję o wyborze oglądanego wieczorem filmu lub co dziś zjemy na obiad i wygrywa większość głosów. Jak byście się poczuli, gdybyście zawsze byli na przegranej pozycji i nigdy nie należeli do większości? Tymi pytaniami zapraszamy Was do pierwszego etapu tego zagadnienia - empatii.





WPROWADZENIE

Nauczyciel dzieli uczniów na zespoły 3-5 osobowe. Zaprasza ich do zajrzenia na następujące strony:

[Europarlament](#)

[Sejm Polski](#)

[International Day of Democracy](#)

W wyniku przeglądania tych stron internetowych uczniowie mają za zadanie znaleźć interesujące informacje, którymi podzielą się z resztą klasy oraz poinformują, czego można się dowiedzieć z tych stron.

CZY I DLACZEGO DEMOKRACJA JEST WAŻNA W CODZIENNYM ŻYCIU?

Możliwe argumenty za demokracją, które uczniowie mogą poruszyć:

1. Wpływ na decyzje polityczne

- *Obywatele mogą bezpośrednio decydować o tym, kto będzie ich reprezentował i jakie prawa zostaną wprowadzone. Ten przywilej daje im poczucie wpływu na przyszłość kraju i Europy.*

2. Ochrona praw człowieka

- *W demokratycznym społeczeństwie funkcjonuje za zasadzie dialogu i konsensusu, a nie na autorytarnych decyzjach czy przymusie.*

3. Równość

- *W demokracji każdy obywatel, niezależnie od pochodzenia czy statusu społecznego, ma równe prawa wyborcze i może aktywnie uczestniczyć w życiu politycznym.*

Możliwe wady jakie uczniowie mogą zauważyć:

Wspomnij przykład z tekstu wprowadzającego: "Jakbyś się poczuł gdybyś zawsze był na przegranej pozycji i nigdy nie należał do większości?" - to pytanie dotyczy prawdopodobnie najważniejszej wady jaką posiada demokracja na tle innych ustrojów.

Otóż wyobraźcie sobie sytuację, gdzie w rodzinie są trzy osoby - dwóch mięsożerców i jeden wegetarianin. Głosząc na to, co dziś zjedzą na obiad ten trzeci będzie zawsze chodził głodny lub będzie zmuszony jeść to czego jeść nie chce - mięso. Ta wada demokracji to przegrana w stylu: "no niestety, tak musi być, większość wybrała". Oczywiście na dalszym etapie tej lekcji, nauczyciel może zwrócić uwagę, że w demokratycznym społeczeństwie występuje też ochrona mniejszości, a osiąga się ją negocjując dla nich prawa.



Obraz wygenerowany przez uczniów przy pomocy sztucznej inteligencji w ramach lekcji Wiedzy o Unii Europejskiej.



PRAWA WYNIKAJĄCE Z DEMOKRACJI W UNII EUROPEJSKIEJ

W ramach ćwiczenia uczniowie mogą rozważyć poniższe prawa, a następnie wspólnie przedyskutować ich znaczenie:

1. Prawo do głosowania i kandydowania:

- Obywatele Unii mają prawo do głosowania i kandydowania w wyborach do Parlamentu Europejskiego, nawet jeśli mieszkają w innym państwie członkowskim niż ich ojczyzna.

- Pytanie do uczniów:

Jakie znaczenie ma prawo do głosowania w wyborach europejskich?

2. Prawo do swobody wypowiedzi i zgromadzeń:

- Obywatele UE mają prawo swobodnie wyrażać swoje opinie oraz uczestniczyć w zgromadzeniach publicznych, strajkach czy protestach.

- Pytanie do uczniów:

Dlaczego wolność słowa jest istotnym elementem demokracji? Jakie mogą być zagrożenia dla tej wolności?

3. Prawo do dostępu do informacji:

- W demokracji obywatele muszą mieć dostęp do niezależnych i rzetelnych informacji, po to żeby podejmować świadome decyzje. W UE dostęp do mediów i informacji publicznych jest chroniony prawnie.

- Pytanie do uczniów:

W jaki sposób dostęp do informacji wpływa na jakość demokracji?

4. Prawo do petycji i inicjatywy obywatelskiej:

- Każdy obywatel Unii ma prawo złożyć petycję do Parlamentu Europejskiego lub Komisji Europejskiej.

- Inicjatywa obywatelska pozwala zebrać podpisy w sprawie ważnej dla obywateli, co może zmusić Komisję do podjęcia działania.

- Pytanie do uczniów:

Czy inicjatywy obywatelskie mogą wpływać na politykę? Jakie są ich zalety i wady?



Obraz wygenerowany przez uczniów przy pomocy sztucznej inteligencji w ramach lekcji Wiedzy o Unii Europejskiej.



DEFINIOWANIE PROBLEMU

ZADANIE ZESPOŁOWE:

Przeczytajcie poniższe cytaty i zastanówcie się nad zaletami i wadami demokracji. Zadaniem uczniów jest ustalenie stanowiska, czy zgadzają się ze stwierdzeniem, że demokracja jest jedynym słusznym/sprawiedliwym ustrojem?

Wiele systemów rządów zostało wypróbowanych i wiele będzie wypróbowanych w tym świecie grzechu i niedoli. Nikt nie udaje, że demokracja jest doskonała lub wszechwiedząca. W rzeczywistości stwierdzić trzeba, że demokracja jest najgorszą formą rządu, jeśli nie liczyć wszystkich innych form, których próbowano od czasu do czasu.

Autor: Winston Churchill

Źródło: przemówienie w Izbie Gmin, 11 listopada 1947

Demokracja jest narzędziem, które kanalizuje konflikty międzyludzkie i umożliwia ich rozwiązywanie – czasem nawet usuwanie, czasem osłabianie – bez użycia przemocy.

Autor: Leszek Kołakowski

Demokracja kończy się wtedy, kiedy rząd zauważy, że może przekupić ludzi za ich własne pieniądze.

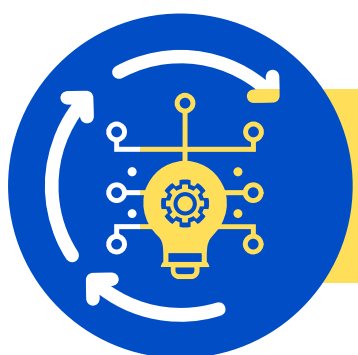
Autor: Alexis de Tocqueville

Nasz ustrój nie jest naśladownictwem obcych praw, a my sami raczej jesteśmy wzorem dla innych niż inni dla nas. Nazywa się ten ustrój demokracją, ponieważ opiera się na większości obywateli, a nie na mniejszości. W sporach prywatnych każdy obywatel jest równy w obliczu prawa; jeśli zaś chodzi o znaczenie, to jednostkę się ceni nie ze względu na jej przynależność do pewnej grupy, lecz ze względu na talent osobisty, jakim się wyróżnia; nikomu też, kto jest zdolny służyć ojczyźnie, ubóstwo albo nieznanie pochodzenie nie przeszkadza w osiągnięciu zaszczytów. W naszym życiu państwowym kierujemy się zasadą wolności. W życiu prywatnym nie wglądamy z podejrzliwą ciekawością w zachowanie się naszych współobywateli, nie odnosimy się z niechęcią do sąsiada, jeśli się zajmuje tym, co mu sprawia przyjemność, i nie rzucaamy w jego stronę owych pogardliwych spojrzeń, które wprowadzają nie wyrządzają szkody, ale ranią. Kierując się wyrozumiałością w życiu prywatnym, szanujemy prawa w życiu publicznym; jesteśmy posłuszni każdoczesnej władzy i prawom, zwłaszcza tym niepisany, które bronią pokrzywdzonych i których przekroczenie przynosi powszechną hańbę.

Autor: Perykles – ateński polityk

Źródło: Tadeusz Mosiek, Historia. Starożytność i średniowiecze.

Ćwiczenia ze źródłami, Poznań 2001, s. 11.



GENEROWANIE POMYSŁÓW

Jeśli na etapie definiowania problemu, uczniowie dostrzegli wady systemu demokratycznego, to zachęć ich do pracy zespołowej. W tym etapie przechodzimy do Burzy mózgów:

Jak można dostrzeżone wady przekuć w zalety?

Zebrane w zespole pomysły zapisane na karteczkach samoprzylepnych (przyklejcie na tablicy). Następnie oceńcie, które z zebranych pomysłów najłatwiej i najszybciej można by było wprowadzić w demokracji oraz dlaczego.





SYMULACJA DEBATY W PARLAMENCIE EUROPEJSKIM

Uczniowie wezmą udział w symulowanej debacie, reprezentując różne państwa członkowskie Unii Europejskiej. Tematem debaty będzie stwierdzenie:

“Demokracja w Europie jest zagrożona.”

1. PRZYGOTOWANIE DO SYMULACJI:

Podział ról:

Każdy uczeń reprezentuje wybrany kraj UE, co pozwoli im przyjrzeć się, jak różne państwa postrzegają zagrożenie demokracji i jakie wyzwania napotykają. Kraje takie jak Polska, Węgry, Niemcy, Francja, Hiszpania czy Szwecja mogą mieć różne perspektywy w tej kwestii.

Tło debaty:

Uczniowie powinni przygotować się, korzystając z informacji o demokracji w swoim kraju. Powinni zastanowić się nad aktualnymi problemami, np. ograniczaniem wolności mediów, zmianami dotyczącymi sądownictwa, poziomem partycypacji obywatelskiej, populizmem, wpływem mediów społecznościowych czy korupcją.

2. ZADANIA DLA GRUP:

A. Euroentuzjaści – uczniowie, którzy uważają, że demokracja w Europie ma się dobrze i nie jest zagrożona, przygotowują argumenty na temat silnych instytucji, systemu ochrony praw obywatelskich oraz działań Unii Europejskiej w zakresie obrony demokracji.

B. Eurosceptycy – uczniowie, którzy twierdzą, że demokracja jest zagrożona, koncentrują się na problemach takich jak: rosnący populizm, erozja niezależności mediów, zagrożenia dla państwa prawa w niektórych krajach członkowskich (np. Polska, Węgry).

3. PRZEBIEG SYMULACJI:

- Moderacja:

Nauczyciel lub wybrany uczeń pełni rolę moderatora debaty, przydzielając czas na wypowiedzi i dbając o porządek dyskusji.

- Struktura Debaty

Wstępne wypowiedzi (3–5 minut na drużynę): Każda drużyna stanowisko i przedstawia wnioski.

1. Czy niezależność sądownictwa i mediów jest w Europie zagrożona?

2. Jak populizm wpływa na jakość demokracji w państwach członkowskich?

3. Jakie działania może podjąć Unia Europejska, aby bronić demokracji w swoich państwach?





CZY WIESZ, ŻE...

Sokrates był uznawany za jednego z największych filozofów w starożytnej Grecji. Znany był między innymi z hasła „Wiem, że nic nie wiem”. Żył w Atenach. Niestety poeta Meletos oskarżał go o niewyznawanie bogów oraz psucie młodzieży.

Sprawę rozpatrywał ateński sąd ludowy. W pierwszym głosowaniu nad winą oskarżonego stosunek głosów winny/niewinny wyniósł prawdopodobnie 280:220. Sokrates mógł zaproponować wymiar kary dla siebie. Filozof w ramach kpiny z pierwszego wyniku zaproponował utrzymanie na koszt państwa.

W drugim głosowaniu sędziowie zdecydować mieli pomiędzy wymiarem kary zaproponowanym przez oskarżyciela i przez oskarżonego. Stosunkiem głosów 361 do 140 wybrali zaproponowaną przez Meletosa karę śmierci.

Filozof mimo propozycji uczniów, którzy chcieli mu pomóc, nie uciekł z więzienia. Zginął, zgodnie z wyrokiem sądu, wypijając truciznę – cykutę. Tak demokracja ateńska przyczyniła się do śmierci swojego wyjątkowego obywatela.



Obraz: Sokrates wyliczający argumenty, fragment Szkoły Ateńskiej Rafała.

Źródło domena publiczna : https://pl.wikipedia.org/wiki/Sokrates#/media/Plik:Raffael_069.jpg



Parlament Europejski jest demokratyczną instytucją Unii Europejskiej będącą odpowiednikiem jednoizbowego parlamentu, której członkowie są wybierani przez obywateli państw należących do Unii Europejskiej na pięcioletnią kadencję.



RÓŻNORODNOŚĆ

Różnorodność to siła, która napędza rozwój społeczny, kulturalny i gospodarczy Europy.

*Deklaracja Unii Europejskiej
o różnorodności kulturowej*

“Unia Europejska to wyjątkowa wspólnota państw, która łączy kraje o różnych tradycjach, językach i kulturach. Różnorodność jest postrzegana jako wartość dodana, która wzbogaca społeczeństwo i stanowi podstawę europejskiej integracji. Odzwierciedla się ona w wielu aspektach życia codziennego – od kultury, przez język, po tradycje i zwyczaje. UE promuje tolerancję, otwartość i dialog międzykulturowy, co sprawia, że różnorodność jest fundamentem jej funkcjonowania.”

JAKI DNI MOŻEMY CELEBROWAĆ?

zwykle w połowie września - Europejskie Dni Dziedzictwa

26 września – Europejski Dzień Języków Obcych

Europejskie Dni Dziedzictwa (European Heritage Days) to coroczna inicjatywa, która odbywa się we wrześniu i ma na celu promowanie różnorodności kulturowej oraz ochrony dziedzictwa w Europie. Zainicjowana w 1991 roku, jest wspólnym projektem Rady Europy i Unii Europejskiej. W ramach tego wydarzenia organizowane są różne aktywności, takie jak otwarte dni w zabytkach, wystawy, warsztaty, wykłady i festiwale. Celem jest nie tylko zwiększenie świadomości na temat wartości dziedzictwa kulturowego, ale także zachęcanie lokalnych społeczności do jego ochrony i doceniania.

Każdego roku organizatorzy wybierają inny temat przewodni, który pozwala na różnorodne interpretacje i działania związane z dziedzictwem kulturowym. Europejskie Dni Dziedzictwa to doskonała okazja, aby odkryć lokalne skarby i zrozumieć ich znaczenie w szerszym kontekście europejskim.

Europejski Dzień Języków, z kolei, ma na celu promowanie różnorodności językowej oraz nauki języków w Europie. Inicjatywa została zapoczątkowana przez Radę Europy w 2001 roku.

Dzień ten służy nie tylko uświadamianiu obywatelom, jak ważne jest posługiwanie się różnymi językami w codziennym życiu, ale także celebracji kulturowego bogactwa, jakie niesie ze sobą wielojęzyczność.





„Zjednoczona w różnorodności” to motto Unii Europejskiej, które po raz pierwszy użyto w 2000 r. Oznacza ono, że aby zapewnić pokój i dobrobyt oraz chronić bogactwo kultur, tradycji i języków europejskich, Europejczycy powinni działać wspólnie. Promowanie wartości jaką jest różnorodność ma na celu przeciwdziałanie dyskryminacji. Każdy obywatel Unii Europejskiej, bez względu na to kim jest i z jakimi przeszkodami zмага się w życiu, powinien być jednakowo traktowany.

Zajrzyj na strony:

[Europejski Dzień Języków Obcych](#)

[Europejskie Dni Dziedzictwa](#)

TRADYCJE I ZWYCZAJE W KRAJACH UNII EUROPEJSKIEJ

1. Cel ćwiczenia:

Uczniowie poznają różnorodność kulturową w UE poprzez zaprezentowanie wybranych tradycji i zwyczajów z różnych krajów.

1. Podział na grupy:

Uczniowie zostają podzieleni na grupy, a każda grupa wybiera lub otrzymuje przydzielony kraj członkowski Unii Europejskiej.

2. Zadanie dla grup:

Każda grupa ma za zadanie zebrać informacje i przygotować krótką prezentację na temat tradycji lub zwyczajów kulturowych danego kraju. Może to być związane z:

- Świątami narodowymi lub religijnymi,
- Festiwalami kulturalnymi (np. Oktoberfest w Niemczech, Festiwal Filmowy w Cannes),
- Zwyczajami kulinarnymi (np. wigilijne potrawy w Polsce, tapas w Hiszpanii),
- Tradycjami językowymi lub artystycznymi (np. mały kraj - Belgia jest trójjęzyczna, Irlandia pielęgnuje swoje celtyckie korzenie, sztuka ikon w Grecji, Portugalia słynie z Fado).

3. Prezentacja tradycji:

Każda grupa przedstawia swoją prezentację na forum klasy. Mogą wykorzystać zdjęcia, krótkie filmiki lub przedmioty związane z omawianymi zwyczajami. Następnie odbywa się dyskusja na temat tego, co sprawia, że dana tradycja jest wyjątkowa i jak wpływa na kulturę danego kraju.



DEFINIOWANIE PROBLEMU - RÓŻNORODNOŚĆ KULTUROWA

Po zakończonych prezentacjach można postawić uczniom problem do rozwiązania:

Jak pomóc krajom członkowskim Unii Europejskiej utrzymać swoją wyjątkowość kulturową, tak ażeby zachować jednocześnie tożsamość tej wspólnoty?

Kluczowe kwestie do poruszenia:

- Jak różnorodne tradycje i kultury mogą wpływać na wzajemne zrozumienie i współpracę w Unii Europejskiej?
- Jakie wyzwania wiążą się z integracją tak wielu różnych kultur w jednej wspólnocie politycznej i gospodarczej?
- W jaki sposób Unia Europejska promuje ochronę różnorodności, np. poprzez programy takie jak Erasmus+ czy Europejskie Stolicy Kultury?



DEFINIOWANIE PROBLEMU - RÓŻNORODNOŚĆ KULTUROWA

Po zakończonych prezentacjach można postawić uczniom problem do rozwiązania:

Jak pomóc krajom członkowskim Unii Europejskiej utrzymać swoją wyjątkowość kulturową, tak ażeby zachować jednocześnie tożsamość tej wspólnoty?

Kluczowe kwestie do poruszenia:

- Jak różnorodne tradycje i kultury mogą wpływać na wzajemne zrozumienie i współpracę w Unii Europejskiej?
- Jakie wyzwania wiążą się z integracją tak wielu różnych kultur w jednej wspólnocie politycznej i gospodarczej?
- W jaki sposób Unia Europejska promuje ochronę różnorodności, np. poprzez programy takie jak Erasmus+ czy Europejskie Stolice Kultury?

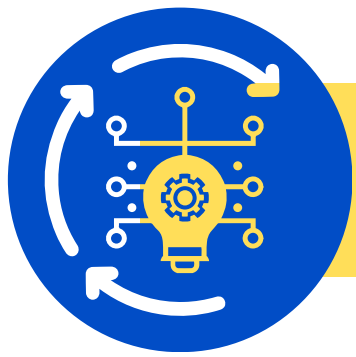
W celu rozbudzenia zainteresowania kwestią dziedzictwa kulturowego różnych krajów Unii Europejskiej zachęcamy do odtworzenia, krótkiego filmu z serii #Europeans, który jest dostępny [tutaj](#).

Można tutaj znaleźć bardzo interesujące portrety Europejczyków z różnych krajów Unii Europejskiej. W temacie dziedzictwa kulturowego polecamy *Maltese Colors* dostępny w angielskiej wersji językowej. Obrazy znajdujące się poniżej to sceny, z tego krótkiego filmu,



Źródło: Newsroom, Consilium Europe





GENEROWANIE POMYSŁÓW

Uczniowie w zespołach za pomocą Metody 365 generują pomysły, a następnie przedstawiają swoje pomysły na forum klasy.

Więcej informacji na temat wykorzystania Metody 365 na lekcji i dowiesz się z [dodatku dydaktycznego](#).



Po podsumowaniu pracy zespołów warto pomóc uczniom wydobyć ogólne znaczenie różnorodności dla rozwoju Unii Europejskiej.

Różnorodność kultury, języka i tradycji wpływa na różne aspekty życia w Europie:

1. **Rozwój społeczny:** Dzięki różnorodności kultury i tradycji Europejczycy uczą się wzajemnej tolerancji i zrozumienia. Wymiana międzynarodowa, dialog międzykulturowy i programy edukacyjne sprzyjają budowaniu otwartego społeczeństwa, które lepiej radzi sobie z wyzwaniami globalnymi.
2. **Rozwój gospodarczy:** Zróżnicowanie językowe i kulturowe może stymulować innowacje i rozwój gospodarczy. Firmy mogą czerpać korzyści z różnorodności, np. zatrudniając ludzi o różnych kompetencjach językowych i kulturowych, co ułatwia handel i współpracę międzynarodową.
3. **Rozwój kulturalny:** Wiele tradycji, festiwali i dzieł sztuki z różnych krajów staje się wspólnym europejskim dziedzictwem. Każdy kraj członkowski wnosi do tej wspólnoty swoje unikalne wartości, które wzbogacają kulturę całego kontynentu. Przykładem tradycyjnego wydarzenia, który przyciąga rzesze turystów jest pożegnanie zimy w Mohaczu na Węgrzech pod nazwą busójárás. W 2009 roku wydarzenie zostało wpisane na listę niematerialnego dziedzictwa UNESCO (na zdjęciach poniżej)



Źródło: [Wikipedia](#)



EMPATIA - RÓŻNORODNOŚĆ JĘZYKOWA

WPROWADZENIE DO TEMATU RÓŻNORODNOŚCI JĘZYKOWEJ:

W Unii Europejskiej istnieją 24 języki urzędowe: angielski, bułgarski, chorwacki, czeski, duński, estoński, fiński, francuski, grecki, hiszpański, irlandzki, litewski, łotewski, maltański, niderlandzki, niemiecki, polski, portugalski, rumuński, słowacki, słoweński, szwedzki, węgierski i włoski. Każdy jest równie ważny w instytucjach Unii Europejskiej, co pokazuje znaczenie równości kulturowo-językowej.

Unia Europejska promuje ochronę języków regionalnych i mniejszościowych, takich jak baskijski, bretoński, kaszubski czy lapoński.

Tematy do rozważenia:

- Język jako element tożsamości kulturowej: Dlaczego ochrona języków jest istotna dla zachowania dziedzictwa kulturowego?
- Trudności wynikające z różnorodności językowej: Jakie wyzwania stwarza tak duża liczba języków urzędowych w UE?
- W jaki sposób technologia (np. automatyczne tłumaczenia) może pomóc w pokonywaniu barier językowych w Europie?



DEFINIOWANIE PROBLEMU - RÓŻNORODNOŚĆ JĘZYKOWA

Granice mojego języka wyznaczają granice mojego świata.

Autor: Ludwig Wittgenstein "Traktat logiczno-filozoficzny"

TŁO DEBATY:

Słynnym zdaniem filozofa można się posłużyć do przeprowadzenia debaty oksfordzkiej. Stwierdzenie sformułowane przez Wittgensteina ponad 100 lat temu jest doskonałym pretekstem do rozmowy o wielości języków urzędowych w Unii Europejskiej i wysokiej pozycji języka angielskiego uważanego za język międzynarodowy (lingua franca).

Sprawę komplikuje dodatkowo "Brexit" (czyli wyjścia Wielkiej Brytanii z Unii Europejskiej), który, jak twierdzą niektórzy powinien obniżyć rangę języka angielskiego, przynajmniej w Unii Europejskiej. Ten zabieg, z kolei, powinien podnieść rangę na przykład języka francuskiego, skoro Parlament Europejski jest ulokowany w Brukseli. Tymczasem język angielski nadal jest podstawowym językiem komunikacji w Unii.

TEZA DEBATY OKSFORDZKIEJ:

Po "Brexicie" językiem międzynarodowym w Unii Europejskiej powinien być język francuski.

Więcej informacji na temat przeprowadzenia debaty oksfordzkiej na lekcji i przygotowania do niej dowiesz się z dotatku dydaktycznego.





PROJEKT PLASTYCZNY LUB CYFROWY

WYKONANIE PLAKATU LUB INFOGRAFIKI:

1. Uczniowie dobierają się w pary. Następnie każda para wybiera jeden z języków urzędowych Unii Europejskiej.
2. Następnie przygotowują plakat lub infografikę, która ilustruje:
 - W jakim kraju/krajach dany język jest używany,
 - Liczbę osób posługujących się tym językiem,
 - Ciekawe fakty związane z tym językiem (np. charakterystyczne zwroty, alfabet, różnice dialektalne),
 - Znaczenie tego języka w UE (np. rola w tłumaczeniach dokumentów UE, użycie w instytucjach unijnych).
 - Mogą także dodać cytaty literackie lub fragmenty piosenek w danym języku.
3. Prezentacja prac - po przygotowaniu plakatów lub infografik uczniowie prezentują swoje projekty na forum klasy.
4. Refleksja po prezentacjach: Po zakończeniu prezentacji, można zadać uczniom pytanie do dyskusji: „Dlaczego ważne jest, aby Unia Europejska chroniła różnorodność językową? Jakie mogą być skutki braku ochrony języków mniejszościowych?”



PODSUMOWANIE

Alternatywnym sposobem na podsumowanie tematu różnorodności może być wyświetlenie materiałów promujących wymiany młodzieżowe [Erasmus+](#) i / lub [Europejski Korpus Solidarności](#). Te inicjatywy nie tylko ukazują praktyczne korzyści z współpracy międzynarodowej, ale także inspirują uczniów do aktywnego zaangażowania się w działania na rzecz integracji europejskiej.

Uczestnictwo w projektach europejskich daje młodzieży możliwość zdobycia cennych doświadczeń, zarówno w kraju, jak i za granicą. Uczniowie szkół średnich mają okazję bezpośrednio odczuć, jak wartości Unii Europejskiej, takie jak różnorodność, przyczyniają się do wzrostu wzajemnego zrozumienia i budowania wspólnoty.



Erasmus+





SOLIDARNOŚĆ

*Solidarność europejska jest fundamentem
naszej współpracy, budowania zjednoczonej
Europy i ochrony naszych wartości.*
Jean-Claude Juncker

“Solidarność to jedna z najważniejszych wartości, na której opiera się współpraca między państwami członkowskimi Unii Europejskiej. Oznacza ona współdziałanie, wsparcie i wzajemną pomoc zwłaszcza w sytuacjach kryzysowych. Wspólnota Europejska dąży do tego, by wspólne działania były skuteczniejsze niż indywidualne inicjatywy poszczególnych państw. Solidarność jest kluczem do radzenia sobie z wyzwaniami takimi jak kryzysy humanitarne, migracyjne, klimatyczne, ekonomiczne i zdrowotne”

JAKIE DNI MOŻEMY CELEBROWAĆ?

17 października – Światowy Dzień Przeciwdziałania Skrajnemu Ubóstwu

18 grudnia - Międzynarodowy Dzień Migranta

22 kwietnia - Międzynarodowy Dzień Ziemi

Solidarność Unii Europejskiej ma ogromne znaczenie, gdyż nie pozwala na pozostawienie obywateli Unii bez wsparcia. Również wtedy, gdy katastrofa czy kryzys dotyka tylko niektóre państwa członkowskie. Współpraca między państwami Unii jest szczególnie widoczna w momentach kryzysowych, dlatego zachęcamy do obchodzenia Światowego Dnia Przeciwdziałania Skrajnemu Ubóstwu, aby rozmawiać o kryzysach humanitarnych i coraz bardziej alarmujących raportach monitorujących poziom skrajnego ubóstwa. Dla przykładu odsetek osób żyjących w skrajnym ubóstwie i poniżej minimum socjalnego był w Polsce wyższy w 2024 w stosunku do 2023 roku. Światowy Dzień Przeciwdziałania Skrajnemu Ubóstwu ma na celu podniesienie świadomości na temat problemu ubóstwa na świecie oraz mobilizację działań na rzecz jego eliminacji. Został ustanowiony przez Zgromadzenie Ogólne ONZ w 1992 roku. Zachęcamy również do rozmów o kryzysie migracyjnym podczas Międzynarodowego Dnia Migranta. Koniecznym jest również omawianie kryzysu klimatycznego np. podczas Międzynarodowego Dnia Ziemi, który jest szczególnie ważny dla młodzieży. To oni będą się zmagać w przyszłości z ociepleniem klimatu, a w konsekwencji z migracją osób zamieszkujących tereny, które staną się niezdnośne do życia.





ĆWICZENIE: PRZYKŁADY SOLIDARNOŚCI W UNII EUROPEJSKIEJ

Cel ćwiczenia: Uczniowie poznają konkretne przypadki, w których kraje UE okazały sobie wzajemną pomoc.

WPROWADZENIE DO TEMATU:

Nauczyciel zwraca uwagę na znaczenie solidarności w Unii Europejskiej, podkreślając, że współpraca ta jest widoczna w momentach kryzysowych. Następnie uczniowie zostają poproszeni o zapoznanie się z wybranymi przykładami solidarności w Unii.

PRZYKŁADY PRZYPADKÓW SOLIDARNOŚCI:

1. Pandemia COVID-19:

- Podczas pandemii COVID-19 kraje UE dzieliły się środkami medycznymi, wysyłały personel medyczny do regionów najbardziej dotkniętych pandemią i współpracowały przy zakupie szczepionek.

- Pytanie do dyskusji:

Jak współpraca krajów UE podczas pandemii wpłynęła na tempo opanowania kryzysu?

Czy wszystkie kraje otrzymały wystarczające wsparcie?

2. Kryzys migracyjny:

- W 2015 roku Europę dotknął poważny kryzys migracyjny. Setki tysięcy uchodźców z Bliskiego Wschodu i Afryki przybyło do Europy, szukając schronienia. Niektóre kraje, takie jak Grecja, Włochy i Węgry, znalazły się na pierwszej linii napływu migrantów. Unia Europejska podjęła kroki, by rozdzielić uchodźców pomiędzy państwa członkowskie i udzielić wsparcia finansowego oraz logistycznego krajom najbardziej dotkniętym.

- Pytanie do dyskusji:

Czy kraje UE wystarczająco współpracowały podczas kryzysu migracyjnego?

Jakie były trudności w realizacji zasady solidarności?

3. Pomoc finansowa dla krajów w kryzysie gospodarczym:

- Kraje UE, takie jak Grecja, które dotknął kryzys gospodarczy, otrzymały wsparcie finansowe od Unii Europejskiej i Międzynarodowego Funduszu Walutowego (MFW). Pakiety ratunkowe miały na celu zapobieganie bankructwom i stabilizację gospodarki.

- Pytanie do dyskusji:

Jak solidarność finansowa wpłynęła na stabilność gospodarczą w UE?

Czy warunki stawiane krajom otrzymującym pomoc były sprawiedliwe?

DYSKUSJA NA TEMAT SOLIDARNOŚCI:

Po zapoznaniu się z przykładami, uczniowie dyskutują na temat:

„Jakie są korzyści i wyzwania wynikające ze stosowania zasady solidarności w Unii Europejskiej?”

Możliwe tematy do omówienia:

- Czy solidarność w Unii Europejskiej funkcjonuje równomiernie we wszystkich kryzysach?
- Jakie kraje najbardziej korzystają z zasady solidarności?
- Czy solidarność jest ograniczona w sytuacjach, w których poszczególne kraje mają sprzeczne interesy?

Źródło: Carva.com



Na zdjęciu obok sfotografowane zostało często spotykane hasło w Polsce po agresji Rosji na Ukrainę w 2022 r. Polska wówczas przyjęła przez swoją granicę uchodźców z Ukrainy uciekających przez wojnę. Szacuje się, że do Polski z Ukrainy przez granicę polsko-ukraińską przedostało ponad milion uchodźców.

Część z nich wróciła po jakimś czasie do swojego kraju. Jednak znaczna część nadal pozostaje na uchodźstwie w Polsce lub wyemigrowała dalej na zachód Europy. W ten sposób Polska jako członek Unii Europejskiej pokazała solidarność z narodem ukraińskim w kryzysowej dla nich sytuacji przeciwstawiając się wojnie, okrucieństwu, agresji oraz przemocy na znaczną skalę.





KĄCIK EDUKACYJNY

Wiele gotowych i ciekawych materiałów w temacie Solidarności i wiedzy z zakresu Unii Europejskiej można odnaleźć w “Kąciku edukacyjnym”, który jest dostępny na oficjalnej stronie internetowej Unii Europejskiej. Do tego tematu polecamy Pakiet "Edukacja obywatelska", który pomaga w wyjaśnić, jakie są zalety współpracy oraz jakie korzyści płyną z integracji europejskiej.

W obrębie pakietu znajdziemy pięć gotowych konspektów lekcji (we wszystkich językach UE).

Oprócz tego ciekawym elementem na tym etapie może być przeprowadzenie gry edukacyjnej Europa Quest. Jest to interaktywny quiz, który zachęca do współpracy zespołowej, co zwiększa poczucie wspólnoty między uczestnikami. Quiz jest przygotowany z tematów dotyczących UE, jej instytucji, historii, procesu decyzyjnego oraz europejskiej kultury itp. (we wszystkich językach UE).



PODSUMOWANIE

Znaczenie solidarności dla Unii Europejskiej

Po etapie definiowanie problemu można wspólnie z uczniami zastanowić się nad ogólnym znaczeniem solidarności dla stabilności i jedności Unii Europejskiej.

WNIOSKI, KTÓRE WARTO PODKREŚLIĆ:

Solidarność jest nie tylko symbolem wspólnoty, ale też konkretną zasadą działania, która przyczynia się przede wszystkim do:

1. Zachowania jedności w trudnych czasach

W momentach kryzysowych solidarność między państwami członkowskimi pozwala na lepsze radzenie sobie z problemami, które w pojedynkę mogłyby być niemożliwe do przezwyciężenia.

2. Wzmocnienia międzynarodowej pozycji UE

Wspólne działania w duchu solidarności sprawiają, że Unia Europejska jest silniejsza na arenie międzynarodowej. UE może lepiej reagować na globalne wyzwania, takie jak zmiany klimatyczne, migracja czy kryzysy zdrowotne.

3. Budowania zaufania i współpracy między krajami:

Wzajemna pomoc i wsparcie tworzą atmosferę współpracy i zaufania, co sprzyja bardziej efektywnemu działaniu Unii jako całości.

Ponadto słowo Solidarność zawsze będzie się kojarzyło Polakom z Niezależnym Samorządnym Związkiem Zawodowym „Solidarność” – ogólnopolskim związkiem zawodowym powstałym w 1980 r. dla obrony praw pracowniczych, będącym do 1989 również jeden z głównych ośrodków opozycji przeciw rządowi Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej i komunizmowi.

Źródło: Wikipedia



Na zdjęciu Flaga Solidarności





PRAWA CZŁOWIEKA

*Wszystkie istoty ludzkie rodzą się wolne
i równe w godności i prawach.*

Powszechna Deklaracja Praw Człowieka,
Art. 1, Paryż, 1948

“Prawa człowieka to podstawowe prawa przysługujące każdemu człowiekowi niezależnie od narodowości, płci, wyznania czy innych cech. Są one chronione na poziomie międzynarodowym, regionalnym i krajowym”. Każdemu człowiekowi przysługują pewne prawa po prostu dlatego, że są ludźmi. Nie można im ich odebrać lub pozbawiać ich w żaden sposób. Wydaje się to oczywiste, ale nie zawsze tak było i nadal spotykamy się z niezliczoną ilością przypadków na całym świecie, gdzie prawa człowieka są łamane. Co więcej pogwałcane są często w sposób rażący i nie przystający do człowieczeństwa.

JAKIE DNI MOŻEMY CELEBROWAĆ?

10 grudnia - Międzynarodowy Dzień Praw Człowieka

Po doświadczeniach drugiej wojny światowej większość państw uznała i podpisała Powszechną Deklarację Praw Człowieka, ale wciąż niezbędna jest walka o zachowanie tych praw. Znajomość tych 30 praw, które spisano, żeby nie dopuścić nigdy więcej do okrucieństw drugiej wojny światowej jest dobrym wstępem do zrozumienia jakie prawa przysługują ludziom.

Prawa Człowieka są wartością fundamentalną we wspólnocie europejskiej obok Godności Ludzkiej, Demokracji, Wolności, Równości i Praworządności. Sama Unia Europejska jest jedną z trzech instytucji, obok Rady Europy i Organizacji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie, które tworzą europejski system ochrony praw człowieka.

Wśród najważniejszych elementów systemu ochrony praw podstawowych w Unii Europejskiej należy wymienić:

- gwarancje traktatowe zapewniające ochronę praw podstawowych;
- przyjęcie Karty Praw Podstawowych UE;
- utworzenie Agencji Praw Podstawowych UE w Wiedniu;
- prace nad przystąpieniem UE do Europejskiej Konwencji Praw Człowieka.





WPROWADZENIE:

Warto zapytać uczniów, czy potrafią zdefiniować prawa człowieka. Zwykle udaje się w dość krótkim czasie szybko wypracować sensowną definicję, ale jeśli chodzi o wymienienie tych praw, które przysługują niezbywalnie każdemu obywatelowi Unii Europejskiej. To już z tym jest dużo gorzej.

CEL: Zapoznanie się z 30 prawami jakie wynikają z Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka

PRZEBIEG ĆWICZENIA:

1. Poproś uczniów o zapisanie na karteczkach samoprzylepnych prawa człowieka jakie znają (zgodnie z zasadą: jedno prawo na jednej karteczce samoprzylepnej). Niech uczniowie przyklepią je w jednym miejscu w sali.

2. Następnie wyświetl krótki i sugestywny film wprowadzający do zagadnienia Praw Człowieka możliwy do obejrzenia w otwartym dostępie na stronie internetowej youthforhumanrights.org.

3. Po obejrzeniu tego filmu można już wyświetlić Powszechną Deklarację Praw Człowieka

4. Każdy uczeń musi mieć szansę odczytać co najmniej jeden z 30 artykułów. Artykuły odczytywane są po kolei, a osoba odczytująca sprawdza, czy dane prawo znajduje się już na tablicy - jeśli nie, wówczas zapisuje na osobnej karteczce i przyczepia do tablicy. Tym sposobem powinno się zgromadzić prawa ustanowione w Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka.

5. Lekcja może się zakończyć przygotowaniem plakatu plastycznego lub graficznego. Uczniowie będą mieli za zadanie zapisać 30 Praw Człowieka i będzie można je wywiesić w ramach obchodów Międzynarodowego Dnia Praw Człowieka w szkole.



DEFINIOWANIE PROBLEMU

CEL ĆWICZENIA:

Uczniowie zrozumieją, jak prawa człowieka są stosowane i jakie wyzwania towarzyszą ich realizacji.

1. WPROWADZENIE DO ĆWICZENIA:

Każda grupa uczniów analizuje przypadek naruszenia praw człowieka w różnych kontekstach. Na przykład: praca dzieci, dyskryminacja rasowa, wolność słowa. Najlepiej posłużyć się materiałami konkretnych przypadków udokumentowanych i przygotowanych w formie przystępnych materiałów edukacyjnych, które znajdziesz na stronie maratonu pisanie listów Amnesty International.

Co roku na przełomie listopada i grudnia publikowane są historie od kilku do kilkunastu osób, których prawa zostały w rażący sposób pogwałcone.

2. DYSKUSJA:

Każda grupa odpowiada na pytania:

- Jakie prawa zostały naruszone?
- Jakie działania powinny zostać podjęte, by zapobiec podobnym sytuacjom w przyszłości?



WEŹ UDZIAŁ W AKCJI AMNESTY INTERNATIONAL

Proponujemy, żeby zachęcić uczniów do działania na rzecz ochrony praw człowieka. W tym celu szkoła może wziąć udział w Maratonie Pisania Listów organizowanym przez Amnesty International. Jest to największa na świecie akcja na rzecz praw człowieka. Co roku w okolicach Międzynarodowego Dnia Praw Człowieka miliony ludzi na całym świecie jednoczą siły, żeby upomnieć się o konkretne osoby, których prawa są łamane i odmienić ich los.

Celem akcji jest napisanie listów do decydentów, którzy mają realny wpływ na los bohaterów i bohaterki, których uczniowie mogli poznać w etapie definiowania problemów. Ponadto można też wysyłać wyrazy wsparcia dla nich samych i ich bliskich.

Zajrzyj na stronę: [maraton.pisania.listow](https://maraton.amnesty.org.pl/)

MARATON PISANIA LISTÓW

AMNESTY
INTERNATIONAL



Źródło: <https://maraton.amnesty.org.pl/>





OCHRONA DZIECI

*Każde dziecko ma prawo do miłości,
ochrony i rozwoju.*

Konwencja o prawach dziecka, ONZ, 1989

To wręcz niewiarygodne, że dopiero w 1924 Zgromadzenie Ogólne Ligi Narodów przyjęło Deklarację Praw Dziecka zwaną Deklaracją Genewską. Wcześniej nagminnym działaniem wobec dzieci były przemoc, wyzysk i dla większości z nich brak perspektyw rozwoju i edukacji. *“Deklaracja zawiera pięć zasad i stanowi, że ludzkość powinna dać dziecku wszystko, co ma najlepszego, i że ciąży na niej konieczność zapewnienia dzieciom opieki, ochrony, pomocy w trudnych sytuacjach, możliwości rozwoju oraz obrony przed wyzyskiem. Następnie ochronę praw dzieci zawarto w artykule 24 Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka uprawniając matki i dzieci do szczególnej opieki i pomocy oraz ochrony społecznej.”*

JAKIE DNI MOŻEMY CELEBROWAĆ?

18 listopada - Światowy Dzień Przeciw Wykorzystywaniu Seksualnemu Dzieci

19 listopada - Międzynarodowy Dzień Zapobiegania Przemocy wobec Dzieci

Jednakże przełomowym dokumentem w zagwarantowaniu dzieciom należytej ochrony ich praw była Konwencja o prawach dziecka, która została przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dopiero w 1989 r.

W tym kontekście Światowy Dzień Przeciw Wykorzystywaniu Seksualnemu Dzieci jest przeznaczony dla dzieci i wszystkich, którzy wchodzi w interakcje z dziećmi w celach osobistych lub zawodowych. Aby zwiększyć ich świadomość na temat przemocy seksualnej i ułatwić otwarte dyskusje na temat ochrony dzieci przed tym przestępstwem, Rada Europy opracowała wiele różnych narzędzi i zasobów podnoszących świadomość. Co roku Rada Europy zaprasza swoich partnerów do skupienia się na konkretnym temacie z okazji Dnia Ochrony Dzieci przed Wykorzystywaniem Seksualnym, który przypada na 18 listopada.

Natomiast przypadający na 19 listopada Międzynarodowy Dzień Zapobiegania Przemocy Wobec Dzieci ma na celu podniesienie świadomości na temat przemocy wobec dzieci oraz promowanie działań, które mogą pomóc w jej zapobieganiu i eliminowaniu.





EMPATIA - OCHRONA DZIECI

The infographic consists of a grid of 48 numbered icons, each with a corresponding text box explaining a specific right of the child. The rights cover various aspects of a child's life, including family, education, health, and protection. The text is in Polish and provides a clear, concise summary of each right.

Źródło: materiały o prawach dziecka

WPROWADZENIE DO PRAW DZIECKA:

Wydrukuj przystępną do pracy na lekcji Konwencję o prawach dziecka przygotowaną przez UNESCO albo udostępnij w wersji pdf, jeśli uczniowie mają możliwość wyświetlenia w wersji cyfrowej. Uczniowie dzielą się na zespoły po trzy osoby i zapoznają się z Konwencją o prawach dziecka.

Uczniowie losują wypisane na kartkach sytuacje dzieci w trudnych warunkach: dzieci uchodźcy, dzieci-żołnierze, dzieci pracujące, dzieci ofiary przemocy domowej, dzieci bez opieki rodzicielskiej, dzieci dotknięte katastrofami naturalnymi, dzieci w sytuacji marginalizacji społecznej i dzieci dotknięte zmianami klimatycznymi. Materiały te powinny być wcześniej przygotowane przez nauczyciela.

DYSKUSJA KLASOWA – JAKIE INSTYTUCJE DBAJĄ O PRAWA DZIECKA?

Nauczyciel prowadzi dyskusję na temat roli różnych instytucji w ochronie praw dzieci:

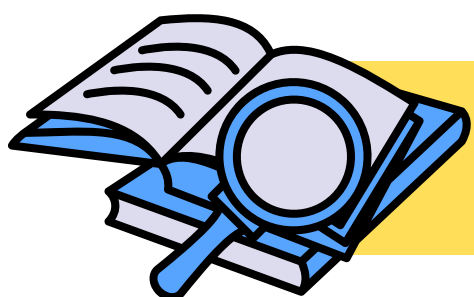
- Organizacje międzynarodowe, np. UNICEF,
- Rządy państw wraz z Rzecznikami Praw Dziecka,
- Organizacje pozarządowe, np. Fundacja Dzieci Niczyje, Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę,
- Właściwe służby społeczne, sądy i policja.

Uczniowie dzielą się pomysłami, jak oni sami mogą przyczynić się do ochrony praw dzieci (np. pomagając w szkole, informując o naruszeniach praw dzieci).

Szukaj innych inspiracji do swoich lekcji na stronach internetowych:

UNICEF POLSKA:
[UNICEF Materiały edukacyjne](#)

CHILDREN RIGHTS:
[Council of Europe Materiały](#)



DEFINIOWANIE PROBLEMU I GENEROWANIE POMYSŁÓW

DRAMA EDUKACYJNA – SYMULACJA SYTUACJI

- Uczniowie biorą udział w krótkiej dramie edukacyjnej, w której odgrywają różne scenariusze związane z naruszeniem praw dziecka. Każdy zespół układa krótką scenkę przedstawiającą sytuację pogwałcenia praw dziecka, które wcześniej wylosował.
- Uczniowie w parach odgrywają scenki, w których jedno dziecko narusza prawo, a pozostała dwójka stara się interweniować lub szuka pomocy.
- Po każdej scenie uczniowie dyskutują, co można zrobić, aby poprawić sytuację i zapewnić przestrzeganie praw dziecka w tej sytuacji.





PRAWORZĄDNOŚĆ

*Gdzie kończy się prawo,
tam zaczyna się tyrania.*
Dwa traktaty o rządzie,
John Locke, 1689

“Praworządność to jedna z fundamentalnych wartości Unii, obok demokracji, praw człowieka, godności ludzkiej, wolności i równości, bez której Unia nie mogłaby funkcjonować. Rządy prawa gwarantują, że wszystkie państwa członkowskie przestrzegają tych samych zasad i norm prawnych. Dzięki temu zapewniona jest równość wszystkich obywateli Unii Europejskiej wobec prawa, a także ochrona ich praw podstawowych. Unia Europejska poprzez monitoring i interwencję (np. procedurę z art. 7 Traktatu o UE) dąży do przeciwdziałania sytuacjom, w których dochodzi do erozji praworządności w państwach członkowskich. Ma to zapobiec tendencjom autorytarnym i chronić demokrację.”

JAKIE DNI MOŻEMY CELEBROWAĆ?

17 października - Europejski Dzień Sprawiedliwości
10 października - Światowy Dzień przeciw Karze Śmierci

Europejski Dzień Sprawiedliwości obchodzony jest co roku około 25 października. Jego celem jest przybliżenie wymiaru sprawiedliwości obywatelom, informowanie ich o przysługujących im prawach oraz promowanie działań Rady Europy i Komisji Europejskiej w dziedzinie wymiaru sprawiedliwości poprzez symulacje procedur i sesje informacyjne. Ten dzień jest otwarty dla wszystkich europejskich obywateli, studentów oraz osób pracujących w obszarze wymiaru sprawiedliwości. Czas ten jest też dobrym pretekstem do rozmów na temat praworządności, gdyż to właśnie od Sądów wymagamy, żeby stały na straży prawa. To one ostatecznie dają nam gwarancję, że wszyscy obywatele Unii (również władza ustawodawcza i wykonawcza) są równi wobec prawa. To one dają nam gwarancję sprawiedliwego procesu, gdyż są niezależne i niezawisłe.





WPROWADZENIE:

PYTANIE DO DYSKUSJI:

„Co oznacza dla Was słowo praworządność? Czy słyszeliście o nim w kontekście Unii Europejskiej?”

Nauczyciel wyświetla cytat z art. 2 Traktatu o Unii Europejskiej:

Unia opiera się na wartościach poszanowania godności osoby ludzkiej, wolności, demokracji, równości, państwa prawnego oraz poszanowania praw człowieka.

Przykład w kontekście UE: poszanowanie niezależności sądów, wolności mediów czy prawa obywateli do sprawiedliwego procesu.

WPROWADZENIE POJĘCIA PRAWORZĄDNOŚCI:

Nauczyciel wyjaśnia, że praworządność to:

Zasada, która oznacza, że wszyscy – zarówno obywatele, jak i władza – są równi wobec prawa i przestrzegają wspólnie ustalonych zasad

Przykład: niezależne sądy, wolne wybory, ochrona praw obywatelskich.

Nauczyciel podkreśla, że:

- praworządność chroni nas jako obywateli, zapewniając równość wobec prawa, ochronę praw człowieka i sprawiedliwość.
- przestrzeganie prawa w UE to warunek utrzymania pokoju i współpracy między państwami.

PYTANIE DO UCZNIÓW:

„Co możesz zrobić jako obywatel, aby chronić praworządność w swoim kraju?”

Przykład: edukacja, udział w wyborach, wsparcie niezależnych instytucji.



GRA SYMULACYJNA

GRA SYMULACYJNA: DEBATA NA FORUM UNII EUROPEJSKIEJ

CEL:

Uczniowie wcielają się w role przedstawicieli państw członkowskich UE i dyskutują na temat praworządności.

PRZYGOTOWANIE:

Nauczyciel dzieli klasę na trzy grupy:

- Grupa 1: Obywatele kraju, w którym łamane są zasady praworządności (np. ograniczanie wolności mediów).
- Grupa 2: Przedstawiciele państw UE opowiadających się za ochroną praworządności.
- Grupa 3: Neutralni mediatorzy, reprezentujący Komisję Europejską.

PRZEBIEG:

- Grupy przygotowują krótkie argumenty dotyczące swojego stanowiska.
- Odbywa się moderowana debata, w której mediatorzy proponują możliwe rozwiązania (np. wprowadzenie sankcji lub dialog).

PODSUMOWANIE:

Nauczyciel pyta uczniów:

„Czy udało Wam się znaleźć kompromis? Jakie trudności napotkaliście podczas dyskusji?”



STUDIUM PRZYPADKU

MECHANIZM OCHRONY PRAWORZĄDNOŚCI W UNII EUROPEJSKIEJ

Nauczyciel przedstawia wybrany przykład (np. procedurę z art. 7 TUE, raporty Komisji Europejskiej na temat praworządności, czy mechanizm „pieniądze za praworządność”).

WYBRANY PRZYKŁAD:

W 2020 roku wprowadzono mechanizm warunkowości budżetowej, który pozwala wstrzymać fundusze unijne państwom naruszającym zasady praworządności. Co o tym sądzą? Czy to skuteczne rozwiązanie?

Uczniowie krótko dyskutują: „Czy Unia Europejska powinna mieć prawo ingerować w kwestie praworządności w krajach członkowskich?”

REFLEKSJA INDYWIDUALNA:

- Uczniowie zapisują na karteczkach samoprzylepnych odpowiedź na pytanie: „Co by się stało, gdyby nie było praworządności w naszym kraju?” i przylepiają je do tablicy.



PODSUMOWANIE

BURZA MÓZGÓW

Nauczyciel pyta uczniów:

„Jak możemy promować praworządność w naszym społeczeństwie?”

- Uczniowie wymieniają pomysły, np. edukacja, wzmacnianie niezależnych instytucji i promowanie wartości demokratycznych.

PODSUMOWANIE NAUCZYCIELA:

- Nauczyciel podkreśla, że praworządność chroni nas jako obywateli, zapewniając równość wobec prawa, sprawiedliwość i ochronę praw człowieka.
- Wskazuje, że jej przestrzeganie w UE to warunek utrzymania pokoju i współpracy między państwami.

Obraz wygenerowany przez uczniów przy pomocy sztucznej inteligencji w ramach lekcji Wiedzy o Unii Europejskiej.





TEMAT: DYLEMAT MORALNY - PRZYPADEK TREVORA (OBYWATELA USA)

CELE LEKCJI:

1. Uczniowie rozwiną umiejętność analizy dylematów moralnych.
2. Uczniowie nauczą się argumentowania i rozważania różnych perspektyw.
3. Uczniowie wzmocnią umiejętność pracy w grupie i komunikacji.

PO LEKCJI UCZEŃ:

- potrafi zidentyfikować różne aspekty moralne i etyczne sytuacji problemowej,
- rozumie zasady Konstanckiej Metody Dyskusji nad Dylematem Moralnym (KMDD),
- umie bronić swojego stanowiska i słuchać innych argumentów.

PRZYGOTOWANIE:

Nauczyciel wydaje polecenie uczniom:

“Kto z Was jest za karą śmierci ten siada z prawej strony sali. Natomiast ten kto jest przeciw karze śmierci znajduje sobie miejsce po lewej stronie sali.”

W ten sposób mamy dwie grupy uczniów: po prawej - zwolenników kary śmierci, a po lewej przeciwników kary śmierci.

PRZEDSTAWIENIE HISTORII TREVORA W CZĘŚCIACH:

1) Nauczyciel odczytuje na forum pierwszą część:

Caroline, 16-latka, podróżowała autostopem po Florydzie (w pobliżu Daytona Beach) ze swoim towarzyszem podróży Jerrym. Podczas tej przygody wydarzyła się tragedia. Jerry został zastrzelony przez mężczyznę, który ich porwał, a Caroline została zgwałcona. Zeznawała na komisariacie policji o tym, co się z nią stało i podała tożsamość przestępcy. Następnie wezwano ją na komisariat, aby zidentyfikowała potencjalnego podejrzanego spośród osób ustawionych w szeregu. Po uważnym przyjrzeniu się podejrzanym wybrała z szeregu Trevora, studenta teologii. Trevor przyznał, że był w Daytona Beach w noc, w której wydarzyła się tragedia Caroline. Caroline zeznała, że Trevor był tym, który zabił Jerry'ego i ją zgwałcił. Ława przysięgłych skazała Trevora na śmierć.

2) Nauczyciel zadaje pytanie uczniom: “Czy ława przysięgłych powinna skazać Trevora na śmierć?”

Uczniowie zabierają głos w odpowiedzi na to pytanie. Po wymianie poglądów uczniowie mogą zmienić strony - przeciwnicy mogą dołączyć do zwolenników kary śmierci lub pozostać, gdzie siedzą jeśli ich poglądy nie uległy zmianie.

3) Nauczyciel odczytuje kolejną część historii Trevora:

Rok później Sąd Najwyższy Florydy zarządził ponowny proces, stwierdzając, że ofiara była niewiarygodnym świadkiem i wyrażając „znaczne wątpliwości”, że Trevor był zabójcą. Sprawa trafiła do Sądu Najwyższego Stanów Zjednoczonych. Stan postanowił wycofać zarzuty, a prokurator, który skazał Trevora, później wyraził wątpliwości co do jego winy.

4. Nauczyciel pyta: “Co w tej sytuacji zrobić z Trevorem? Czy nadal jesteś za lub przeciw karze śmierci dla Trevora?”

Uczniowie zabierają głos w odpowiedzi na te pytania i krystalizują swoje poglądy na karę śmierci. Podejmując ostateczną decyzję, po której stronie barykady chcą siedzieć w klasie.

5. Następnie nauczyciel odczytuje końcówkę historii Trevora.

Trevor mieszka sam w kawalerce w Chicago, pracuje w magazynie opakowań i aktywnie działa w kampaniach przeciwko karze śmierci. Mimo, że od lat nie odbywa kary w celi śmierci, Trevor pamięta, że pewnej nocy obudził się po tym, jak jego przyjaciel został porażony prądem i „poczuł się tak, jakby ktoś go dźgnął”. Trevor napisał kilka wierszy o straconych kolegach i pracuje nad książką. „Powiniennem być stracić nadzieję”, mówi, „ale jej nie straciłem”.



OTWARTOŚĆ

*Europa musi być otwarta na dialog
i współpracę, jeśli chce pozostać liderem
w globalnym świecie.*
Ursula von der Leyen

“Otwartość jest jednym z kluczowych filarów Unii Europejskiej, który przejawia się na wielu płaszczyznach: politycznej, gospodarczej i społecznej. Unia Europejska dąży do budowania mostów, zarówno wewnątrz wspólnoty, jak i poza jej granicami, rozwijając dialog, współpracę oraz promując integrację. Otwartość na nowe kraje, kultury i idee pozwala Europie pozostać innowacyjną i konkurencyjną w globalnym świecie.” To dzięki otwartości możliwy jest swobodny przepływ osób, towarów i usług oraz kapitału. W obliczu globalnych problemów, takich jak zmiany klimatyczne, kryzysy migracyjne czy międzynarodowy handel, UE potrzebuje otwartości, by współpracować z innymi krajami, organizacjami i społecznościami.

JAKIE DNI MOŻEMY CELEBROWAĆ?

18 grudnia - Międzynarodowy Dzień Migrantów

Międzynarodowy Dzień Migrantów obchodzony jest co roku 18 grudnia, aby zwrócić uwagę na prawa człowieka migrantów oraz podkreślić ich wkład w społeczeństwo. Dzień ten został ustanowiony przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych w 2000 roku w odpowiedzi na rosnącą liczbę migracji na całym świecie. Z uwagi na liczne kryzysy jakie dotyczą wiele zakątków naszej planety takie jak kryzysy humanitarne, ekonomiczne i klimatyczne, ten dzień przypomina o konieczności współpracy międzynarodowej w zarządzaniu migracją w sposób humanitarny, zgodny z prawami człowieka i bezpieczny. Migranci często spotykają się z łamaniem praw człowieka i wykluczeniem społecznym i dyskryminacją. Dlatego Międzynarodowy Dzień Migrantów przypomina o potrzebie ochrony ich praw i godności, niezależnie od ich statusu prawnego.

W końcu ten dzień podkreśla, że kryzysy migracyjne, takie jak sytuacje uchodźców, to nie tylko wyzwanie jednego kraju, ale globalny problem.





CEL LEKCJI:

Uczniowie zrozumieją, w jaki sposób Unia Europejska nawiązuje relacje z państwami spoza Unii Europejskiej oraz jakie korzyści i wyzwania wynikają z rozszerzenia wspólnoty.

WPROWADZENIE:

ROZSZERZENIE UNII EUROPEJSKIEJ I WSPÓŁPRACA Z KRAJAMI TRZECIMI

Unia Europejska od czasu swojego powstania stopniowo powiększała swoje granice, przyjmując nowe państwa członkowskie. Na początku było tych Państw tylko 12 a teraz jest już 27. Na przykład ostatnie rozszerzenia obejmowały takie kraje jak Chorwacja w 2013 roku. Dziewięć państw posiada oficjalnie status kandydata: Turcja (od 1999), Macedonia Północna (od 2005), Czarnogóra (od 2010), Serbia (2012) oraz Albania (od 2014). W 2022 kilka państw uzyskało status kandydata: Ukraina, Mołdawia oraz Bośnia i Hercegowina. A w 2023 do państw kandydujących dołączyła Gruzja 2023.

TEMATY DO OMÓWIENIA:

Polityka rozszerzenia UE: Jakie są warunki przystąpienia do Unii? Jakie korzyści wynikają z przyjęcia nowych państw?

Relacje z krajami trzecimi: Jak Unia współpracuje z innymi regionami świata, np. w zakresie handlu, klimatu czy bezpieczeństwa?

DYSKUSJA KLASOWA: OTWARTOŚĆ UNII EUROPEJSKIEJ NA ŚWIAT

Uczniowie są zaproszeni do dyskusji na temat otwartości Unii Europejskiej na inne kraje i kultury.

PYTANIE DO UCZNIÓW:

„Czy Europa powinna być bardziej otwarta na świat?”

PYTANIE POMOCNICZE:

Czy przyjęcie nowych państw członkowskich wzmacnia UE, czy niesie wyzwania?

Jakie są korzyści współpracy z krajami trzecimi (np. USA, Chiny, Afryka)?

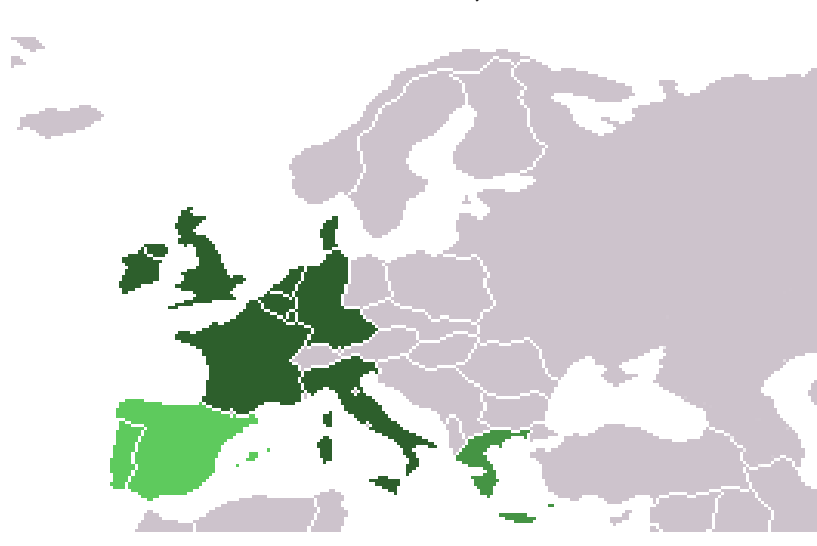
Czy Europa powinna zwiększyć swoją otwartość na imigrację i wspierać bardziej globalne podejście do problemów, takich jak zmiany klimatyczne?

Dowiedz się więcej na temat: [Rozszerzenie UE](#)

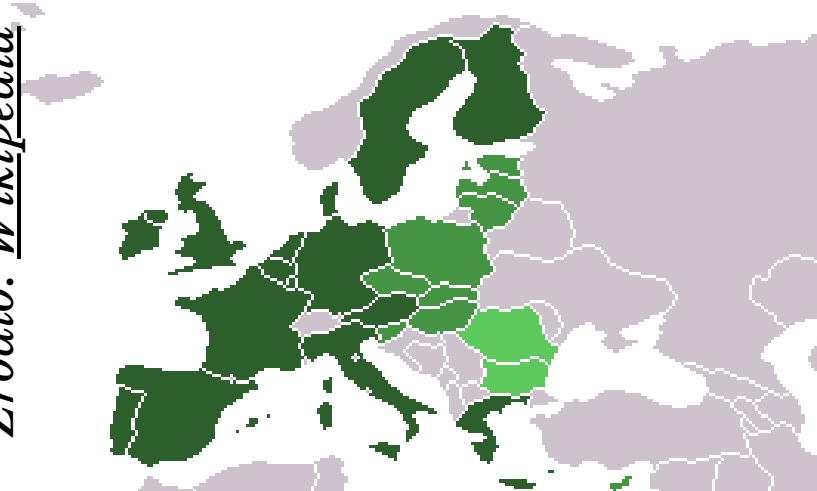
Państwa założycielskie, 1952-1958



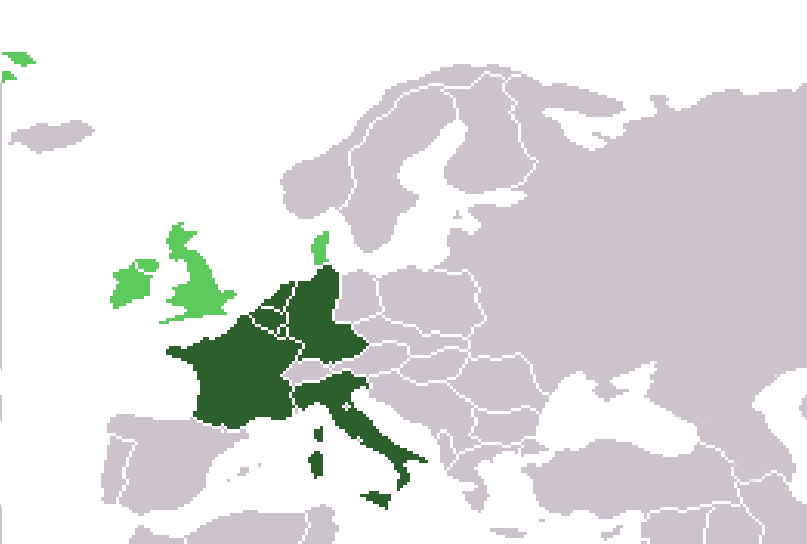
3 rozszerzenie, 1986



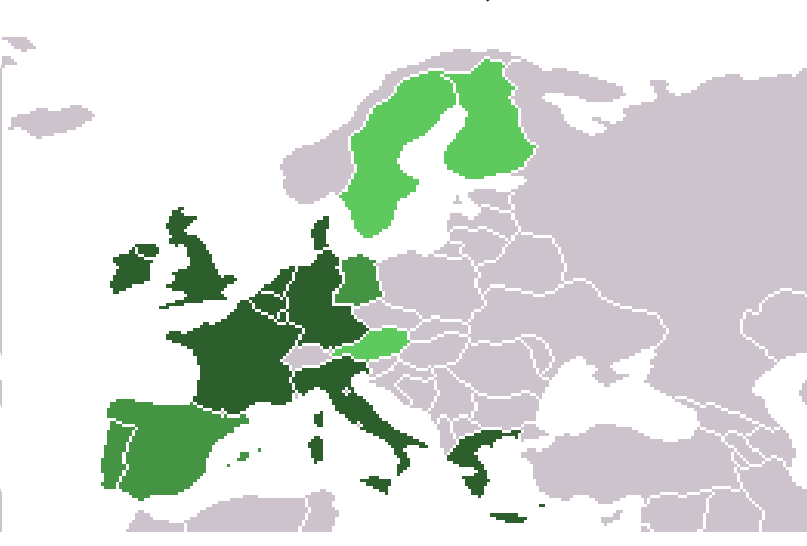
6 rozszerzenie, 2007



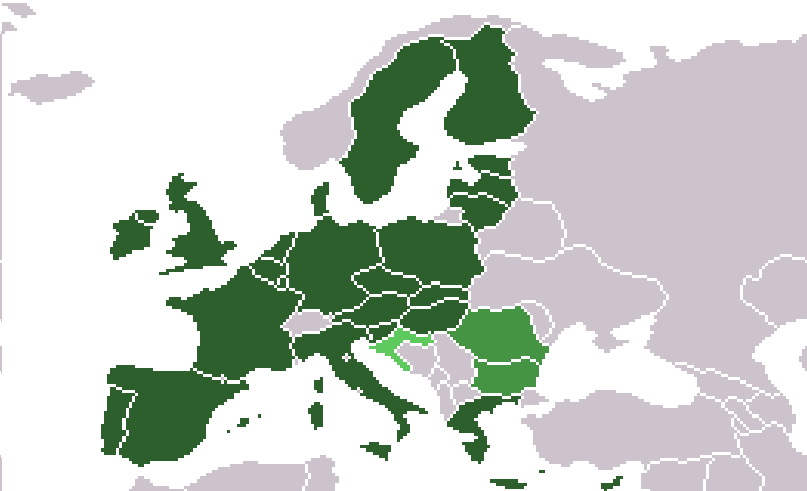
1 rozszerzenie, 1973



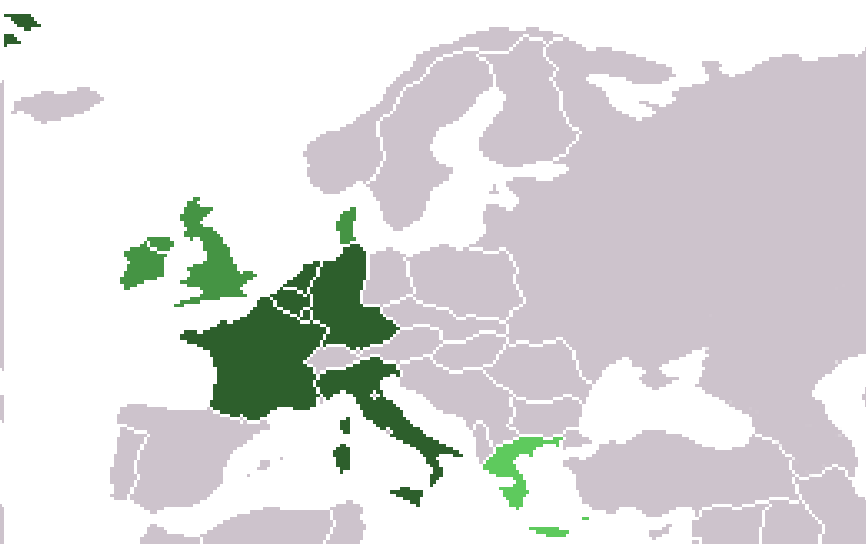
4 rozszerzenie, 1995



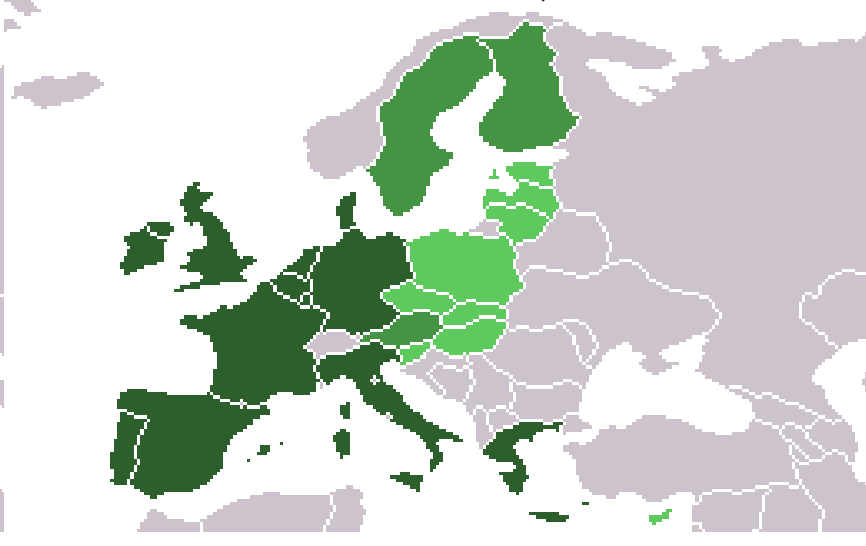
7 rozszerzenie, 2013



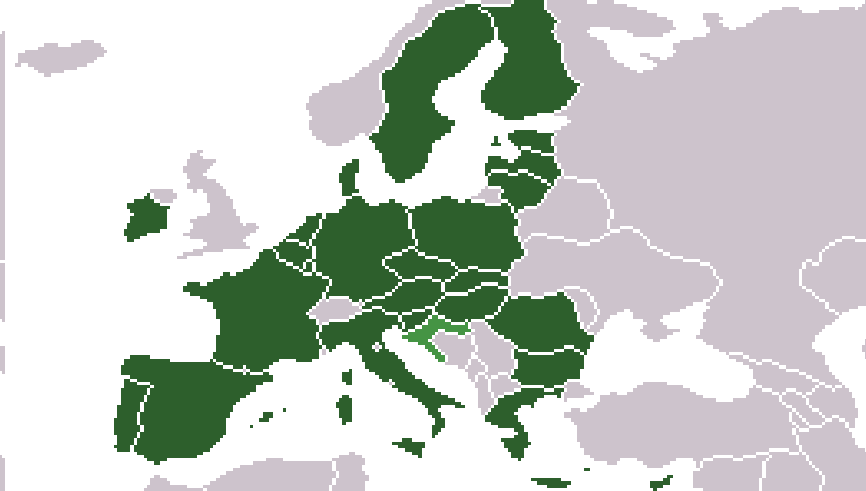
2 rozszerzenie, 1981



5 rozszerzenie, 2004



Brexit, 2020





PROJEKT

PROJEKT – PRZYJĘCIE NOWYCH PAŃSTW CZŁONKOWSKICH

CEL ZADANIA:

Uczniowie zrozumieją, jakie wyzwania i korzyści wiążą się z rozszerzeniem Unii Europejskiej. Dzięki temu projektowi będą mieli okazję przygotować propozycje kampanii informacyjnej na temat jednego z krajów kandydujących.

1. WYBÓR KRAJU KANDYDUJĄCEGO

Uczniowie zostają podzieleni na grupy, z których każda wybiera jeden z krajów kandydujących do Unii Europejskiej (np. Turcja, Serbia, Czarnogóra, Macedonia Północna, Albania, Ukraina, Gruzja, Mołdawia). Każda grupa będzie musiała zgłębić tematykę związaną z wybranym krajem, w tym:

- Sytuację polityczną i gospodarczą,
- Relacje z Unią Europejską,
- Kulturę i społeczeństwo,
- Postępy w procesie akcesji do Unii Europejskiej.

2. TWORZENIE KAMPANII INFORMACYJNEJ

Zadaniem uczniów jest przygotowanie propozycji kampanii informacyjnej, która miałaby na celu edukację obywateli UE na temat wybranego kraju kandydującego i jego potencjalnej integracji z Unią Europejską. Kampania powinna zawierać elementy takie jak:

- Hasło kampanii: Krótkie, chwytliwe hasło promujące kraj kandydujący jako przyszłego członka UE,
- Plakat lub infografika: Przedstawiająca najważniejsze informacje o kraju oraz korzyści z jego przystąpienia do UE.
- Wideo lub prezentacja multimedialna: Opowiadająca historię kraju kandydującego, pokazująca jego postępy oraz aspiracje związane z członkostwem w UE.

3. PREZENTACJA PROJEKTU

Każda grupa przedstawia swoją kampanię informacyjną na forum klasy, starając się przekonać „społeczeństwo Unii Europejskiej” (czyli innych uczniów), że ich kraj kandydujący zasługuje na miejsce we wspólnocie.



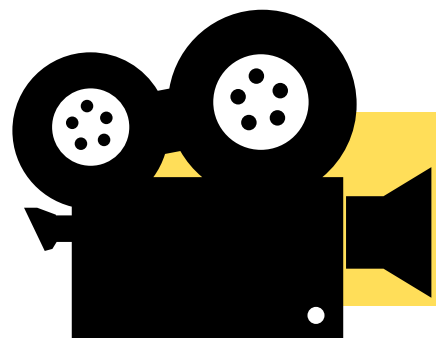
Obraz wygenerowany przez uczniów przy pomocy sztucznej inteligencji w ramach lekcji Wiedzy o Unii Europejskiej



EFEKTY LEKCJI:

Po lekcji uczniowie:

- Zrozumieją przyczyny migracji oraz wyzwania migrantów.
- Będą świadomi roli migrantów w społeczeństwie.
- Będą potrafili rozmawiać o migracji w sposób empatyczny i oparty na faktach.



PROJEKCJA FILMU

W celu wzmocnienia procesu empatii warto wyświetlić film ukazujący doświadczenia uchodźców.

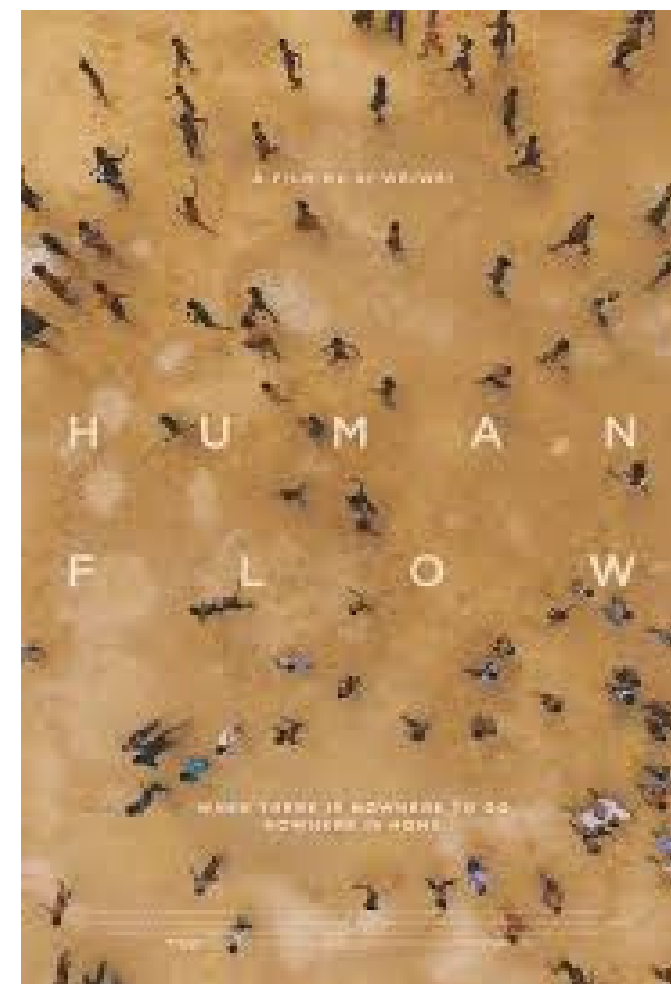
1) HUMAN FLOW (2017)

Jeśli chodzi o globalną perspektywę i szerokie spojrzenie na migrację polecamy film dokumentalny "Human Flow". Jest to monumentalny dokument ukazujący globalny kryzys migracyjny. Chiński artysta i aktywista Ai Weiwei przedstawia poruszające historie ludzi zmuszonych do opuszczenia swoich domów z powodu wojny, prześladowań, ubóstwa i zmian klimatycznych. Film odwiedza ponad 23 kraje, w tym Grecję, Syrię, Afganistan, Kenię czy Meksyk, ukazując codzienne życie migrantów w obozach, na granicach i w drodze do lepszego życia. Jednakże ma on też pewne wady - film jest bardzo długi (trwa ponad 2 godziny i jest w Polsce trudno dostępny nawet w wersji anglojęzycznej). Natomiast pewnym półśrodkiem jest wyświetlenie wywiadu z reżyserem Ai Weiwei, który jest dostępny na You Tube w angielskiej wersji językowej [link tutaj](#) lub chociaż [Zwiastun Human Flow](#).

Dlaczego warto?

- Ukazuje migrację w sposób kompleksowy, globalnie i z różnych perspektyw.
- Podkreśla, że migracja to nie tylko liczby i statystyki, ale przede wszystkim historie ludzi, ich nadzieje i cierpienie.
- Zmusza widza do refleksji nad humanitarnym aspektem migracji oraz odpowiedzialnością społeczeństw wobec migrantów.

Czas trwania: 140 minut (można wybrać kluczowe fragmenty, np. sceny pokazujące obozy uchodźców lub rozmowy z migrantami).



2) "FIRE AT SEA" (FUOCOAMMARE, 2016)

Nagrodzony Złotym Niedźwiedziem na Berlinale dokument o kryzysie uchodźców na włoskiej wyspie Lampedusa. Film ukazuje codzienne życie mieszkańców wyspy oraz dramatyczne sytuacje uchodźców próbujących dostać się do Europy. Sprawdź [Zwiastun](#) by się przekonać.

Dlaczego warto?

- Porusza serce i uświadamia realia kryzysu migracyjnego na Morzu Śródziemnym.

GŁÓWNE PRZESŁANIE TYCH FILMÓW:

Migracja to nie tylko problem, ale też wezwanie do solidarności i wspólnych działań na rzecz pokoju, sprawiedliwości i praw człowieka.





KARTA PRACY NA LEKCJĘ

MIGRANCI W NASZYM ŚWIECIE: PRAWA, WYZWANIA, INTEGRACJA

Imię i nazwisko ucznia: _____ Data: _____

Zadanie 1: Kim jest migrant?

Przeczytaj poniższą definicję i odpowiedz na pytania:

Migrant to osoba, która opuszcza swój kraj ojczysty, aby zamieszkać w innym miejscu, na stałe lub czasowo, z różnych powodów, takich jak praca, edukacja, zmiany klimatyczne lub konflikty zbrojne.

1. Jakie trzy główne powody migracji możesz wymienić na podstawie definicji?

- _____
- _____
- _____

2. Wymień dwa wyzwania, z jakimi może spotkać się migrant w nowym kraju:

- _____
- _____

Zadanie 2: Analiza historii migranta
(Do wykonania po obejrzeniu filmu)

1. Jakie były powody migracji wybranej osoby z dokumentu?

2. Z jakimi trudnościami osoba w kryzysie migracji musiała się zmierzyć?

3. Jakie wsparcie osoba w kryzysie migracji otrzymała od lokalnej społeczności lub instytucji?

4. Jakie emocje odczuliście podczas poznawania tej historii?

Zadanie 3: Prawa migrantów

Zapoznaj się z poniższymi fragmentami Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka i odpowiedz na pytania:

"Każdy człowiek ma prawo do życia, wolności i bezpieczeństwa osobistego." (Artykuł 3)

1. Jak to prawo może chronić migrantów?

"Każdy ma prawo do opuszczenia jakiegokolwiek kraju, łącznie ze swoim własnym, i powrotu do swojego kraju." (Artykuł 13)

2. Dlaczego to prawo jest ważne dla migrantów?

"Nikt nie może być arbitralnie pozbawiony swojego majątku." (Artykuł 17)

3. Jak ten zapis chroni migrantów, którzy muszą opuścić swoje domy?



PODSUMOWANIE

1. PO PROJEKCJI UCZNIOWIE ODPOWIADAJĄ W ZESPOŁACH NA PYTANIA:

1. Jakie wyzwania napotkała ta osoba?
2. Jak społeczeństwo mogło jej pomóc?
3. Jakie prawa człowieka były w tej sytuacji zagrożone?

Następnie grupy prezentują swoje wnioski.

2. NAUCZYCIEL WYŚWIETLA SUGESTYWNY OBRAZ UCHODźCY.

Na przykład "Hope for a New Life" fot. Warren Richardson

Na zdjęciu dziecko podawane przez dziurę w drucie kolczastym syryjskiemu uchodźcy, któremu udało się już przekroczyć granicę z Serbią do Węgier, w pobliżu Röszke, 28 sierpnia 2015 r.

To zdjęcie Warrena Richardсона zostało nagrodzone w konkursie fotograficznym tytułem World Press Photo of the Year w 2016. Węgry w odpowiedzi na gwałtowny wzrost liczby migrantów próbujących dostać się do kraju w 2015 r. rozpoczęły budowę czterometrowego ogrodzenia wzdłuż całej granicy z Serbią. Ludzie próbowali znaleźć drogę, zanim ogrodzenie zostało ukończone 14 września 2015 r.

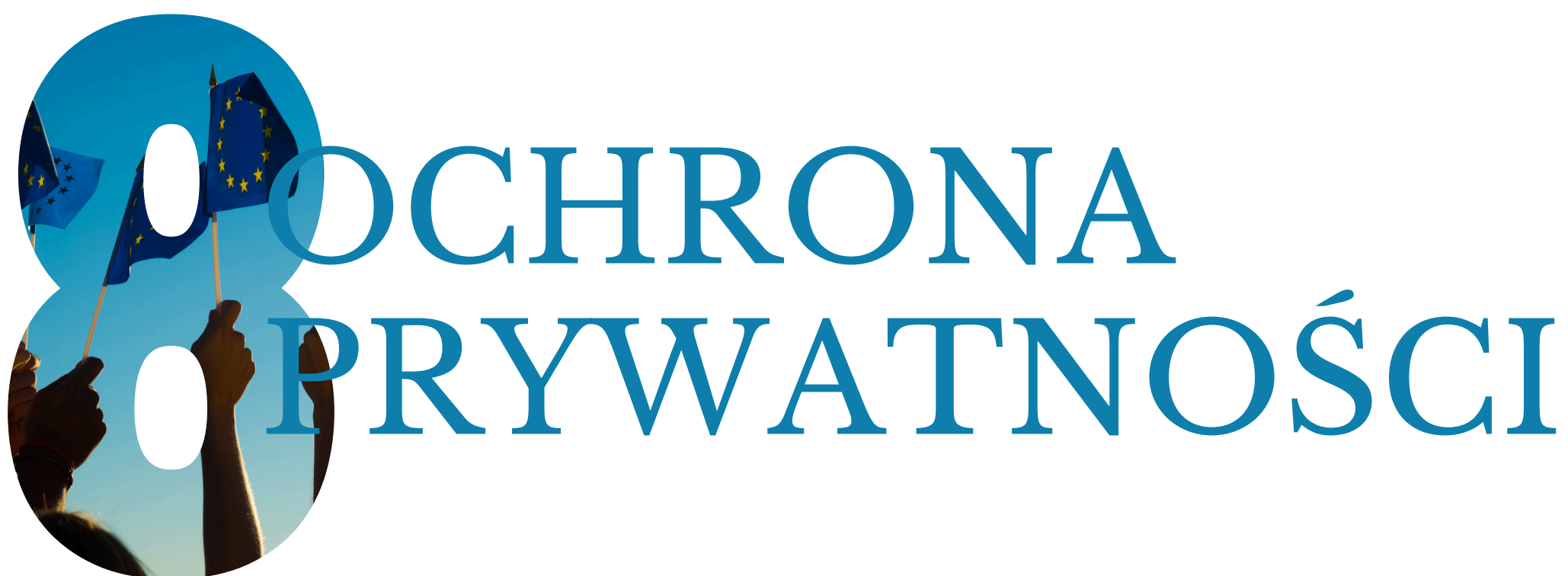


Źródło: <https://wepresent.wetransfer.com/stories/world-press-photo-warren-richardson-hope-for-a-new-life>

2. NASTĘPNIE NAUCZYCIEL ZAPISUJE NA TABLICY ZDANIE:

"Migranci są ważni dla naszego świata, ponieważ..."

Uczniowie w kręgu kończą zdanie swoimi refleksjami lub zapisują swoje refleksje na karteczkach samoprzylepnych i przyklejają na tablicy pod zdaniem.



OCHRONA PRYWATNOŚCI

*W dobie cyfrowej prywatność jest naszym prawem,
a ochrona danych osobowych jest kluczowa.*

Rozporządzenie o Ochronie
Danych Osobowych

“W erze cyfrowej prywatność i ochrona danych osobowych stały się jednym z ważnych wyzwań społecznych i prawnych. W Unii Europejskiej zasady te reguluje RODO (Rozporządzenie o Ochronie Danych Osobowych), które chroni obywateli przed nadużyciami związanymi z gromadzeniem, przetwarzaniem i udostępnianiem ich danych osobowych. Współczesne technologie umożliwiają łatwiejszy dostęp do informacji o osobach indywidualnych, dlatego ważne jest, aby każdy rozumiał, jakie dane są chronione i dlaczego ta ochrona jest istotna.”

JAKIE DNI MOŻEMY CELEBROWAĆ?

28 stycznia - Europejski Dzień Ochrony Danych Osobowych

Unia Europejska ma najsurowsze na świecie przepisy o ochronie danych osobowych. Dlatego celem święta jest podniesienie świadomości i wspieranie działań w zakresie ochrony prywatności. Dane osobowe ludzi są przetwarzane co sekundę – w pracy, w relacjach z organami publicznymi, w sektorze ochrony zdrowia, gdy kupują towary lub usługi, podróżują lub surfują po Internecie. Ważnym jest, żeby obywatele Unii od najmłodszych lat byli zaznajomieni z ryzykiem związanym z ochroną ich danych osobowych i ich prawami w tym zakresie. Coraz młodsze dzieci mają dostęp do internetu za pośrednictwem swojego telefonu, który często był kupiony dla bezpieczeństwa, np. aby dziecko mogło łatwo i szybko nawiązać kontakt z rodzicem. Warto poświęcić trochę czasu w szkole, żeby wiedzieć jak chronić swoją prywatność. Zachęcamy więc do przygotowania lekcji z udziałem danych osobowych lub skorzystania z pomocy eksperta z Fundacji “Internet. Czas działać” i obejrzenia z uczniami wideolekcji przygotowanej przez ekspertów w tym zakresie. Lekcja tak jak ten podręcznik jest dostępna na [stronie internetowej projektu EU.Kiss](https://eukiss.pl/materialy/) <https://eukiss.pl/materialy/>.





ĆWICZENIE: JAKIE DANE OSOBOWE SĄ CHRONIONE PRZEZ RODO?

CEL ĆWICZENIA:

Uczniowie zastanowią się nad tym, jakie rodzaje danych osobowych podlegają ochronie w ramach przepisów Unii Europejskiej.

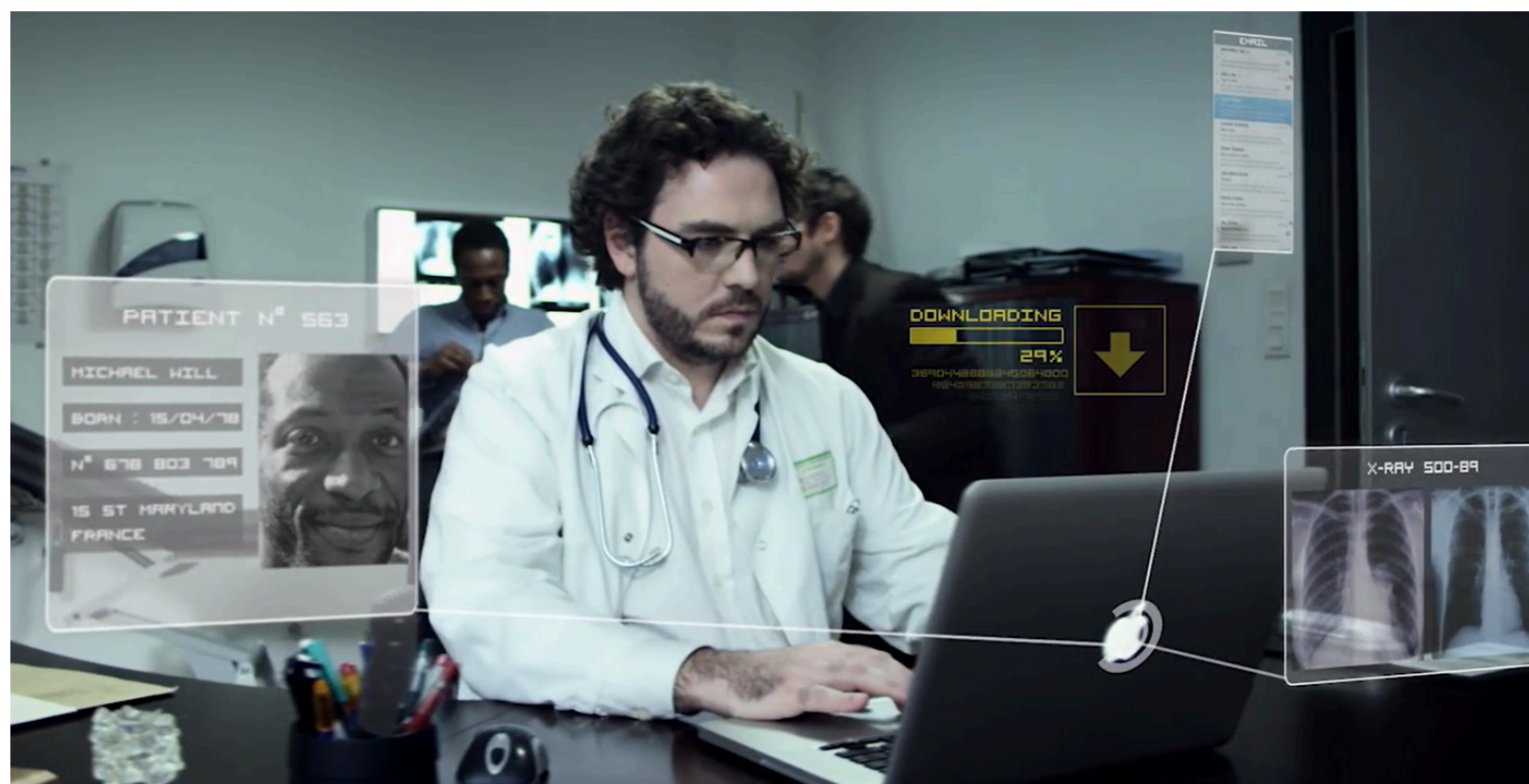
WPROWADZENIE DO TEMATU OCHRONY DANYCH OSOBOWYCH:

Wyjaśnienie, że RODO to prawo, które chroni dane osobowe obywateli Unii Europejskiej. Przykłady danych osobowych obejmują:

- Imię i nazwisko,
- Adres zamieszkania,
- Adres e-mail,
- Numer telefonu,
- Numer dowodu osobistego,
- Dane lokalizacyjne (np. z GPS),
- Dane dotyczące zdrowia, przekonań religijnych, orientacji seksualnej,
- Dane dotyczące aktywności w internecie (np. historia przeglądania, ciasteczka).

INSPIRACJA I PRZESTROGA

Rada Europy przygotowała krótki film edukacyjny, który może być świetną inspiracją przed pracą w zespołach. Film jest dostępny na stronie: [Council of Europe Data Protection Day](https://www.coe.int/en/web/portal/28-january-data-protection-day). Poniżej kadr z filmu:



Źródło: <https://www.coe.int/en/web/portal/28-january-data-protection-day>

PRACA W GRUPACH:

Uczniowie zostają podzieleni na zespoły i każdy zespół ma za zadanie opracować listę danych osobowych, które mogą być gromadzone przez różne firmy, organizacje czy media społecznościowe. Każda zespół skupia się na innym obszarze, np.:

- Media społecznościowe (np. Facebook, Instagram),
- Aplikacje mobilne (np. gry, aplikacje do nawigacji),
- Szkoła i edukacja online (np. platformy edukacyjne),
- Usługi medyczne online (np. konsultacje online, e-recepty).

DYSKUSJA PO OBEJRZENIU FILMU I PRACY ZESPOŁOWEJ:

Po zakończeniu pracy zespoły przedstawiają swoje listy, a nauczyciel zadaje pytanie do wspólnej dyskusji:

„Dlaczego ochrona prywatności jest ważna w społeczeństwie cyfrowym?”

Tematy do rozważenia w dyskusji:

- Jakie zagrożenia mogą wynikać z nadużywania lub nielegalnego udostępniania danych osobowych?
- W jaki sposób prywatność wpływa na wolność jednostki i jej bezpieczeństwo w sieci?
- Jakie konsekwencje może mieć wyciek danych osobowych (np. kradzież tożsamości, manipulacje marketingowe, oszustwa)?



QUIZ LUB ZADANIE ANALITYCZNE NA TEMAT RODO

1. QUIZ

W ramach utrwalenia wiadomości nauczyciel może zaprosić uczniów do udziału w quizie:
[LINK DO QUIZU NA KAHOOT!](#)

2. ZADANIE ANALITYCZNE:

Zadanie 1: Analiza ustawień prywatności w mediach społecznościowych

Uczniowie zostają poproszeni o przeanalizowanie swoich ustawień prywatności na popularnych platformach społecznościowych (np. Instagram, TikTok, Facebook). Mają zwrócić uwagę na:

- Kto ma dostęp do ich danych osobowych (np. zdjęć, postów, lokalizacji).
- Jakie informacje są dostępne publicznie, a jakie mogą być widoczne tylko dla wybranych osób.
- Czy platforma umożliwia łatwe usunięcie danych osobowych lub konta.

Po wykonaniu analizy, uczniowie mogą zastanowić się nad tym, czy ich dane są odpowiednio chronione i czy chcieliby wprowadzić zmiany w ustawieniach prywatności.

Zadanie 2: Studium przypadku dotyczące wycieku danych

Uczniowie analizują przykładowy przypadek wycieku danych, np. wyciek danych z Facebooka lub wyciek z serwisu e-commerce, w którym ujawniono dane milionów użytkowników. Mają za zadanie odpowiedzieć na pytania:

- Jakie dane osobowe zostały ujawnione?
- Jakie konsekwencje miał ten wyciek dla użytkowników?
- Jakie kroki podjęła firma, aby naprawić sytuację i zapewnić lepszą ochronę danych w przyszłości?



Obraz wygenerowany przez uczniów przy pomocy sztucznej inteligencji w ramach lekcji Wiedzy o Unii Europejskiej



ZNACZENIE OCHRONY PRYWATNOŚCI W SPOŁECZEŃSTWIE CYFROWYM

Po dyskusji na temat ochrony danych osobowych można przejść do omówienia kluczowych zagadnień dotyczących prywatności w erze cyfrowej:

1. Bezpieczeństwo osobiste:

Ochrona danych osobowych zapobiega nadużyciom, takim jak kradzież tożsamości, cyberprzemoc czy phishing (oszustwa internetowe). Każdy człowiek ma prawo kontrolować, jakie informacje o nim są zbierane i w jaki sposób są wykorzystywane.

2. Kontrola nad danymi:

RODO daje obywatelom UE prawo do „bycia zapomnianym”, co oznacza, że mogą oni zażądać usunięcia swoich danych z baz danych firm lub organizacji. To ważne narzędzie w zapewnieniu ochrony prywatności i kontrolowania własnych informacji.

3. Ochrona dzieci i młodzieży w sieci:

Dzieci i młodzież są szczególnie narażeni na zagrożenia w internecie. RODO wprowadza dodatkowe przepisy dotyczące ochrony danych osób niepełnoletnich, co ma na celu zminimalizowanie ryzyka związanego z niewłaściwym korzystaniem z platform cyfrowych.

4. Edukacja cyfrowa:

Kluczowe jest, aby młodzi ludzie byli świadomi zagrożeń i umieli korzystać z narzędzi do ochrony swojej prywatności, takich jak silne hasła, uwierzytelnianie dwuskładnikowe czy prywatność w ustawieniach konta na mediach społecznościowych.



Obraz wygenerowany przez uczniów przy pomocy sztucznej inteligencji w ramach lekcji Wiedzy o Unii Europejskiej



GODNOŚĆ LUDZKA

*Kto nie pamięta przeszłości, skazany jest na jej
powtarzanie.*

George Santayana

Godność ludzka to jedna z fundamentalnych wartości Unii, obok demokracji, praw człowieka, praworządności, wolności i równości, bez której Unia nie mogłaby funkcjonować. Jest to właściwość, która przysługuje każdemu człowiekowi, a każda osoba jest celem samym w sobie i ma poczucie własnej wartości, dlatego należy jej się szacunek. Godność ludzka została szczególnie pogwałcona podczas drugiej wojny światowej, czego wyrazem był holocaust. Odarcie ludzi z godności oddala zarówno ofiary jak i sprawców od człowieczeństwa. Takie doświadczenia nigdy nie powinny się powtórzyć. Dlatego właśnie należy zachować pamięć o tych tragicznych wydarzeniach, żeby ocalić kolejne pokolenia młodych ludzi przed ich powtarzaniem.

JAKIE DNI MOŻEMY CELEBROWAĆ?

27 stycznia - Dzień Pamięci o Holocauście

W celu omówienia wartości jaką jest ludzka godność warto obchodzić w szkole dzień, który upamiętni wydarzenia, które są świadectwem zniszczenia wszelkich praw człowieka i pozbawieniem ludzkiej godności. Stąd proponujemy obchodzenie w szkole Dnia Pamięci o Holocauście. Jednym ze sposobów na upamiętnienie tego, czego ludzkość nie powinna zapomnieć, jest wyjazd każdej młodej osoby do czasu ukończenia szkoły średniej do Miejsca Pamięci i Muzeum byłego niemieckiego nazistowskiego obozu koncentracyjnego i zagłady Auschwitz-Birkenau i ujrzenie na własne oczy tej tragedii.

W oświęcimskim muzeum istnieje możliwość wyboru rodzajów zwiedzania z przewodnikiem lub bez. Jednak dla grup zorganizowanych warto zarezerwować oprowadzanie. Można wybrać zwiedzanie ogólne 2,5 godzinne lub 3,5 godzinne. Są to te krótsze wersje. Oprócz tego są jeszcze dłuższe opcje tzw. zwiedzanie studyjne jednodniowe 6-godzinne lub dwudniowe (po 3 godziny dziennie). Dla uczniów, którym nie uda się wziąć udziału warto zarezerwować zwiedzanie online, które trwa 2 godziny. Oczywiście wyjazd do Auschwitz to nie wszystko. Warto się do tego przygotować. Muzeum na swojej stronie internetowej udostępnia wiele materiałów edukacyjnych, którymi należy przygotować młodzież i/lub podsumować ich wiedzę po powrocie ze zwiedzania. Link do materiałów: [tutaj](#)





CELE:

- Uczniowie potrafią analizować wydarzenia historyczne pod kątem etycznym.
- Uczniowie potrafią wyrazić swoje refleksje na temat ochrony godności ludzkiej we współczesnym świecie.
- Uczniowie rozwijają empatię wobec ofiar Holocaustu i innych ofiar prześladowań.
- Uczniowie kształtują postawy szacunku wobec godności każdej osoby.

WPROWADZENIE:

- Nauczyciel rozpoczyna lekcję od pytania: Czym jest godność ludzka? Dlaczego jest ona ważna?
- W tym kontekście warto powiedzieć, że Holocaust jest przykładem masowego odbierania godności ludziom. Miejsce Pamięci i Muzeum Auschwitz przygotowało już wiele materiałów edukacyjnych. Dlatego proponujemy skorzystać z nich, a lekcję rozpocząć od wybranych tematów z zakładki: Przygotowanie do wizyty w Auschwitz

Refleksja nad filmem dokumentalnym (j.w.):

- Uczniowie oglądają krótki film dokumentalny o życiu w obozach koncentracyjnych.
- Po filmie nauczyciel pyta: Jakie uczucia wywołał w Was ten materiał? Co możemy zrobić, aby zapobiegać podobnym tragediom w przyszłości?

PRACA W GRUPACH:

Analiza tekstów źródłowych:

- Nauczyciel rozdaje fragmenty pamiętników ocalałych z Holocaustu (wybór tutaj).
- Uczniowie w małych grupach czytają teksty i odpowiadają na pytania:
 - a. Jakie przejawy odbierania godności są opisane w tekście?
 - b. Jak ofiary próbowały zachować swoją godność w tych trudnych warunkach?



Pakiet edukacyjny dla nauczycieli

zawierający materiały przygotowujące do wizyty w Miejscu Pamięci
oraz podsumowujące ją

Źródło: Strona internetowa Miejsca Pamięci i Muzeum Auschwitz - Birkenau; <https://www.auschwitz.org/>



PROJEKT 1: KAPSUŁA PAMIĘCI

PROJEKT – “PAMIĘĆ ZAKŁĘTA W PRZEDMIOTACH – HISTORIE KL AUSCHWITZ”

CEL PROJEKTU:

Dzięki takiemu projektowi uczniowie nie tylko pogłębiają wiedzę historyczną, ale również rozwijają umiejętności i postawy, które są niezbędne w kształtowaniu świadomego, empatycznego i aktywnego obywatela.

PRZEBIEG PROJEKTU:

1. Klasa dzieli się na zespoły i każdy z nich tworzy symboliczną „kapsułę pamięci” zawierającą przedmioty, obrazy, hasła i inne świadectwa pamięci, które według nich najlepiej oddają ważne lekcje przeszłości dotyczące holocaustu.
2. Można wziąć na warsztat tematy zaproponowane przez Muzeum Auschwitz: Dzieci w KL Auschwitz, Ewakuacja i wyzwolenie KL Auschwitz, Kobiety w KL Auschwitz, Kobiety w służbie SS, Polacy w KL Auschwitz, Romowie w Auschwitz, Ruch oporu w KL Auschwitz, Sonderkommando, Sztuka w KL Auschwitz, Ucieczki z KL Auschwitz, Zagłada Żydów w KL Auschwitz, Załoga SS w KL Auschwitz, Zatrudnienie więźniów KL Auschwitz i Zbrodnicza medycyna.

PREZENTACJA KAPSUŁ:

Grupy omawiają swoje kapsuły i ich znaczenie.

Poniżej dwa najbardziej symboliczne zdjęcia Miejsca Pamięci i Muzeum Auschwitz-Birkenau:



Źródło: Strona internetowa Miejsca Pamięci i Muzeum Auschwitz - Birkenau;
<https://www.auschwitz.org/>





PROJEKT 2 - GRA EDUKACYJNA O HOLOKAUŚCIE

TYTUŁ PROJEKTU: ŚWIADKOWIE HISTORII – EDUKACYJNA PODRÓŻ PRZEZ HOLOKAUST

CEL GŁÓWNY PROJEKTU:

Zachowanie pamięci o Holokauście poprzez stworzenie interaktywnej gry edukacyjnej (escape room lub RPG), która przybliży graczom losy więźniów oraz kluczowe fakty historyczne

CELE SZCZEGÓŁOWE:

1. Rozwijanie wiedzy historycznej na temat Holokaustu
2. Kształtowanie empatii i zrozumienia wobec ofiar i świadków historii
3. Rozwijanie kreatywności oraz umiejętności pracy zespołowej uczniów
4. Stworzenie innowacyjnego narzędzia edukacyjnego

FORMA GRY: ESCAPE ROOM LUB RPG:

- Escape room (stacjonarny): Gra polega na rozwiązywaniu zagadek w określonym czasie, odtwarzając atmosferę wydarzeń historycznych.
- RPG (Role-Playing Game): Uczestnicy wcielają się w role historyczne postaci i podejmują decyzje wpływające na przebieg gry, opierając się na faktach.

ETAPY REALIZACJI PROJEKTU:

1) Formowanie zespołu projektowego:

- Wyłonienie lidera i podział ról
- Badacze (odpowiedzialni za zbieranie materiałów historycznych)
- Scenarzyści (tworzenie fabuły gry)
- Projektanci zagadek lub mechaniki gry
- Graficy i technicy (przygotowanie wizualnej strony gry)

2) Zbieranie materiałów historycznych:

- Analiza pamiętników, zdjęć, dokumentów i wspomnień więźniów
- Konsultacja z ekspertami i wizyta w miejscach pamięci (np. muzeum Auschwitz-Birkenau)

3) Projektowanie gry:

a) Opracowanie fabuły:

- Wybór głównego wątku fabularnego (np. ucieczka więźnia, pomoc rodzinie w getcie)
- Wprowadzenie autentycznych historii postaci historycznych jako inspiracji

b) Tworzenie mechaniki gry:

ESCAPE ROOM:

- Zagadki związane z faktami historycznymi (np. szyfry, dokumenty, mapy)
- Układ przestrzeni (np. cela więzienna, ukryta skrytka)

RPG:

- System podejmowania decyzji moralnych (np. pomoc współwięźniom vs. ryzyko kary)
- Punkty zwrotne oparte na rzeczywistych wydarzeniach

c) Projekt wizualny i rekwizyty:

- Tworzenie kart postaci, map, replik dokumentów i rekwizytów
- Przygotowanie aplikacji mobilnej (opcjonalne) lub drukowanych materiałów

4) Testowanie i doskonalenie gry (2 tygodnie)

- Przeprowadzenie gry testowej wśród rówieśników lub nauczycieli
- Zbieranie opinii i wprowadzanie poprawek

5) Prezentacja i realizacja gry (2 tygodnie)

- Organizacja wydarzenia, podczas którego uczestnicy będą mogli zagrać w escape room lub RPG
- Dokumentacja fotograficzna/filmowa wydarzenia

6) Ewaluacja projektu

- Ankieta wśród uczestników dotycząca gry (wrażenia, poziom trudności, wartość edukacyjna)





RÓWNOŚĆ

*Unia opiera się na wartościach poszanowania godności osoby ludzkiej, wolności, demokracji, równości, praworządności oraz poszanowania praw człowieka, w tym praw osób należących do mniejszości.
Artykuł 2 Traktatu o Unii Europejskiej*

Równość to jedna z fundamentalnych wartości Unii, obok demokracji, praw człowieka, godności ludzkiej, wolności i równości, stanowiąca jej podstawę. Równość nieodłącznie zazębia się z pozostałymi wartościami tworząc spójny system stanowiący, że wszyscy obywatele unii europejskiej są równi wobec prawa. Zapewnia to Karta Praw Podstawowych Unii Europejskiej i jednocześnie zakazuje dyskryminacji osób ze względu na płeć, rasę, pochodzenie etniczne, religię, przekonania, niepełnosprawność, wiek czy orientację seksualną.

JAKIE DNI MOŻEMY CELEBROWAĆ?

8 marca – Międzynarodowy Dzień Kobiet
17 maja - Międzynarodowy Dzień Przeciw Homofobii

Równość w Unii Europejskiej to nie tylko abstrakcyjna wartość, ale konkretna zasada, która stosowana jest w praktyce. Jej celem jest budowanie wspólnoty, w której każdy człowiek ma szansę na godne życie, rozwój i uczestnictwo w społeczeństwie na równych zasadach. Poprzez swoje polityki i działania Unia Europejska stara się eliminować bariery, które utrudniają równe traktowanie i szanse dla wszystkich obywateli. Niezbędne w Unii jest zatem zachowanie równości płci, szans i równości wobec prawa. Dlatego w Unii Europejskiej niezbędna jest pomoc osobom w trudniejszej sytuacji: migrantom, osobom z niepełnosprawnościami i mniejszościom etnicznym. Unia zakazuje też dyskryminacji. Konkretnie polityki i programy jakie możemy wyróżnić to:

- Strategia na rzecz równości płci 2020–2025, która promuje udział kobiet w rynku pracy, a także przeciwstawia się przemocy wobec kobiet.
- Strategia na rzecz równych szans dla osób z niepełnosprawnościami 2021–2030, której celem jest zapewnienie dostępności i integracji.
- Strategia na rzecz równości LGBTIQ 2020–2025, która walczy z dyskryminacją na tle orientacji seksualnej.





CELE LEKCJI:

Uczniowie poznają wyzwania, z jakimi wciąż borykają się kobiety w Europie, zwłaszcza w kontekście pracy zawodowej, a następnie omówią, czy Europa robi wystarczająco dużo na rzecz równości płci.

WPROWADZENIE DO TEMATU RÓWNOŚCI PŁCI

KLUCZOWE OBSZARY do poruszenia na lekcji:

- Równouprawnienie w miejscu pracy: równe wynagrodzenie za tę samą pracę, awansowanie kobiet, dostęp do stanowisk kierowniczych.
- Polityka rodzinna: dostępność urlopów rodzicielskich dla mężczyzn i kobiet, równe dzielenie obowiązków opiekuńczych.
- Przemoc ze względu na płeć: walka z przemocą domową, molestowaniem seksualnym i dyskryminacją.
- Edukacja: równy dostęp do edukacji i eliminowanie stereotypów płciowych w systemach edukacyjnych.

PROJEKCJA FILMU

Nauczyciel wyświetla odcinek serii dokumentalnej wyjaśniamy "Dlaczego kobiety zarabiają mniej?" Dostępny na platformie YouTube: [Dlaczego kobiety zarabiają mniej?](#)



KARTY PRACY - RÓWNOŚĆ PŁCI

KARTA PRACY NA LEKCJĘ

KARTY PRACY DO FILMU "DLACZEGO KOBIETY ZARABIAJĄ MNIEJ?"

Imię i nazwisko ucznia: _____ Data: _____

Przed obejrzeniem filmu

Zadanie 1

Postaw hipotezę: Dlaczego kobiety zarabiają mniej niż mężczyźni?

.....

W trakcie oglądania filmu

Zadanie 2: Odpowiedz na poniższe pytania na podstawie filmu:

Co oznacza pojęcie "luka płacowa" i jak jest liczona?

-

Jakie są najważniejsze przyczyny różnic w wynagrodzeniach między kobietami a mężczyznami??

Wymień przynajmniej trzy:

-
-
-

Czy kobiety i mężczyźni wykonują tę samą pracę w taki sam sposób? Jak film odpowiada na to pytanie?

-



SYMULACJA DEBATY W PARLAMENCIE EUROPEJSKIM

SYMULACJA DEBATY W PARLAMENCIE EUROPEJSKIMI WSPARTA DANymi Z FILMU:

PYTANIE: "Czy Europa robi wystarczająco dużo na rzecz równości płci?"

Uczniowie podzieleni na zespoły rozważają następujące zagadnienia:

Równość płci w miejscu pracy:

- Czy kobiety mają równe szanse na rozwój kariery i wynagrodzenie w porównaniu z mężczyznami?
- Jakie działania powinny być podjęte, aby zlikwidować różnice w wynagrodzeniach?
- Podział obowiązków domowych i opieka nad dziećmi:
- Czy współczesne społeczeństwo wspiera równy podział obowiązków rodzinnych i zawodowych między kobietami a mężczyznami?
- Jakie rozwiązania mogłyby wspierać większe zaangażowanie mężczyzn w opiekę nad dziećmi?

Stereotypy i edukacja:

- Jakie stereotypy dotyczące płci nadal funkcjonują w społeczeństwie i jak wpływają na życie młodych ludzi?
- W jaki sposób edukacja może przyczynić się do zmiany tych postaw?



PODSUMOWANIE

PODSUMOWANIE DEBATY: ZNACZENIE RÓWNOŚCI PŁCI W UNII EUROPEJSKIEJ.

Po dyskusji warto podsumować kluczowe aspekty równości płci w UE:

1. Równe prawa w miejscu pracy:

Unia Europejska wprowadziła wiele regulacji, które mają na celu wyrównanie szans w miejscu pracy, m.in. dyrektywy o równym wynagrodzeniu za taką samą pracę, przepisy dotyczące urlopów rodzicielskich oraz ochrona przed dyskryminacją.

2. Równość w edukacji:

W wielu krajach UE działania mające na celu eliminację stereotypów płciowych są włączone do programów edukacyjnych. Ważne jest, aby zarówno dziewczęta, jak i chłopcy mieli takie same możliwości rozwoju w dziedzinach naukowych, technicznych i zawodowych.

3. Równość w polityce:

Kobiety nadal stanowią mniejszość w polityce na poziomie europejskim i krajowym, ale UE promuje polityki, które mają zwiększać udział kobiet w procesach decyzyjnych.

4. Przemoc ze względu na płeć:

Walka z przemocą wobec kobiet i dziewcząt jest priorytetem UE. Organizacje i państwa członkowskie podejmują działania, aby zwalczać przemoc domową, molestowanie seksualne i inne formy przemocy na tle płciowym.



ZADANIE: BADANIE POSTRZEGANIA RÓWNOŚCI PŁCI WŚRÓD UCZNIÓW

CEL ZADANIA:

Uczniowie mają okazję przeprowadzić ankietę wśród swoich rówieśników, aby zrozumieć, jak równość płci jest postrzegana w ich otoczeniu.

1. PRZYGOTOWANIE ANKIETY

Uczniowie przygotowują zestaw pytań, które będą stanowiły podstawę ankiety dotyczącej równości płci. Pytania mogą dotyczyć różnych aspektów, takich jak:

- Czy w twojej szkole równość płci jest przestrzegana?
- Czy uważasz, że dziewczęta i chłopcy mają równe szanse w rozwoju edukacyjnym?
- Czy kiedykolwiek doświadczyłeś/aś lub byłeś/aś świadkiem nierównego traktowania ze względu na płeć?
- Czy twoim zdaniem Europa robi wystarczająco dużo na rzecz równości płci?
- Jak oceniasz podział obowiązków domowych w twojej rodzinie? Czy jest on równy?

2. PRZEPROWADZENIE ANKIETY

Uczniowie przeprowadzają ankietę wśród swoich kolegów i koleżanek. Mogą to zrobić w formie tradycyjnej, rozdając papierowe ankiety, lub cyfrowej – używając narzędzi online, takich jak Google Forms. Ankieta może być anonimowa, co pozwoli uzyskać bardziej szczere odpowiedzi.

3. ANALIZA WYNIKÓW

Po zebraniu odpowiedzi uczniowie analizują wyniki, koncentrując się na kluczowych obszarach, takich jak:

- Czy większość uczniów uważa, że równość płci jest przestrzegana w ich otoczeniu?
- Jakie są najczęstsze problemy związane z równością płci, o których wspominają respondenci?
- Czy istnieją różnice w postrzeganiu równości płci między chłopcami a dziewczętami?



Źródło: Canva.com



CZY WIESZ, ŻE...

Siostry Mirabal (Patria Mercedes Mirabal, Minerva Argentina Mirabal oraz Antonia Maria Teresa Mirabal) były mieszkankami Dominikany. Zaangażowały się w działalność opozycyjną przeciw dyktatorowi Rafaela Leonidasa Trujillo. Wśród działaczy demokratycznych na tym państwie znane były, jako Las Mariposas, czyli Motyle.

Za swoją postawę wielokrotnie trafiały do więzienia. Były także torturowane. Nie zaprzestały jednak walki z reżimem Trujillo. W końcu 25 listopada 1960 z inicjatywy dyktatora zostały pobite na śmierć. Zamordowanie dziewczyn wywołało wściekłość obywateli Dominikany, a ich gniew obrócił się przeciwko dyktatorowi. Został on pozbawiony życia pół roku później.



Foto: Siostry Mirabal. Źródło: [Wikipedia](#)

Historia sióstr Mirabal, choć tragiczna, to jednak pokazuje, że walka w słusznej sprawie kilku osób może doprowadzić do znaczących zmian w całym społeczeństwie. Siostry Mirabal nie ugięły się pod naciskiem reżimu, a ich upór w dążeniu do równouprawnienia doprowadzić do zmian politycznych w całym kraju.



KARTA PRACY NA LEKCJĘ

KARTY PRACY DO LEKCJI NA MIĘDZYNARODOWY DZIEŃ PRZECIW HOMOFOBII

Imię i nazwisko ucznia: _____ Data: _____

Zadanie 1: Przeczytaj poniższe definicje i uzupełnij je brakującymi słowami

1. Homofobia to nieuzasadniony ... (*strach*) lub ... (*niechęć*) wobec osób homoseksualnych lub szerzej – osób LGBTQIA+.
2. Tolerancja oznacza ... (*akceptację*) i ... (*szacunek*) wobec osób o innych poglądach, orientacjach, czy sposobach życia.
3. Równość to zasada, według której wszyscy ludzie mają takie same ... (*prawa*) i ... (*obowiązki*).

Zadanie 2: Napisz trzy skojarzenia, jakie masz z pojęciem:

1. Tolerancja: _____
2. Homofobia: _____
3. Równość: _____

Zadanie 3: Studium przypadku:

Przeczytaj poniższą historię i odpowiedz na pytania.

Kasia zauważyła, że jej kolega z klasy, Piotr, jest często wysmiewany za swoje zachowanie i styl ubierania się. Kiedyś usłyszała, jak ktoś nazwał go obraźliwym słowem, sugerującym, że jest gejem. Piotr wyglądał na bardzo smutnego, ale nic nie powiedział. Kasia nie wiedziała, co zrobić, więc po prostu zignorowała sytuację.

1. Jak myślisz, co Piotr czuł w tej sytuacji?
2. Czy zachowanie Kasi było właściwe? Dlaczego tak/nie?
3. Jak można było pomóc Piotrowi w tej sytuacji? Podaj dwa konkretne pomysły.
4. Czy zdarzyło Ci się być świadkiem podobnej sytuacji? Jak zareagowałeś/zareagowałaś?

Ad. 1

Ad. 2

Ad. 3

Ad. 4

Zadanie 4: Zaznacz, czy poniższe zdania to fakt czy mit:

1. Każdy kraj na świecie uznaje związki partnerskie osób tej samej płci.
2. Homofobia wpływa negatywnie na zdrowie psychiczne i fizyczne osób LGBTQIA+.
3. W Polsce istnieją organizacje, które wspierają osoby LGBTQIA+.
4. Dyskryminacja osób LGBTQIA+ występuje tylko w krajach o niskim poziomie rozwoju.
5. Wszyscy ludzie, niezależnie od orientacji, mają prawo do ochrony prawnej przed przemocą i dyskryminacją.



PROJEKT - KAMPANIA NA RZECZ RÓWNOŚCI

PROJEKT RÓWNOŚCIOWY

Przykłady kampanii społecznych:

- Nauczyciel wyświetla krótki film np. “How rugby made me proud?”, który jest dostępny na stronie Rady Europejskiej lub plakaty z istniejących kampanii przeciw homofobii.
- Polecamy również stronę internetową „Love Has No Labels”, gdzie uczniowie mogą zaznajomić się z konkretnymi historiami osób LBGTQIA+.

PLANOWANIE KAMPANII

Uczniowie dzielą się na 4 zespoły (każda grupa pracuje nad jednym elementem kampanii).

PRZYDZIELENIE ZADAŃ GRUPOM

Każda grupa wybiera jeden obszar kampanii:

1. Zespół 1: Opracowanie sloganu kampanii oraz treści w mediach społecznościowych (np. hashtagi, posty).
2. Zespół 2: Zaprojektowanie plakatów i ulotek edukacyjnych.
3. Zespół 3: Przygotowanie krótkiego filmu lub prezentacji multimedialnej.
4. Zespół 4: Planowanie wydarzeń towarzyszących (np. dzień kolorów, warsztaty czy flesh mob).

PRACA KREATYWNA W GRUPACH:

- Uczniowie pracują w zespołach, realizując swoje zadania.
- Nauczyciel wspiera w miarę potrzeb.

PODSUMOWANIE I PREZENTACJA POMYSŁÓW

- Każda grupa prezentuje wyniki swojej pracy na forum klasy.
- Nauczyciel podsumowuje wspólnie stworzone elementy kampanii, podkreślając ich mocne strony i znaczenie w przekazie społecznym.
- Klasa wspólnie wybiera najlepsze pomysły, które zostaną wdrożone w szkole w postaci kampanii.

JEŚLI LEKCJA JEST CZĘŚCIĄ WIĘKSZEGO PROJEKTU, UCZNIOWIE MOGĄ:

1. Dopracować swoje pomysły na kolejnych zajęciach.
2. Rozpocząć wdrażanie kampanii w szkole (np. rozwieszanie plakatów, organizacja wydarzeń, publikowanie materiałów w mediach społecznościowych).
3. Zorganizować finał kampanii w dniu 17 maja (Międzynarodowy Dzień Przeciw Homofobii).



Źródło: Canva.com



WOLNOŚĆ

Jedyną wolnością, która zasługuje na miano wolności, jest ta, która polega na dążeniu do własnego dobra po swojemu, o ile nie próbujemy pozbawić innych ich dobra ani nie utrudniamy ich wysiłków w dążeniu do niego.

John Stuart Mill, "O wolności"

"Tak niewiele żądam; Tak niewiele pragnę; Tak niewiele widziałem; Tak niewiele zobaczę. Tak niewiele myślę; Tak niewiele znaczę; Tak niewiele słyszałem; Tak niewiele potrafię. Wolność kocham i rozumiem; Wolności oddać nie umiem; Wolność kocham i rozumiem; Wolności oddać nie umiem." Tak brzmią słowa znanego utworu Chłopców z Placu Broni. Polacy walcząc o wolność na przestrzeni wieków powinni pochylić się i zastanowić nad tą wartością. Wolność to jedna z fundamentalnych wartości Unii, obok demokracji, praw człowieka, godności ludzkiej, praworządności i równości, stanowiąca jej podstawę. Jest zapewniona w kilku artykułach Traktatu o Unii Europejskiej.

JAKIE DNI MOŻEMY CELEBROWAĆ?

3 marca – Światowy Dzień Wolności Prasy

Dzień 3 maja został ustanowiony przez Zgromadzenie Ogólne ONZ jako Międzynarodowy Dzień Wolnej Prasy. Odbyło się to na wniosek UNESCO w 1993 r. Decyzja ta miała na celu uświetnienie Deklaracji Windhoek podpisanej w 1991 r. promującej wolność prasy i niezależne media w krajach Afryki, ale później rozprzestrzeniła się na całym świecie.

Dzień ten ma na celu zwrócenie uwagi na znaczenie wolności prasy w procesie demokratyzacji, obrony praw człowieka oraz rolę mediów w zapewnianiu przejrzystości rządów i społeczeństw. Jest to także okazja, aby upamiętnić dziennikarzy, którzy stracili życie lub byli prześladowani za swoją działalność. W dniu 3 maja organizowane są liczne wydarzenia na całym świecie:

- Wydarzenia edukacyjne:
Warsztaty, wykłady i debaty na temat roli wolnych mediów w społeczeństwie.
- Raporty i badania:
Organizacje takie jak Reporterzy bez Granic (Reporters Without Borders) publikują raporty o stanie wolności prasy na świecie, w tym o krajach, gdzie wolność prasy jest zagrożona.
- Wspomnienie dziennikarzy:
Organizowane są eventy upamiętniające dziennikarzy, którzy zginęli wypełniając swoje obowiązki.





CELE LEKCJI:

1. Uczniowie rozumieją, czym jest wolność w kontekście wartości UE.
2. Uczniowie potrafią zidentyfikować przykłady zastosowania zasady wolności w życiu codziennym i polityce UE.
3. Uczniowie refleksyjnie analizują, jakie znaczenie ma wolność w ich życiu oraz w życiu społecznym.

MATERIAŁY:

- Tekst preambuły Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej (fragment dotyczący wolności)
- Cytaty na temat wolności, utwór Chłopców z Placu Broni "Wolność"

PRZEBIEG LEKCJI:

1. WPROWADZENIE

Nauczyciel puszcza uczniom utwór Chłopców z Placu Broni "Wolność" a następnie zadaje uczniom pytania:

- Co oznacza dla Was słowo „wolność”?
- Jakie są przykłady wolności w codziennym życiu?

Uczniowie spontanicznie dzielą się swoimi odpowiedziami. Nauczyciel podkreśla, że wolność jest jedną z kluczowych wartości UE, obejmującą m.in. swobodę przemieszczania się, wolność wyrażania poglądów i wolność gospodarczą.

2. CZĘŚĆ GŁÓWNA: WOLNOŚĆ W UNII EUROPEJSKIEJ

Nauczyciel krótko przedstawia znaczenie wolności w kontekście UE:

- Wolność jako prawo podstawowe: zawarte w Karcie Praw Podstawowych Unii Europejskiej.
- Wolność przemieszczania się w UE: brak granic wewnętrznych, swoboda pracy i nauki w innych krajach UE.
- Wolność wypowiedzi, wyznania, przekonań politycznych – filary demokracji.

3. PRACA W ZESPOŁACH:

Uczniowie dzielą się na 4 grupy i analizują różne aspekty wolności w UE:

- Zespół 1: Wolność przemieszczania się – co oznacza w praktyce dla obywateli UE? (np. praca, studia, podróże).
- Zespół 2: Wolność słowa i wypowiedzi – przykłady jej ochrony w UE (np. prawa dziennikarzy).
- Zespół 3: Wolność religii i przekonań – jak UE wspiera różnorodność wyznaniową?
- Zespół 4: Wolność gospodarcza – co oznacza jednolity rynek dla przedsiębiorców i konsumentów?

Każda grupa opracowuje krótką prezentację (pisemnie lub ustnie) i przedstawia swoje wnioski.



Obraz wygenerowany przez uczniów przy pomocy sztucznej inteligencji w ramach lekcji Wiedzy o Unii Europejskiej



PODSUMOWANIE: REFLEKSJA I DYSKUSJA

PRACA INDYWIDUALNA:

Uczniowie zapisują na karteczkach samoprzylepnych odpowiedzi na pytania:

- Jakie przykłady wolności dostrzegasz w swoim codziennym życiu?
- Co możesz zrobić, aby wspierać wolność w swoim otoczeniu?

Nauczyciel zadaje pytania:

- Dlaczego wolność jest tak ważna w Unii Europejskiej?
- Jak można chronić wolność w kontekście współczesnych zagrożeń (np. dezinformacja, ekstremizm, ograniczanie praw człowieka)?

ZADANIE DOMOWE OPCJONALNIE:

Napisz krótką refleksję (200–300 słów) na temat:

„Czym jest wolność dla mnie i dlaczego warto ją chronić?”



PRACA Z FILMEM - WOLNOŚĆ PRASY

CELE LEKCJI:

- Uczniowie rozumieją, czym jest wolność prasy i dlaczego jest tak ważna dla demokracji i praw człowieka.
- Uczniowie poznają zagrożenia, jakie stoją przed wolnością prasy na świecie.
- Uczniowie potrafią analizować i krytycznie oceniać rolę mediów w kształtowaniu opinii publicznej.

MATERIAŁY:

- Krótkie artykuły lub raporty dotyczące wolności prasy na świecie (np. z organizacji takich jak Reporterzy bez Granic, Amnesty International).
- Film o wolności prasy (np. fragmenty dokumentu lub filmu fabularnego)

PRZEBIEG LEKCJI:

WPROWADZENIE DO TEMATU:

Nauczyciel wyjaśnia, że 3 maja obchodzimy Światowy Dzień Wolności Prasy, który ma na celu upamiętnienie znaczenia wolnych mediów i zwrócenie uwagi na zagrożenia, jakie mogą spotkać dziennikarzy i wolność wypowiedzi na całym świecie.

Następnie zadaje pytania otwarte:

- Co rozumiecie przez pojęcie „wolność prasy”?

Wolność prasy (wolność druku, wolność mediów) – jedna z podstawowych wolności obywatelskich, oznaczająca funkcjonowanie prasy i druku bez prawnych i politycznych restrykcji czy ingerencji cenzury. Pod pojęciem wolności prasy rozumie się też wolność niedrukowanych środków masowego przekazu, takich jak radio, telewizja czy media internetowe. (źródło: Wikipedia)

- Dlaczego media są nazywane czwartą władzą?
- Jakie znaczenie mają niezależne media w demokratycznym społeczeństwie?





PROPOZYCJA 1:

Na lekcję z uczniami szkół średnich najbardziej polecamy film "Spotlight" (2015). Oto kilka powodów:

1. Jest łatwy w odbiorze.
2. Film jest przystępny i angażujący, nawet dla młodszych widzów. Porusza ważne tematy w sposób klarowny, bez zbędnego skomplikowania.
3. Posiada uniwersalne przesłanie
4. Pokazuje, jak dziennikarze mogą przyczynić się do ujawniania prawdy i poprawy społeczeństwa, co doskonale wpisuje się w temat wolności prasy.
5. Przedstawia przykłady rzetelnego dziennikarstwa
6. Zespół Spotlight jest symbolem odpowiedzialnego i niezależnego podejścia do śledztw dziennikarskich. To dobry punkt wyjścia do rozmowy o etyce w mediach i roli dziennikarzy.

Film stawia trudne pytania, np. o granice wolności prasy, odpowiedzialność społeczną i wpływ mediów na opinię publiczną. To świetne tematy do analizy i debaty. Film trwa ponad 2 godziny dlatego proponujemy fragmenty na lekcję.

Zwiastun: ["Spotlight" \(2017\)](#)

Źródło: [Filmweb](#)



PROPOZYCJA 2:

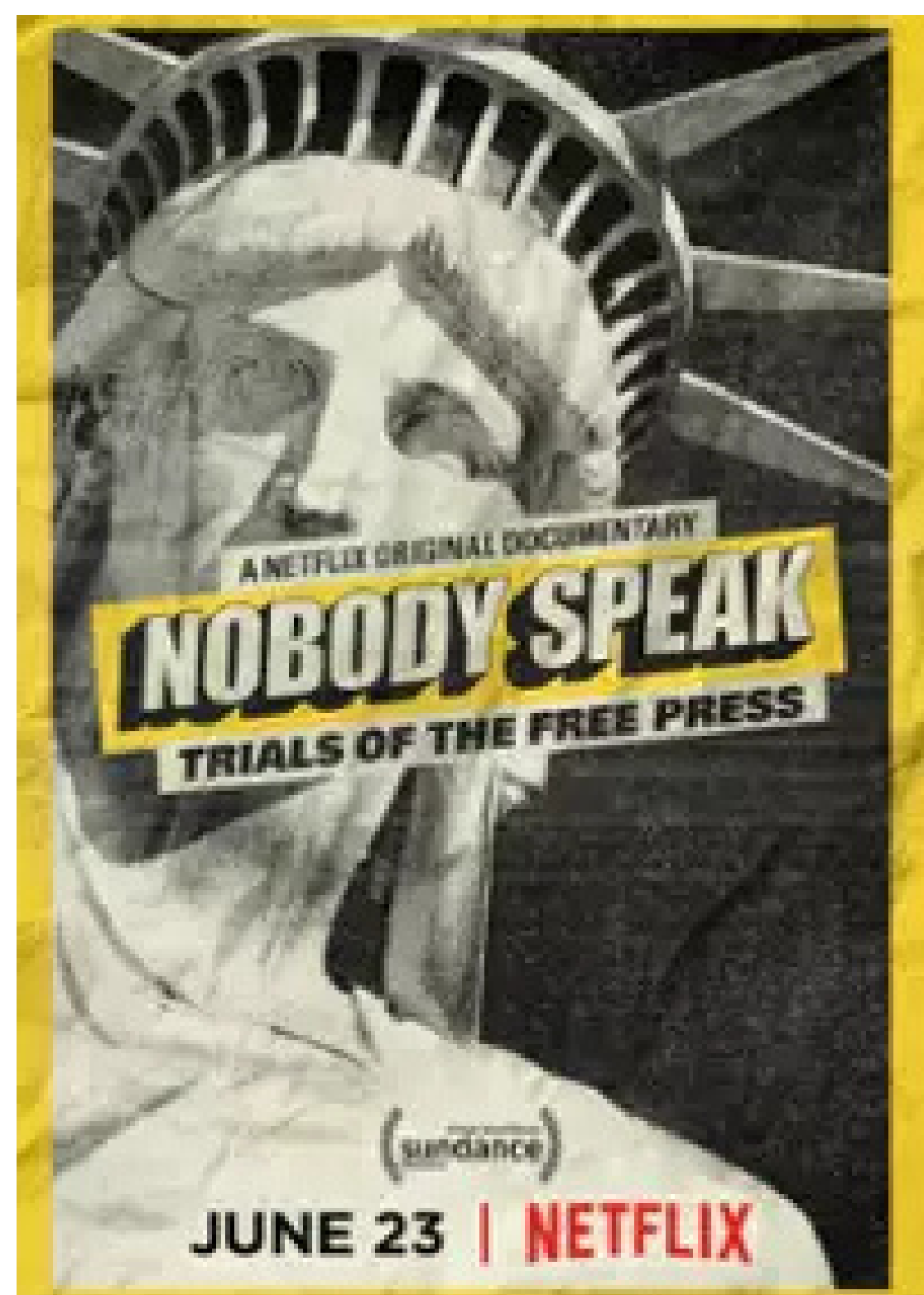
Jeśli jednak potrzebujesz czegoś krótszego lub bardziej dokumentalnego, alternatywnie polecamy "Nobody Speak: Trials of the Free Press", który porusza współczesne zagrożenia dla wolności prasy w zrozumiały sposób szczególnie w kontekście wpływu pieniędzy, władzy i technologii na media.

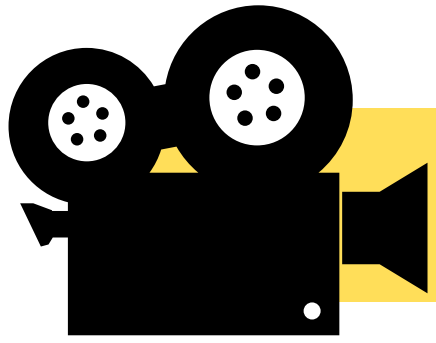
Zwiastun: ["Ani słowa: bitwa o wolność prasy"](#).

Oto propozycja, jak efektywnie wykorzystać ten dokument na lekcji:

- Wybierz fragmenty
 - Cały film trwa ok. 95 minut, więc na lekcję można wybrać kluczowe fragmenty, np.:
 - Sprawa sądowa Gawker vs. Hulk Hogan (dyskusja o prywatności i wolności słowa).
 - Zakup mediów przez miliarderów (wpływ kapitału na niezależność prasy).
 - Wątki dotyczące fałszywych wiadomości i cenzury w mediach społecznościowych.

Źródło: [IMDb](#)





TEMAT LEKCJI: ROLA DZIENNIKARSTWA ŚLEDZCZEGO W OBRONIE PRAWDY I SPRAWIEDLIWOŚCI NA PODSTAWIE FILMU "SPOTLIGHT" (2015)

WPROWADZENIE

Uczniowie są podzieleni na 5 zespołów i wypełniają karty pracy. Przed obejrzeniem filmu mają zapisać odpowiedzi na trzy poniższe punkty:

- Jakie cechy powinien posiadać rzetelny dziennikarz?
- Dlaczego wolność prasy jest ważna w demokratycznym społeczeństwie?
- Podaj dwa przykłady znanych spraw ujawnionych przez dziennikarzy, które wpłynęły na zmiany społeczne lub polityczne.

Następnie zespoły dzielą się swoimi odpowiedziami między sobą.

OGLĄDANIE FRAGMENTÓW FILMU:

Podczas oglądania filmu zespoły zapisują po każdym fragmencie swoje spostrzeżenia do wytłuszczonych punktów:

Fragmenty filmu:

1. Scena początkowa (Sygnał problemu)

- Czas: 0:00–5:00
- Opis dla nauczyciela: Akcja rozpoczyna się w Bostonie w latach 70., gdzie dochodzi do tuszowania sprawy księdza podejrzanego o nadużycia. To wprowadza temat tabu i systemowego problemu.
- Cel: zilustrowanie, jak problem nadużyć był ukrywany przez lata i rola dziennikarzy w ujawnianiu takich spraw.

2. Spotkanie z ofiarami (Pierwszy kontakt z problemem)

- Czas: 29:00–35:00
- Opis dla nauczyciela: Dziennikarze rozmawiają z prawnikiem Mitchell'em Garabedianem i ofiarami nadużyć.
- Cel: Pokazanie emocjonalnego ciężaru ich pracy i pierwszych kroków w odkrywaniu prawdy.

3. Analiza dokumentów (Śledztwo w działaniu)

- Czas: 48:00–53:00
- Opis dla nauczyciela: Zespół Spotlight przeszukuje publiczne rejestry, aby znaleźć dowody na to, że hierarchowie kościoła chronili księży oskarżanych o nadużycia.
- Cel: Ilustracja rzetelnej pracy dziennikarzy i ich determinacji w dotarciu do prawdy.

4. Dyskusja w redakcji (Etyka dziennikarska)

- Czas: 1:10:00–1:15:00
- Opis dla nauczyciela: Redaktorzy rozważają, czy powinni publikować materiał od razu, czy poczekać, aż zbiorą więcej dowodów.
- Cel: Analiza etycznych dylematów w pracy dziennikarza, takich jak odpowiedzialność wobec ofiar i społeczeństwa.

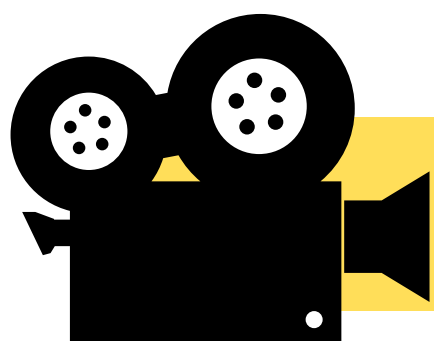
5. Publikacja artykułu (Kulminacja śledztwa)

- Czas: 1:55:00–2:00:00
- Opis dla nauczyciela: Zespół Spotlight publikuje swoje odkrycia, co wywołuje falę reakcji.
- Cel: Podkreślenie wpływu niezależnych mediów na zmiany społeczne i sprawiedliwość.

ZADANIE DOMOWE (OPCJONALNIE)

Wybierz jedno z zadań do wykonania:

1. Napisz esej (250–300 słów) na temat: „Czy media mogą być w pełni niezależne? Rozważ zalety i zagrożenia wynikające z takiego stanu rzeczy.”
1. Stwórz plakat lub infografikę pt. „Jak wspierać niezależne dziennikarstwo?”
2. Zbadaj współczesną sprawę ujawnioną przez media i przygotuj krótką prezentację (5 minut) na ten temat.



WPROWADZENIE DO FILMU

Przed projekcją przedstaw uczniom wprowadzenie do omawianych spraw. Zapytaj uczniów kim jest Hulk Hogan i czy znają sprawę Gawkera. Możesz wyjaśnić w kilku zdaniach w razie wątpliwości.

PODCZAS PROJEKCJI

Poproś uczniów, aby zanotowali kluczowe wydarzenia, które ich zaskoczyły lub wydały się im szczególnie ważne. To pomoże im w późniejszej dyskusji. Wyświetl wybrane fragmenty, np. początek filmu (sprawa Gawker) i fragment o zakupie "The Las Vegas Review-Journal" przez miliardera Sheldona Adelsona.

DYSKUSJA PO PROJEKCJI - PRACA W ZESPOŁACH

Podziel klasę na zespoły i każdemu daj inne zadanie:

Zespół 1: Zanalizuj sprawę Gawker vs. Hulk Hogan

- Jakie były główne argumenty za i przeciw wygranej Hulka Hogana w tym procesie?
- Jak wpływ prywatnych sponsorów (np. Petera Thiela) zmienił bieg sprawy?
- Czy sąd miał rację czy Hulk Hogan?

Zespół 2: Wpływ miliarderów na media

- Czy powinno istnieć prawo ograniczające takie praktyki?
- Dlaczego zakup gazety przez Sheldona Adelsona wzbudził kontrowersje?
- Jak taka sytuacja może wpływać na treści publikowane w mediach?

Zespół 3: Współczesne zagrożenia dla wolności prasy:

- Jakie inne przykłady zagrożeń dla mediów zostały przedstawione w filmie?
- W jaki sposób media społecznościowe zmieniły dostęp do informacji?
- Jak regulować treści, aby uniknąć cenzury?



Kadr z filmu
Źródło: [IMDb](#)

PODSUMOWANIE

Każdy zespół przedstawia swoje wnioski.

NA KONIEC ZRÓB KRÓTKĄ REFLEKSJĘ:

Czy w Polsce wolność prasy jest zagrożona?

Jak uczniowie mogą weryfikować informacje w dobie dezinformacji?

ZADANIE DOMOWE (OPCJONALNIE):

Napisz esej na jeden z tematów:

- „Czy wolność prasy powinna mieć granice? Podaj argumenty za i przeciw.”
- „Jak technologia zmienia dostęp do informacji i wpływa na wolność mediów?”
- „Czy media w twoim kraju są niezależne? Oceń na podstawie przykładów.”





WSPÓLNOTA

*Kiedy ludziom zagraża to samo niebezpieczeństwo,
nie ma sensu zajmować się osobno różnymi
interesami, które decydują o ich przyszłości.*

Jean Monnet, Wspomnienia

“Unia Europejska to nie tylko organizacja polityczna, ale także wspólnota, w której państwa członkowskie współpracują dla wspólnego dobra. Wspólnota europejska zapewnia swoim obywatelom bezpieczeństwo, możliwości rozwoju oraz ochronę ich praw, a także umożliwia wspólne działanie na rzecz globalnych wyzwań, takich jak zmiany klimatyczne, migracja czy kwestie gospodarcze.”

JAKIE DNI MOŻEMY CELEBROWAĆ?

9 maja - Dzień Europy

Maj - miesiąc Europy (również rocznica członkowska Polski w Unii Europejskiej)

Dzień Europy to święto i symbol pokoju, jedności i współpracy wyrażone we Wspólnocie Europejskiej. 9 maja upamiętnia rocznicę ogłoszenia tzw. deklaracji Shumana, w której minister spraw zagranicznych Francji Robert Schuman we współpracy z Jean Monnet (francuskim dyplomata, który działał z drugiego planu) przedstawił plan współpracy politycznej, który z początku dotyczył koordynacji produkcji stali i wydobywania węgla. Wizja ta miała na celu tak ekonomicznie związać Francję i RFN, że wojna między narodami europejskimi stałaby się nie do pomyślenia. Wizję Schumana i Monnet uważa się za pierwszy etap integracji państw Europy, który z czasem doprowadził do wspólnoty jaką dzisiaj jest Unia Europejska. W obchody włączane są symbole Unii Europejskiej, takie jak flaga, hymn Unii „Oda do radości” i motto: „Zjednoczeni w różnorodności”, o którym było więcej we wcześniejszym rozdziale. Celem Dnia Europy jest promowanie wartości Unii Europejskiej: demokracji, wolności, praw człowieka, solidarności i równości, a także zwiększanie świadomości obywateli na temat historii i osiągnięć Unii Europejskiej oraz, przede wszystkim, inspirowanie młodych ludzi do aktywnego uczestnictwa w życiu obywatelskim i współtworzenia przyszłości Europy. Dzień Europy to nie tylko okazja do świętowania przeszłości, ale także do refleksji nad przyszłością Europy – wspólnymi wyzwaniami i wartościami, które łączą ludzi niezależnie od różnic narodowych, kulturowych czy politycznych.





CELE LEKCJI:

Uczniowie zrozumieją, jak Unia Europejska funkcjonuje jako wspólnota, jakie prawa i obowiązki wynikają z członkostwa w UE oraz jakie korzyści przynosi obywatelom.

WPROWADZENIE DO TEMATU:

Jak Unia Europejska działa jako wspólnota państw?

- Wspólne instytucje: Parlament Europejski, Komisja Europejska, Rada Europejska i inne instytucje pracują nad tym, aby podejmować decyzje korzystne dla wszystkich obywateli Unii Europejskiej.
- Zasada solidarności: Kraje członkowskie wspierają się nawzajem, zwłaszcza w czasach kryzysu (np. podczas pandemii COVID-19 czy w sytuacji kryzysów ekonomicznych).
- Swobodny przepływ osób, towarów, usług i kapitału: Dzięki tym czterem swobodom obywatele Unii Europejskiej mogą podróżować, pracować, studiować i handlować na terenie całej wspólnoty.

DYSKUSJA ZESPOŁOWA: KORZYŚCI Z BYCIA CZŁONKIEM UE

Uczniowie zostają podzieleni na zespoły i poproszeni o zastanowienie się nad pytaniem: „Jakie korzyści przynosi obywatelom fakt, że ich kraj jest częścią Unii Europejskiej?”

PRZYKŁADY KORZYŚCI DO ROZWAŻENIA:

- Edukacja i mobilność: Programy takie jak Erasmus+, umożliwiające studentom studiowanie za granicą.
- Wsparcie finansowe: Fundusze unijne na rozwój regionalny i projekty infrastrukturalne.
- Prawa obywatelskie: Prawo do pracy, osiedlania się i głosowania w dowolnym kraju UE.
- Wspólne działania na rzecz ochrony środowiska: UE podejmuje zintegrowane działania w walce z globalnym ociepleniem.

Każdy zespół prezentuje swoje przemyślenia.

DEBATA

W kolejny kroku proponujemy grę symulacyjną, gdzie uczniowie symulują debatę w parlamencie europejskim i dążą do kompromisu. Istnieją już całkiem fajne gotowe gry symulujące debatę zaproponowane przez Radę Europejską:

- EUcraft: negocjuj i dąż do kompromisu - jest to gra, w której uczniowie mogą symulować bycie ministrem z kraju Unii Europejskiej i spróbować wynegocjować unijną decyzję w jednej ze spraw np. uniwersalna ładowarka, zakaz używania jednorazowego plastiku czy bardziej ekologiczne budynki. Jest to gra internetowa i jest też możliwe przyłączenie się do gry przy pomocy aplikacji.
- Proces decyzyjny UE – gra symulacyjna - to również gra symulacyjna przygotowana przez Komisję Europejską, która umożliwia poznanie procesu decyzyjnego UE w oparciu o dyrektywę czekoladową

Przygotowane gry symulacyjne dotyczą konkretnych tematów. Jeśli jednak jesteś zainteresowany przeprowadzeniem debaty symulacyjnej w innym temacie to na kolejnej stronie przedstawiamy uniwersalny scenariusz przebiegu debaty symulacyjnej dzięki, któremu uczniowie będą mogli podjąć w zasadzie każdy temat jaki ich interesuje.





GRA SYMULACYJNA – WSPÓLNOTA WOBEC WYZWAŃ

Cel zadania: Uczniowie wcielają się w role przedstawicieli różnych krajów Unii Europejskiej, aby dyskutować i współpracować nad rozwiązaniem współczesnych wyzwań, takich jak migracja, zmiany klimatyczne, kryzysy ekonomiczne czy polityka zagraniczna.

PRZYGOTOWANIE DO GRY SYMULACYJNEJ

Uczniowie zostają podzieleni na zespoły, z których każdy reprezentuje inny kraj członkowski Unii Europejskiej. Każdy zespół otrzymuje:

- Krótki opis kraju: Zawierający podstawowe informacje na temat sytuacji politycznej, gospodarczej i społecznej w danym państwie.
- Opis wyzwań, przed którymi stoi wspólnota: Każda grupa będzie musiała stawić czoła jednemu lub więcej wyzwań, np. migracji, zmianom klimatycznym, kryzysowi gospodarczemu czy rosnącemu nacjonalizmowi.

SYMULACJA DEBATY W RADZIE EUROPEJSKIEJ

Każda grupa przygotowuje swoją propozycję rozwiązania wyzwań, biorąc pod uwagę interesy własnego kraju oraz całości Unii Europejskiej.

Przykładowe wyzwania:

- Migracja: Jak rozdzielić odpowiedzialność za przyjmowanie uchodźców i migrantów między krajami członkowskimi?
- Zmiany klimatyczne: Jakie wspólne działania mogą podjąć kraje UE w celu ograniczenia emisji CO₂ i walki z globalnym ociepleniem?
- Kryzysy gospodarcze: Jakie formy wsparcia finansowego można zaoferować krajom UE, które doświadczają kryzysu ekonomicznego?
- Współpraca na arenie międzynarodowej: Jakie powinno być stanowisko UE w relacjach z innymi światowymi potęgami, takimi jak Stany Zjednoczone czy Chiny?

DEBATA

Każda grupa prezentuje swoje stanowisko w debacie. Celem jest osiągnięcie porozumienia, które będzie korzystne dla całej wspólnoty, a jednocześnie uwzględni interesy poszczególnych państw.

Role w debacie:

- Przedstawiciele krajów: Każdy zespół stara się przekonać innych do swojego rozwiązania.
- Moderacja: Jedna osoba pełni rolę przewodniczącego Rady Europejskiej i moderuje debatę, dbając o to, aby rozmowa przebiegała w sposób uporządkowany i konstruktywny.

PODSUMOWANIE GRY SYMULACYJNEJ

Po zakończeniu symulacji można poprowadzić dyskusję zadając pytania:

- Czy łatwo było dojść do porozumienia w kwestii wspólnych rozwiązań?
- Jakie wyzwania wynikają z próby pogodzenia interesów różnych krajów?
- W jaki sposób wspólnota europejska pomaga krajom członkowskim stawić czoła globalnym wyzwaniom?





CZY WIESZ, ŻE...

SIEDMIGRÓD MIEJSCE UNII TRZECH NARODÓW I CZTERECH RELIGII

Siedmiogród (Transylwania), dzisiaj będący terenem należącym do Rumunii, od wieków był rejonem wieloetnicznym i wielojęzycznym. Najważniejszą pod względem politycznym zamieszkałą tam grupą byli Węgrzy. Stanowili oni trzon szlachty i magnaterii. Ziemię tę zajmowali również Seklerzy – wolna ludność, która mówiła językiem węgierskim, ale nie była pochodzenia ugrofińskiego. Trzecią nacją byli Sasi siedmiogrodzcy, czyli potomkowie osadników niemieckich.

Podczas obrad w Kápolnie (Căplîna) 16 września 1437 roku zawiązały one unio trium nationum – unię trzech narodów: Węgrów, Seklerów i Sasów. Trzy nacje uznały się za równe sobie. Zobowiązały się także do wzajemnej pomocy w przypadku zagrożenia i wspólnego opodatkowywania się. Podjęły także decyzje, że chcą współrządzić z władcami i powołały zgromadzenie, które przekształciło się w sejm siedmiogrodzki.

Siedmiogród był jednym z najbardziej tolerancyjnych państw w nowożytnej Europie. W czerwcu 1557 roku sejm siedmiogrodzki w Tordze (rum. Turda) uznał unitarianizm za równorzędny katolicyzmowi, kalwinizmowi i luteranizmowi. W ten sposób doszło do zrównania czterech religii.

Transylwania była również atrakcyjnym miejscem do osiedlenia się dla wielu mniejszości religijnych prześladowanych w Europie. Przykładem mogą być, wygnani z Rzeczypospolitej, po wojnie polsko-szwedzkiej, Arianie.

Religie i nacje, które zawierały tolerancyjną unie w Siedmiogrodzie robiły to, aby ich państwo mogło przetrwać między takimi potęgami, jak Rzeczpospolita, Imperium Osmańskie i Habsburgowie, dla których jakikolwiek konflikt wewnętrzny byłby okazją do interwencji zbrojnej.

Foto: Herb Siedmiogrodu

Źródło: [Wikipedia](#)



DODATEK DYDAKTYCZNY

Tym niewielkim dodatkiem dydaktycznym pragniemy wyjaśnić wątpliwości jakie mogą się pojawić podczas starań przeprowadzenia lekcji w zaproponowany sposób. Przede wszystkim chcielibyśmy przybliżyć główne założenia różnych metod, które angażują uczniów do działania. Wszystkie tematy są oparte o metodyki aktywizujące. Takie podejście pozwala uczniom na aktywny udział w procesie nauki.

W tym dodatku szczególną uwagę poświęciliśmy metodom aktywizującym, które zachęcają ich do krytycznego myślenia i twórczego rozwiązywania problemów i ich po prostu angażują. Wśród tych metod wyróżniamy symulacje debat parlamentarnych i oksfordzkich oraz luźniejsze dyskusje, które rozwijają umiejętności argumentacyjne, uczą analizy różnych punktów widzenia oraz kształtują kompetencje retoryczne. Ponadto wykorzystaliśmy elementy dramy, które pozwalają uczniom przeżywać omawiane zagadnienia w sposób bardziej empatyczny i interaktywny poprzez wcielanie się w różne role. Istotnym elementem są także gry dydaktyczne, które poprzez rywalizację i współpracę wzmacniają zaangażowanie oraz ułatwiają przyswajanie wiedzy.

Oprócz metod aktywizujących zastosowaliśmy również metody problemowe, które wymagają od uczniów samodzielnego poszukiwania rozwiązań i pracy z materiałami źródłowymi. Przykładem jest praca z tekstem, w której uczniowie analizują i interpretują treści, rozwijając umiejętność krytycznego myślenia. Istotnym elementem jest także metoda projektu, która pozwala na realizację bardziej złożonych zadań wymagających współpracy, planowania i odpowiedzialności za własną pracę. Z kolei studia przypadków, w tym m.in. Konstancka Metoda Dyskusji nad Dylematem Moralnym (KMDD), umożliwiają uczniom analizę konkretnych sytuacji i podejmowanie decyzji etycznych, co sprzyja rozwijaniu kompetencji społecznych i moralnych.

Wprowadziliśmy też metody eksponujące takie jak wizyty w muzeum polegające na bezpośrednim kontakcie uczniów z różnorodnymi źródłami wiedzy i inspiracji. Podobnie, wykorzystanie projekcji filmowych pozwala na lepsze zrozumienie omawianych zagadnień poprzez połączenie warstwy wizualnej i narracyjnej, co może szczególnie przemawiać do uczniów o różnych stylach uczenia się. Będąc zwolennikami metodyki Design Thinking, wprowadziliśmy jej elementy w większości tematów. Jest to innowacyjne podejście do rozwiązywania problemów oparte na kooperacji i kreatywności.

W procesie tym wykorzystywane są różnorodne techniki pobudzające twórcze myślenie, takie jak burze mózgów, metoda 365 oraz inne narzędzia wspierające generowanie innowacyjnych rozwiązań. Celem tej metodyki jest nie tylko znalezienie skutecznego rozwiązania danego problemu, ale także wprowadzenie realnej zmiany i przełamanie dotychczasowego status quo.

W niniejszym rozdziale zebraliśmy kluczowe założenia wszystkich wymienionych metod, a także praktyczne wskazówki dotyczące ich zastosowania. Naszym celem było stworzenie przystępnego przewodnika, który pomoże nauczycielom w skutecznym i atrakcyjnym prowadzeniu zajęć. W razie wątpliwości będą oni mogli sięgnąć do tego materiału jako punktu odniesienia, co pozwoli im lepiej dostosować metody do potrzeb uczniów i specyfiki danego tematu. Wierzymy, że dzięki temu lekcje staną się bardziej angażujące, efektywne i inspirujące zarówno dla uczniów, jak i dla nauczycieli.



SYMULACJA DEBATY W PRAKTYCE SZKOLNEJ

Symulacja debaty w praktyce szkolnej polega na odgrywaniu przez uczniów formalnej debaty. Najważniejszym w debacie jest to, żeby nie spierać się na opinie lecz na argumenty. W tym celu uczestnicy debaty przedstawiają argumenty na dany temat, analizują różne punkty widzenia i uczą się sztuki dyskusji.

Tego rodzaju ćwiczenie może być przeprowadzone w różnych formatach, takich jak debata oksfordzka, debata parlamentarna lub luźniejsze formy wymiany argumentów, które w tym podręczniku nazywamy dyskusją.

CELEM SYMULACJI DEBATY JEST:

1. Rozwijanie umiejętności argumentacji – uczniowie uczą się logicznie formułować swoje myśli i podawać uzasadnienia.
2. Ćwiczenie umiejętności komunikacyjnych – zarówno w zakresie mowy, jak i aktywnego słuchania.
3. Praca nad krytycznym myśleniem – uczestnicy analizują informacje, oceniają ich wiarygodność i wyciągają wnioski.
4. Kształtowanie postawy tolerancji i otwartości – uczniowie uczą się szanować inne opinie i podchodzić do nich z szacunkiem.
5. Integracja grupy – wspólna praca w zespołach nad argumentami sprzyja budowaniu relacji.

JAK WYGLĄDA SYMULACJA DEBATY W PRAKTYCE?

1. Wybór tematu – nauczyciel lub uczniowie wybierają temat, np. „Po Brexicie językiem komunikacji w Unii Europejskiej powinien być język francuski.”
2. Podział na grupy – jedna grupa reprezentuje stronę „za”, druga „przeciw”. Mogą być też osoby pełniące rolę moderatora (nazywanego marszałkiem w debacie oksfordzkiej) lub jury.
3. Przygotowanie argumentów – każda strona przygotowuje swoje stanowisko, korzystając z dostępnych materiałów i wiedzy.
4. Przeprowadzenie debaty – uczestnicy na zmianę przedstawiają argumenty, kontrargumenty i odpowiedzi na pytania.
5. Podsumowanie – może to być głosowanie na zwycięzcę debaty lub decyzję tę podejmuje jury; natomiast jeśli nie chcemy typować zwycięzcy wówczas polecamy omówienie jej przebiegu przez nauczyciela, zwracając uwagę na mocne i słabe strony argumentacji.

KORZYŚCI ZE STOSOWANIA SYMULACJI DEBATY W SZKOLE:

Symulacja debaty to świetne narzędzie edukacyjne, które rozwija kluczowe kompetencje XXI wieku tzw. 4K: krytyczne myślenie, komunikację, współpracę i kreatywność. Stosowanie tej metodyki wzmacnia zaangażowanie uczniów, uczy ich podejmowania decyzji oraz szanowania innych poglądów. Co więcej motywuje do nauki i poszerzania wiedzy oraz rozwija umiejętności oceny informacji. Podczas debaty uczniowie ćwiczą odporność na stres i radzenia sobie w trudnych sytuacjach. Dzięki temu staje się wartościowym elementem nowoczesnego procesu nauczania, który przygotowuje młode pokolenie do życia obywatelskiego i społecznego.

Na kolejnej stronie zwrócimy uwagę na istotne różnice między debatą parlamentarną, debatą oksfordzką i dyskusją.



*Uczniowie Liceum Akademickiego
Da Vinci w Turniejach Debat
Oksfordzkich w latach 2023-2024*





ZESTAWIENIE RÓŻNIC MIĘDZY DEBATAMI W PRAKTYCE SZKOLNEJ:

| cecha | debata oksfordzka | debata parlamentarna | dyskusja |
|---------------------|---|---|--|
| struktura | Ścisłe określona, formalna | Struktura inspirowana debatami parlamentarnymi | Nieformalna, luźna forma wymiany myśli |
| liczba drużyn | 2 drużyny: propozycja i opozycja | do 4 drużyn (najliczniejsze frakcje na wzór parlamentu europejskiego) | Może obejmować nawet całą klasę bez podziału na drużyny |
| liczba mówców | 4 mówców w każdej drużynie | 2 - 4 mówców w każdej drużynie | Brak określonej liczby uczestników |
| zasady wypowiedzi | Każdy mówca ma określony czas na wystąpienie. Można przerywać wypowiedzi przeciwników w określonych momentach sygnalizując dłonią | Każdy mówca ma określony czas na wystąpienie. Można przerywać wypowiedzi przeciwników w określonych momentach sygnalizując dłonią | Wypowiedzi są swobodne, nauczyciel lub moderator kontroluje przebieg |
| cel | Przekonanie publiczności i sędziów do swoich argumentów | Odzwierciedlenie parlamentarnej debaty, uczestnicy wnoszą o nowe prawo lub zmianę istniejącego; występuje dyskusja nad propozycją | Swobodna wymiana opinii i analiza tematu |
| rola publiczności | Nie zadaje pytań; może głosować, kto wygrał debatę, jeśli nie powołano sędziów (ale zwykle jury jest powoływane) | Rzadziej angażowana, ale może oceniać jako jury | Aktywny udział, możliwość spontanicznego zabierania głosu (pełnoprawny uczestnik dyskusji) |
| tematyka | Z góry ustalony temat w formie tezy, często kontrowersyjny | Tematy społeczne, polityczne lub prawne | Może dotyczyć dowolnych zagadnień, w tym szkolnych problemów |
| stopień formalności | Wysoki – jasno określone zasady i czas na wypowiedzi | Średni – inspirowany rzeczywistymi debatami parlamentarnymi | Niski – luźna forma rozmowy, nauczyciel może interweniować |
| przykłady tematów | Unia Europejska nie powinna przyjmować kolejnych członków. | Polska powinna przyjmować uchodźców. | Czy powinniśmy zrezygnować z przestawiania zegarków na czas letni i zimowy? |

Z powyższego zestawienia jedynie debata oksfordzka i parlamentarna prawdopodobnie wymaga większych wyjaśnień co do struktury i zasad. Natomiast dyskusję ze względu na swój luźny charakter pozostawimy inwencji twórczej nauczycielom czy moderatorom dyskusji.

DEBATA OKSFORDZKA

1. Struktura debaty

- Drużyny - w debacie biorą udział dwie drużyny po czterech mówców:
 - Strona propozycji – broni tezy debaty (zgadza się z nią).
 - Strona opozycji – podważa tezę debaty (jest przeciwko niej).
- Publiczność - może zadawać pytania (ale raczej się tego nie praktykuje i może głosować na koniec debaty (jeśli nie zostało powołane jury).
- Moderator (Marszałek debaty): Czuwa nad przebiegiem debaty, pilnuje zasad i czasu wypowiedzi.
- Jury: Może oceniać argumentację i sposób prowadzenia debaty.

2. Kolejność wystąpień

Każdy mówca ma określony czas na swoją wypowiedź (np. 3-5 minut). Kolejność jest następująca:

- Pierwszy mówca propozycji – przedstawia tezę i główne argumenty.
- Pierwszy mówca opozycji – odpowiada na argumenty propozycji i przedstawia stanowisko opozycji.
- Drugi mówca propozycji – rozwija argumentację drużyny propozycji.
- Drugi mówca opozycji – rozwija argumentację opozycji i kontrargumentuje.
- Trzeci mówca propozycji – odpiera zarzuty i podsumowuje argumenty.
- Trzeci mówca opozycji – odpiera zarzuty i podsumowuje argumenty opozycji.
- Czwarty mówca propozycji – końcowe podsumowanie (nie wprowadza nowych argumentów).
- Czwarty mówca opozycji – końcowe podsumowanie (nie wprowadza nowych argumentów).





DEBATA OKSFORDZKA

3. Najważniejsze zasady debaty oksfordzkiej

1. Formalność i kultura wypowiedzi

- Każdy początek przemowy powinien rozpoczynać
- Uczestnicy debaty zwracają się do siebie z szacunkiem, unikają agresji i obraźliwego języka. *Mogą za to zostać ukarani przez Marszałka debaty minusowymi punktami, jeśli debata odbywa się na punkty. Każde zwrócenie się do przeciwnika z pytaniem powinno rozpoczynać się formułą: "Szanowny Marszałku pytanie/informacja."*
- Nie wolno przerywać wypowiedzi mówcy – wyjątkiem są pytania do przeciwnika (zaznaczone podniesieniem ręki i to przeciwnik przyjmuje pytanie, kiedy jest gotowy je przyjąć).

2. Jasność argumentacji

- Argumenty powinny być logiczne, dobrze uzasadnione i oparte na faktach.
- Nie można odbiegać od tematu debaty.

3. Zakaz nowych argumentów w podsumowaniu

- Czwarty mówca każdej drużyny nie może przedstawiać nowych argumentów – jego zadaniem jest jedynie podsumowanie debaty.

4. Pytania do przeciwników (czasami nazywane „punktami informacji”)

- W trakcie wypowiedzi można podnieść rękę i zaproponować pytanie do mówcy przeciwnika.
- Mówca powinien przyjąć co najmniej 2 pytania, a większą ilość może odrzucić.
- Pytania powinny być krótkie i dotyczyć tematu debaty.

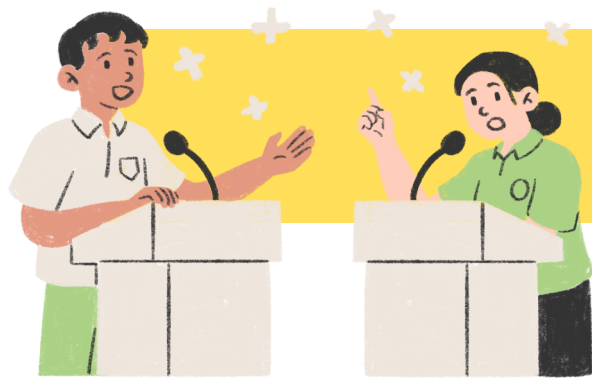
4. Wskazówki praktyczne

- Gdy już mamy postawioną tezę debaty należy dać uczniom do wylosowania strony debaty. To bardzo ważne, żeby uczestnicy sami nie wybierali strony w debacie lecz, żeby została ona wylosowana. Tezy są zazwyczaj kontrowersyjne więc czasami możemy czuć pewne preferencje związane z własnymi opiniami, czy światopoglądem. Ważne w debacie oksfordzkiej jest to, żeby móc spierać się na argumenty, a nie własne opinie. Tym sposobem debata oksfordzka jest doskonałą metodą na rozwój krytycznego myślenia i współpracy w zespole.
- Kiedy uczniowie wylosują stronę powinni mieć zabezpieczony odpowiedni czas na przygotowanie się do debaty w kontekście argumentacji oraz własnej roli w debacie. Zwykle na przygotowanie powinna wystarczyć jedna lekcja, a druga powinna być przeznaczona na samą debatę i jej podsumowanie. Oczywiście często teza jest na tyle skomplikowana lub obszerna, że 45 minut może nie wystarczyć na przygotowanie i uczestnicy powinni się poświęcić trochę czasu po lekcji. Za taką ambicję powinno się uczestników debaty dodatkowo wynagrodzić.
- W turniejach debat oksfordzkich czy innych konkursach jak mistrzostwa itp. drużyny do samego konkursu nie wiedzą, po której stronie debaty staną (propozycji czy opozycji). Przygotowują swoje argumenty i struktury mów na obie możliwości i dopiero na 15 minut - 30 godziny przed debatą losują stronę debaty. Jest to niezwykła lekcja krytycznego myślenia, kreatywności i retorycznych umiejętności.



Uczniowie Liceum Akademickiego
Da Vinci w Turniejach Debat
Oksfordzkich w latach 2022-2023





DEBATA PARLAMENTARNA



Źródło: Canva.com

1. Struktura debaty

W szkolnej wersji debaty parlamentarnej występują:

- Dwie drużyny (lub cztery w modelu brytyjskim):
 - Strona rządząca (propozycja) – przedstawia i broni zaproponowanej tezy.
 - Strona opozycyjna – argumentuje przeciwko tezom rządu i podaje kontrpropozycje.
- Marszałek debaty – prowadzi debatę, dba o przestrzeganie zasad i czasu wypowiedzi.
- Publiczność lub jury – może zadawać pytania i oceniać debatę.

2. Kolejność wystąpień i czas wypowiedzi

Debata parlamentarna odbywa się w kilku rundach, w których każda strona przedstawia swoje argumenty.

1. Pierwszy mówca strony rządzącej – przedstawia tezę i główne argumenty.
2. Pierwszy mówca opozycji – odpiera argumenty rządu i przedstawia kontrargumenty.
3. Drugi mówca strony rządzącej – rozwija argumentację rządu.
4. Drugi mówca opozycji – rozwija argumentację opozycji i odpiera zarzuty.
5. Trzeci mówca strony rządzącej – zbija argumentację strony przeciwnej.
6. Trzeci mówca opozycji – zbija argumentację strony przeciwnej.
7. Czwarty mówca opozycji (to pierwszy lub drugi mówca opozycji lub kolejna osoba) - podsumowuje debatę
8. Czwarty mówca propozycji (to pierwszy lub drugi mówca propozycji lub kolejna osoba z drużyny) - podsumowuje debatę

Długość wypowiedzi jest ustalana przed debatą, najczęściej wynosi 6 minut. Poza wypowiedzią czwartego mówcy, który ma do dyspozycji połowę czasu poprzedników, czyli w tym wypadku trzy minuty.

3. Najważniejsze zasady debaty parlamentarnej

- Formalny charakter wypowiedzi
- Uczestnicy zwracają się do siebie w sposób kulturalny i z szacunkiem.
- Stosuje się zwroty: „Panie Marszałku”, „Szanowna Opozycjo”, „Szanowni Państwo”.
- Wypowiedzi muszą być dobrze ustrukturyzowane i merytoryczne.

4. Jasność argumentacji

- Argumenty muszą być logiczne, dobrze uzasadnione i oparte na faktach.
- Każda strona przedstawia zarówno argumenty popierające jej stanowisko, jak i odpiera zarzuty przeciwników.

5. Interakcja między drużynami (możliwość przerywania)

- W określonych momentach przeciwnicy mogą zgłaszać się do zadawania pytań lub ripostowania argumentów (30 sekund po zaczęciu przemowy oponenta aż do 30 sekund przed zakończeniem przemowy przez oponenta - czas na zadawanie pytań sygnalizowany jest wcześniej ustalonym dźwiękiem).
- Mówca może przyjąć lub odrzucić pytanie, ale nie może całkowicie unikać interakcji.

6. Zakaz przedstawiania nowych argumentów w podsumowaniu

- Wypowiedzi końcowe służą podsumowaniu debaty, a nie wprowadzaniu nowych tez.

7. Publiczność i głosowanie

- Po zakończeniu debaty publiczność lub jury ocenia argumentację i sposób prowadzenia dyskusji.
- Głosowanie może odbywać się na podstawie skuteczności argumentów lub przekonania słuchaczy.





DRAMA

Pozwala uczniom aktywnie angażować się w naukę poprzez wcielanie się w role i odgrywanie scenek. Ta metoda przede wszystkim stawia na aktywność i zaangażowanie uczniów.

Drama rozwija w uczniach empatię, gdyż wcielanie się w różne role pozwala lepiej zrozumieć postać, sytuację społeczną, czy wydarzenie w jakim się bierze udział. Dodatkowo wymaga ruchu i ekspresji, co wzmacnia doświadczenie konsekwencji różnych decyzji, bo nie tylko o nich mówimy, ale również je robimy.

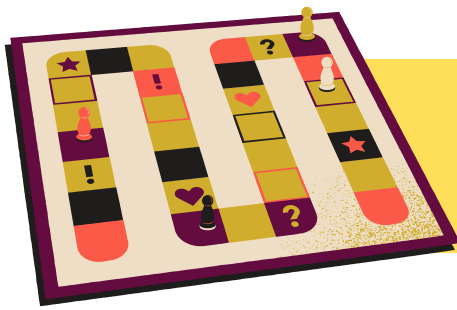
Brak gotowego scenariusza. zmusza uczniów do improwizacji oraz rozwija w uczniach kreatywność.

Pośród technik dramy wyróżniamy:

- Improwizację, gdzie uczniowie odgrywają scenki bez wcześniejszego przygotowania.
- Teatr forum, czyli metodę, w której uczniowie mogą zmieniać przebieg akcji, aby znaleźć najlepsze rozwiązanie problemu.
- Gorące krzesło, gdzie jeden z uczniów wciela się w postać, a reszta zadaje mu pytania, aby lepiej zrozumieć jej motyw i emocje.
- Pantomimę, która polega na odgrywaniu scenek bez słów, co rozwija ekspresję i interpretację.
- Zamrożoną scenę (stop-klatkę), gdzie uczniowie przedstawiają sytuację w bezruchu, a potem analizują emocje i relacje postaci.
- Odgrywanie ról, czyli wcielanie się w konkretne postacie, aby lepiej zrozumieć ich perspektywę.



Źródło: *Canva.com*



GRA DYDAKTYCZNA

Gry dydaktyczne angażują uczniów poprzez elementy zabawy, rywalizacji i współpracy. Pozwalają przyswajać wiedzę w sposób aktywny i atrakcyjny rozwijając kreatywność oraz umiejętności analityczne i społeczne. Cały proces, nazywany grywalizacją, powinien mieć jasny cel i proste zasady. Co najważniejsze musi być dostosowany do możliwości uczniów. Nie ma nic gorszego niż skomplikowana gra dydaktyczna, która studzi zaangażowanie uczniów zamiast ich aktywizować.

W tym podręczniku zaproponowaliśmy dwa rodzaje gry dydaktycznej:

- w formie quizu, aby podsumować wiedzę i ją uzupełnić,
- gra typu ESCAPE ROOM lub fabularna - RPG jako projekt do zrealizowania przez uczniów.

Tak jak pierwsza forma z grubsza już zagościła w klasach ze względu na dużo narzędzi cyfrowych dostępny na rynku jak Kahoot, Quizziz, Wordwall czy Learning apps o tyle escape room czy RPG już rzadziej. Jednym z powodów może być to, że przygotowanie takiej gry jest czasochłonne, ale i bardzo angażujące. Dlatego zaproponowaliśmy, żeby to uczniowie przygotowali grę w ramach projektu. Wówczas nauczyciel może przejść do roli wspierającej proces powstawania gry niż ją samemu wykonywać. W rozdziale dotyczącym godności ludzkiej trudne tematy dotyczące upamiętnienia holocaustu rozwiązyaliśmy przygotowaniem takiej gry. Zasugerowaliśmy też szczegółowo jak taki proces powstawania gry mógłby wyglądać. Poniżej zebraliśmy uniwersalne wskazówki jak przygotować grę bez względu na temat.



PRZYGOTOWANIE GRY:

1. Wybór celu dydaktycznego

- Określ, czego uczniowie mają się nauczyć poprzez grę.
- Przykłady celów: utrwalenie lub zebranie informacji na jakiś omawiany temat np. holocaust lub nauka słówek.

2. Dobór formy gry

- Gra może przyjąć różne formy, np. quiz, symulacja, gra terenowa, planszowa, karciana, fabularna (RPG).
- Warto dostosować formę do tematyki zajęć.

3. Przygotowanie materiałów i zasad

- Stwórz karty z pytaniami, plansze, rekwizyty, scenariusz gry.
- Ustal zasady punktacji i nagradzania zwycięzców.

4. Podział na grupy (jeśli gra wymaga współpracy)

- Uczniowie mogą pracować indywidualnie, w parach lub zespołach.
- Warto dbać o równy podział umiejętności w drużynach, aby nikt nie czuł się pokrzywdzony.

PRZEBIEG GRY:

1. Wyjaśnienie zasad

- Przed rozpoczęciem upewnij się, że wszyscy uczestnicy rozumieją reguły.
- Możesz przeprowadzić krótką rundę próbną.

2. Rozgrywka – angażowanie uczniów

- Przebieg gry powinien być dynamiczny i angażujący.
- Jeśli gra ma różne etapy, wprowadź elementy zaskoczenia lub wyzwań dodatkowych.
- Wspieraj uczniów, ale pozwól im samodzielnie dochodzić do rozwiązań.

3. Zarządzanie czasem

- Ustal limit czasu na wykonanie zadań, aby gra nie przeciągała się zbyt długo.
- Dostosuj tempo do zaangażowania uczniów.

PODSUMOWANIE GRY

1. Omówienie wyników

- Wspólnie z uczniami przeanalizujcie, czego się nauczyli i jakie strategie były skuteczne.
- Warto zapytać, co sprawiło im trudność i co można poprawić w przyszłych grach.

2. Podkreślenie wartości edukacyjnej

- Podsumuj, jak gra pomogła w przyswajaniu wiedzy.

3. Nagrody i motywacja

- Można wprowadzić system nagród (np. dodatkowe punkty, dyplomy, drobne upominki).





METODA PROJEKTU OGÓLNI

Polega na samodzielnym lub zespołowym opracowywaniu konkretnego zagadnienia przez uczniów. Kluczowym jest zdobywanie wiedzy przez działanie, poszukiwanie informacji oraz prezentację wyników pracy. W konsekwencji to uczniowie są aktywnymi uczestnikami lekcji, a nauczyciel pełni rolę doradcy, a nie głównego źródła wiedzy. Rezultatem takiego działania jest konkretny rozwiązanie problemu, prezentacja, film, gra, kampania, itp.

PRZYGOTOWANIE

1. Wybór tematu projektu

- Powinien być interesujący dla uczniów i mieć praktyczne zastosowanie.
- Może być zaproponowany przez nauczyciela lub wybrany wspólnie z uczniami.

2. Określenie celów i kryteriów oceny

- Jasno sprecyzuj, co uczniowie mają osiągnąć i jak będzie oceniana ich praca.
- Warto ustalić kryteria takie jak: zaangażowanie, oryginalność pomysłu, jakość prezentacji.

3. Podział na grupy i określenie ról

- Jeśli projekt jest grupowy, ważne jest, aby każdy uczeń miał swoją odpowiedzialność (np. badania, tworzenie prezentacji, przygotowanie wizualizacji).

4. Harmonogram i terminy

- Ustal etapy realizacji projektu i konkretne terminy na poszczególne zadania.
- Można wprowadzić kontrolne „punkty kontrolne”, aby sprawdzać postęp prac.

ETAP REALIZACJI PROJEKTU

Polega na samodzielnej pracy uczniów podzielonych na zespoły, którzy zbierają materiały, analizują informacje, tworzą eksperymenty i rozwiązują problemy. Nauczyciel pełni tu tylko rolę doradcy.

PREZENTACJA WYNIKÓW PROJEKTU

1. Forma prezentacji

- Nauczyciel ustal na poprzednim etapie z uczniami formę. Może to być:
 - Prezentacja multimedialna (PowerPoint, Canva, Prezi)
 - Film edukacyjny lub reportaż
 - Plakat lub infografika
 - Debata, itp.

2. Publiczne przedstawienie efektów

- Uczniowie prezentują swoje projekty przed klasą i nauczycielem lub szerszą publicznością.
- Może być organizowane w formie „targów projektów” lub wystawy prac.

3. Podsumowanie i refleksja

- Warto przeprowadzić rozmowę o tym, czego uczniowie się nauczyli i co można było zrobić lepiej.

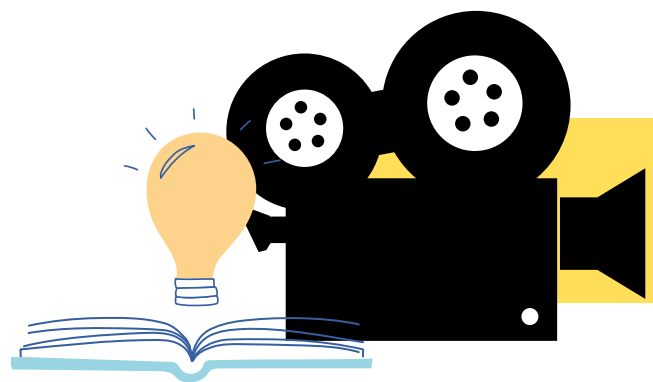
OCENA PROJEKTU

1. Kryteria oceny

- Oceniając projekt, warto uwzględnić:
 - Merytoryczną wartość – czy projekt zawiera rzetelne informacje?
 - Kreatywność – czy uczniowie wykazali się pomysłowością?
 - Zaangażowanie – czy każdy członek zespołu aktywnie uczestniczył w projekcie?
 - Jakość prezentacji – czy przekaz był jasny, interesujący i estetycznie wykonany?

2. Ocena grupowa i indywidualna

- Można oceniać całą grupę, ale też indywidualny wkład poszczególnych uczniów.
- Warto dać uczniom możliwość samooceny oraz oceny wzajemnej pracy w grupie - w tym celu zachęcamy do stosowania ankiet przygotowanych w formularzach typu Google Forms lub MS Forms.



Praca z tekstem lub filmem na lekcji może być angażująca, jeśli wykorzystamy odpowiednie metody aktywizujące. Uczniowie lepiej przyswajają treści, gdy są aktywnie zaangażowani w ich analizowanie, interpretowanie i odnoszenie do własnych doświadczeń. Zamiast pasywnego oglądania czy czytania, warto stosować interaktywne zadania (np. burzę mózgów, pracę w parach, karty pracy z tekstem lub filmem lub analizę scen w formie dyskusji). Ważne jest stosowanie aktywności przed, w trakcie i po filmie lub lekturze tekstu, gdyż odpowiednie przygotowanie przed i refleksja po zakończeniu pracy pomagają w lepszym zrozumieniu materiału.

PRACA Z TEKSTEM

ETAP PRZED CZYTANIEM

1. Aktywacja wiedzy uczniów

- Burza mózgów – jakie skojarzenia mają uczniowie z tematem tekstu?
- Pytania wprowadzające – można podać kilka cytatów z tekstu i poprosić uczniów o przewidzenie treści.
- Mapa myśli – uczniowie zapisują swoje skojarzenia z tytułem lub tematem.

2. Ustalenie celu czytania

- Po co czytamy ten tekst? Czego będziemy w nim szukać?
- Określenie głównych zagadnień, na które uczniowie powinni zwrócić uwagę.

ETAP W TRAKCIE CZYTANIA

- Metoda STOP – nauczyciel przerywa czytanie w kluczowych momentach i pyta o przewidywanie dalszego przebiegu akcji lub ich refleksje.
- Podkreślanie i notowanie – uczniowie zaznaczają kluczowe fragmenty i zapisują pytania.
- Praca w parach – każda par lub zespół analizuje inny aspekt tekstu, np. bohaterowie, wątki, metafory.

ETAP PO CZYTANIU

- Dyskusja i refleksja w z temacie główne przesłania tekstu?
- Twórcze zadania
 - Zmiana perspektywy – np. napisanie fragmentu tekstu z perspektywy innego bohatera.
 - Adaptacja tekstu – uczniowie mogą stworzyć scenariusz filmowy lub komiks na podstawie tekstu.
 - Debata na temat problematyki tekstu – podział na dwie grupy, np. „Za” i „Przeciw”.

PRACA Z FILMEM

ETAP PRZED OGLĄDANIEM

1. Zadanie wprowadzające

- Zagadki, quizy – można zapytać uczniów o ich skojarzenia z tematem filmu.
- Tytuł i plakat filmowy – analiza plakatu i przewidywanie fabuły.
- Krótki kontekst historyczny/kulturowy – jeśli film tego wymaga.

2. Określenie celu oglądania

- Na co uczniowie mają zwrócić uwagę? (np. postacie, przekaz filmu, techniki filmowe).

ETAP W TRAKCIE OGLĄDANIA

1. Przerywane oglądanie (tzw. „stop klatka”)

- Nauczyciel zatrzymuje film w kluczowych momentach i zadaje pytania dotyczące fabuły, emocji bohaterów i możliwych zakończeń.

2. Notowanie i analiza scen

- Uczniowie zapisują najważniejsze cytaty, sceny, zwracają uwagę na środki filmowe (muzyka, światło, ujęcia kamery).

ETAP PO OGLĄDANIU

1. Dyskusja i refleksja

- Co najbardziej zapadło im w pamięć?
- Jakie emocje wywołał film?

2. Twórcze zadania

- Napisanie recenzji filmu – uczniowie oceniają film i argumentują swoje stanowisko.
- Zmiana zakończenia – uczniowie wymyślają alternatywne zakończenie filmu.
- Odgrywanie sceny z filmu – uczniowie mogą przedstawić wybraną scenę w formie teatru/dramy.
- Storyboard – narysowanie kluczowych scen filmu w formie komiksu.



Studium przypadku to metoda polegająca na analizie konkretnej sytuacji, problemu i poszukiwaniu rozwiązań. W tym podręczniku zaproponowaliśmy zastosowanie szczególnej odmiany jej metody zwanej Konstancją Metodą Dyskusji nad Dylematem Moralnym (KMDD) w trakcie omawiania tematu sprawiedliwości przy okazji Światowego Dnia Przeciw Karze Śmierci. Nie była ona wykorzystana zgodnie ze sztuką prowadzenia dyskusji za pomocą tej metody, ale ten konkretny przypadek wykorzystany w ten sposób przyniósł wymierne rezultaty. Jak sama nazwa tej metody wskazuje, stosuje się ją przede wszystkim do przypadków kontrowersyjnych, gdzie musimy ocenić poczynania bohatera lub ocenić, czy został potraktowany sprawiedliwie czy nie, właściwie czy niewłaściwie. Metoda ta jako jedna z nielicznych wspiera edukację etyczną i moralno-demokratyczną. Najważniejsze wskazówki dotyczące efektywnego przeprowadzenia lekcji tą metodą przedstawiamy poniżej.

STUDIUM PRZYPADKU INSPIROWANE KMDD

PRZYGOTOWANIE

- Nauczyciel wybiera bohatera wokół, którego będzie rozgrywał się problem moralny istotny do rozwiązania.
- Przypadek powinien być ciekawy i adekwatny do tematu lekcji.
- Inspiracja może pochodzić z życia codziennego, historii, polityki, nauki, ekonomii lub literatury.

PRACA NAD PRZYPADKIEM

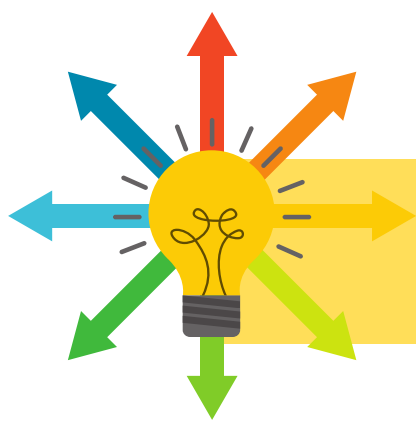
- Nauczyciel podczas sesji pełni rolę jedynie moderatora.
- Dzieli uczniów na dwa obozy według ich poglądów jaki mają na ten moment - czy są za czy przeciw, np. czy są za czy przeciw karze śmierci (ten etap nie występuje w KMDD - tam pierwszym etapem jest prezentacja ustna dylematu moralnego). Spośród dwóch grup opozycyjnych w klasie wytycza 4 -osobowe zespoły do pracy nad argumentacją.
- Moderator odczytuje przygotowany opis cały lub podzielony na fragmenty i prosi o rozpoczęcie pracy w 4-osobowych zespołach nad argumentacją za obroną swojego stanowiska, że bohater postąpił słusznie czy niesłusznie.
- Przestrzega zasady ping-pong, a więc udziela głosu chętnemu do jego zabrania z grupy opozycyjnej - jeden do jeden.
- Kolejną zasadą jest zakaz używania argumentów Ad personam.
- Właściwa dyskusja oparta jest na dwóch zasadach (zasada ping-ponga i wykluczenie argumentów grup oponenckich przez wcześniej wybranego protokolanta). Protokolant zapisuje argumenty obu stron najlepiej na tablicy obok siebie.
- Po wysłuchaniu prezentacji dylematu uczniowie przechodzą do pracy nad argumentacją za obranym przez siebie stanowiskiem.
- Przedostatni etap dyskusji wiąże się z ponownym określeniem stanowisk. Jest to moment, podczas którego można zmienić zdanie dotyczące pierwotnej oceny postępowania bohatera przedstawionego dylematu.
- W ostatnim etapie grupy oponenckie głosują za najlepszym argumentem grupy przeciwnej, co wspiera umiejętność dostrzegania wartości w argumentacji, z którą nie sympatyzujemy.
- Sesję dyskusji kończy etap refleksji, uzupełnienia, dodatkowych pytań i informacji zwrotnej.

INNE INSPIRACJE WZBOGACAJĄCE DYSKUSJĘ:

Można zastosować różne dodatkowe narzędzia:

- Metoda SWOT – analiza mocnych i słabych stron decyzji oraz szans i zagrożeń bohatera.
- Drzewo decyzyjne – schemat możliwych decyzji i ich konsekwencji w odniesieniu do jego wyborów.
- Mapa myśli – graficzne przedstawienie problemu i rozwiązań.





DESIGN THINKING

Ostatnia już, ale nie pod względem wartości, metodyka, którą polecamy do stosowania na lekcji to Design Thinking innowacyjna metoda rozwiązywania problemów lub odpowiadania na potrzeby użytkowników, która stawia na empatię, kreatywność i iteracyjne testowanie rozwiązań. Opiera się na pięciu etapach:

1. Empatyzacja – zrozumienie potrzeb użytkownika.
2. Definiowanie problemu – określenie kluczowego wyzwania.
3. Generowanie pomysłów – burza mózgów oraz inne kreatywne metody i poszukiwanie rozwiązań.
4. Prototypowanie – szybkie tworzenie modelu rozwiązania.
5. Testowanie – sprawdzanie skuteczności rozwiązania w praktyce.

Zwykle, żeby mówić o wypracowywaniu innowacyjnego rozwiązania metodyką design thinking powinno się przejść wszystkie 5 etapów. My jednak na potrzeby przeprowadzenia lekcji z puli tematów zaproponowanych zachęcaliśmy do stosowania korzyści z tych etapów wybiórczo. Natomiast poniżej przedstawimy cały proces design thinking, żeby pomóc lepiej zrozumieć, o co chodzi w tej metodyce, bowiem może ktoś zechce kiedyś skorzystać z całego tego procesu, żeby znaleźć jakieś rozwiązanie na problem, z którym boryka się szkoła.

PRZEBIEG LEKCJI METODYKĄ DESIGN THINKING

Aby skutecznie przeprowadzić lekcję z wykorzystaniem Design Thinking, warto zadbać o dobrze zaplanowany scenariusz, który angażuje uczniów i prowadzi ich przez wszystkie etapy procesu, gdzie nauczyciel pełni tylko rolę moderatora.

PRZYGOTOWANIE

1. Określenie tematu i celu lekcji. Temat powinien dotyczyć rzeczywistych problemów i wyzwań, np.:

- obniżony nastój w szkole
- poczucie przytłoczenia nauką i obowiązkami szkolnymi
- znaczna ilość zużywanego plastiku przez ludzi w otoczeniu

2. Przygotowanie materiałów i przestrzeni

Materiały:

- Tablica lub duże arkusze papieru
- Karteczki samoprzylepne
- Markery, długopisy
- Dostęp do komputerów/tabletów (opcjonalnie)
- Na etap prototypowania przydadzą się wszelkie materiały kreatywne oraz klocki LEGO.

Przestrzeń:

- Ustawienie ławek, by ułatwić pracę zespołową
- Miejsce do wieszania pomysłów (ściana/tablica)

3. Budowanie zespołów

- przed rozpoczęciem pracy według przygotowanego scenariusza należy poświęcić trochę czasu na dobranie osób do zespołu w taki sposób, aby były one interdyscyplinarne (w kontekście szkoły należy przez to rozumieć osoby o odmiennych kompetencjach czy predyspozycjach, które by się wzajemnie uzupełniały w pracy zespołowej).

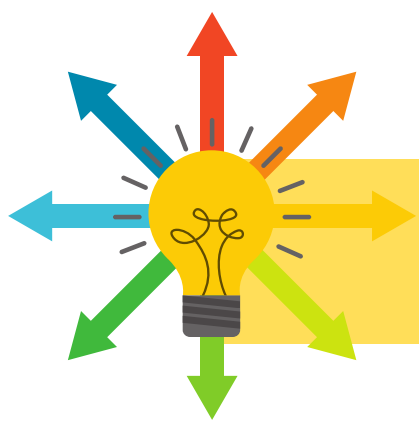


Źródło: Canva.com



Źródło: Canva.com





1. EMPATYZACJA – POZNAJEMY UŻYTKOWNIKA I JEGO POTRZEBY

Cel: Uczniowie uczą się patrzeć na problem z perspektywy użytkownika.

- Zadanie dla uczniów:
 - Przeprowadzenie mini-wywiadu – Jakie problemy mają osoby dotknięte danym zagadnieniem?
 - Analiza doświadczeń użytkowników
- Narzędzia w postaci gotowych szablonów/formatek jakie polecamy na tym etapie to:
 - mapa empatii
 - persona
 - moodboard
 - ścieżka doświadczenia użytkownika
 - mapa kontekstu
 - arkusze wywiadu z arkuszami odpowiedzi
- Przykład: Jeśli problemem jest stres szkolny wówczas uczniowie mogą przeprowadzić krótkie ankiety w klasie lub rozmawiać o własnych doświadczeniach. Na podstawie tych doświadczeń można rozpisać mapę empatii, przygotować persony i wywnioskować ścieżkę doświadczenia ucznia z zaznaczeniem jakie bóle i potrzeby zauważamy na kolejnych etapach tej ścieżki i jakie emocje towarzyszą naszemu bohaterowi.

2. DEFINIOWANIE PROBLEMU – OKREŚLENIE WYZWANIA

Cel: Precyzyjne określenie głównego problemu.

W tym celu układamy definicję do szablonu:

„Jak możemy pomóc (*komu*).....(*w czym*).....

(*tak, ażeby*) (*efekt*)?” np.:

„Jak możemy pomóc uczniom radzić sobie ze stresem, tak ażeby czuli się w szkole swobodnie?”

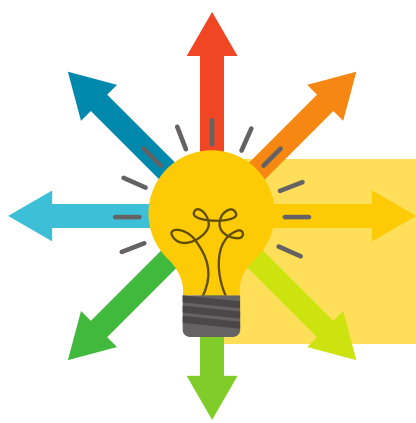
- Po rozmowie z uczniami grupa może dojść do wniosku, że stres szkolny wynika z nadmiaru zadań domowych i braku strategii radzenia sobie z nim.

3. GENEROWANIE POMYSŁÓW – KREATYWNA BURZA MÓZGÓW

Cel: Znalezienie jak największej liczby rozwiązań (bez oceniania ich sensowności w pierwszej chwili) do wyzwania jakie utworzył zespół na etapie definiowania problemu.

Na tym etapie możemy skorzystać z przeróżnych technik kreatywnych, ale na ten użytek polecamy w szczególności następujące trzy:

- Burza mózgów – zapisywanie wszystkich pomysłów.
- Metoda SCAMPER – przekształcanie istniejących rozwiązań:
 - Substitute - Zastąp czymś jeden ze składników, np. materiał, proces, kolor, miejsce, itp.
 - Combine - Połącz to, co jest obecne z czymś zupełnie innym. Złącz różne jednostki/grupy.
 - Adopt - Wykorzystaj pomysły z innych dziedzin do rozwiązania swojego problemu.
 - Modify - Powiększ, wydłuż, poszerz! Pomniejsz, skróć, zwęż to, co już istnieje.
 - Put to other uses - Czy waga, forma, struktura mogłaby sugerować inne lub nowe sposoby użytkowania? Czy po modyfikacji można je zastosować do innych celów?
 - Eliminate - Co można pominąć w istniejących rozwiązaniach?
 - Reverse - Czy możemy wywrócić istniejące rozwiązanie do góry nogami? Co stanowiłoby przeciwieństwo? Czy możemy odwrócić role? Czy możemy zamienić miejscami przyczynę oraz skutek? Czy możemy zmienić kolejność, tempo, rytm, harmonogram?
- Metoda 365 - odmiana burzy mózgów, polegająca na tym, że:
 - Każdy członek zespołu dostaje plik karteczek samoprzylepnych.
 - Każdy uczeń w grupie zapisuje 5 pomysłów w 5 minut (nauczyciel pilnuje czasu).
 - Następnie zapisane kartki pozostają na miejscu a uczniowie przechodzą miejsce osoby siedzącej obok zgodnie z ruchem wskazówek zegara.
 - Nauczyciel rozpoczyna kolejne odliczanie 5 minut, a uczestnicy na nowych miejscach rozwijają pomysły, które zastali lub dodaje nowe.
 - Po 6 rundach zespół analizuje wyniki i wybiera najlepsze rozwiązania.



4. PROTOTYPOWANIE – TWORZENIE MODELU ROZWIĄZANIA

Cel: Przygotowanie pierwszej wersji rozwiązania, aby sprawdzić jego działanie. Powinno być to schematyczne rozwiązanie

Rodzaje prototypów:

- Makieta – rysunek lub model rozwiązania.
- Prezentacja koncepcji – opis, jak działa produkt/usługa.
- Demo aplikacji – stworzenie podstawowej wersji np. w Canva, Figma, PowerPoint.
- Scenka/drama – odgrywanie sytuacji, w której testują rozwiązanie.
- Storyboard - karta z 6 - 10 polami uzupełniona rysunkami gdzie w pierwszej jest obecna sytuacja natomiast w ostatnim wymarzona po zmianie.

Przykład:

- Grupa pracująca nad stresem może zaprojektować aplikację z codziennymi wyzwaniami pomagającymi się zrelaksować.

5. TESTOWANIE – OCENA I UDOSKONALANIE ROZWIĄZANIA

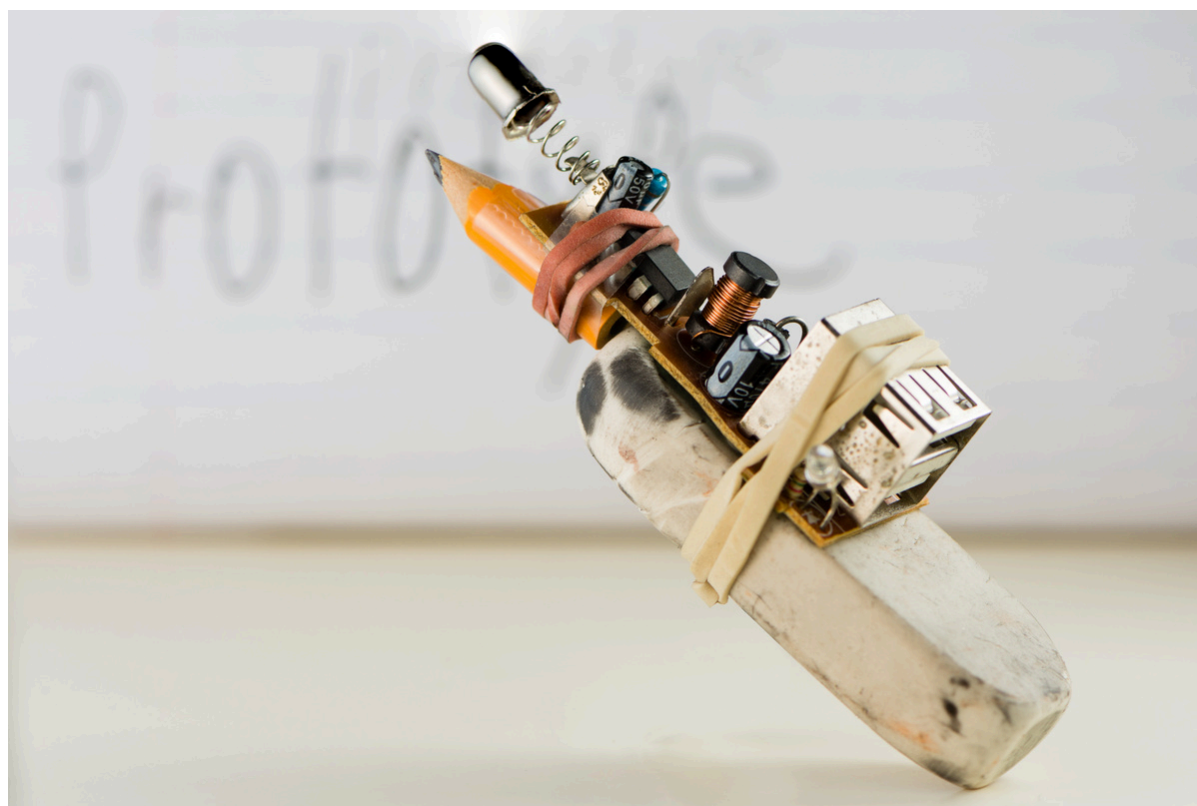
Cel: Uczniowie sprawdzają, czy ich pomysł faktycznie rozwiązuje problem.

Sposoby testowania:

- Zbieranie opinii od klasy – Co działa? Co można poprawić?
- Ankieta użytkowników – czy rozwiązanie faktycznie spełnia potrzeby?
- Poprawianie i iteracja – wprowadzenie ulepszeń.

Przykład:

- Jeśli grupa stworzyła aplikację do zarządzania stresem, to klasa może ocenić jej funkcjonalność i zaproponować dodatkowe funkcje.



Źródło: Canva.com



Źródło: Canva.com



Źródło: Liceum akademickie w Poznaniu. Dostępne na <https://davinciszkola.pl/ladw/2024/12/28/nowe-profile-w-licem-akademickim/>, dostęp 31.01.2025

PRZYPISY

1. Demokracja: Unia Europejska. (n.d.). Cele i wartości. Pobrano z https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/principles-and-values/aims-and-values_pl
2. Różnorodność: Komisja Europejska. (2016). Wspólny komunikat do Parlamentu Europejskiego i Rady: W stronę strategii UE w dziedzinie międzynarodowych stosunków kulturalnych. Publications Office of the European Union.
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/HTML/?uri=CELEX%3A52016JC0029>
3. Solidarność: Unia Europejska. (n.d.). Cele i wartości. Pobrano z https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/principles-and-values/aims-and-values_pl
4. Prawa człowieka: Zgromadzenie Ogólne ONZ. (1948). Powszechna deklaracja praw człowieka. Pobrano z <https://www.un.org/en/universal-declaration-human-rights/>
5. Ochrona dzieci: Zgromadzenie Ogólne Ligi Narodów. (1924). Deklaracja praw dziecka. Pobrano z <https://libr.sejm.gov.pl/tek01/txt/onz/1959.html>
6. Otwartość: Parlament Europejski. (n.d.). Unia Europejska i jej partnerzy handlowi. Pobrano z <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/pl/sheet/160/unia-europejska-i-jej-partnerzy-handlowi>
7. Ochrona prywatności: pawelh1988. (2024, 11 grudnia). Jakie są różnice między RODO a wcześniejszymi przepisami o ochronie danych? Przewodnik po RODO. Pobrano z <https://www.przewodnikporodo.pl/podstawy-rod0/jakie-sa-roznice-miedzy-rod0-a-wczesniejszymi-przepisami-o-ochronie-danych>
8. Równość: Parlament Europejski. (n.d.). Równouprawnienie kobiet i mężczyzn. Pobrano z <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/pl/sheet/59/equality-between-men-and-women>
9. Wolność: Tekt piosenki Kocham Wolność. Pobrano z <https://ising.pl/chlopcy-z-placu-broni-kocham-wolnosc-tekst>
10. Tolerancja : Unia Europejska. (n.d.). Wartości UE: wyjaśnienie w minutę. Pobrano z <https://www.europarl.europa.eu/topics/pl/article/20210325STO00802/wartosci-ue-wyjasnienie-w-minute>
11. Wspólnota : Parlament Europejski. (n.d.). Cele i wartości Unii Europejskiej. Pobrano z https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/principles-and-values/aims-and-values_pl

